

MINORITĂȚI - III -

1933- 1934

MINORITĂȚI - III -.....	1
1933- 1934.....	1
-----	6
Guvern IG Duca .14 nov.'33.....	6
Alegeri. 20, 22 dec.'33.....	6
-----	6
1.) Consiliul Județean Săsesc, Sibiu, 16 nov.'33.....	6
Brandsch / 16 nov.'33.....	6
▣ Declarație -protest . Vezi întregul protest la fișier Germani.....	6
2.) Liviu P.Nasta" Hitlerismul a dus la destrămarea sașilor " , 17 nov.'33.....	7
3.) Pact electoral : P.German - Guvern , 2-3 dec.'33.....	8
"Adevărul" / 3 dec.....	9
▣ Opinia publică românească.....	9
▣ Candidaturile sașilor.....	9
4.) Hitleriștii sași :contra cartelului încheiat , 8 dec.'33.....	9
5) Întrunirea electorală PNȚ , organiz.București, sala Tomis, 18 dec.'33.....	10
Iuliu Maniu / 18 dec.'33 ,.....	10
▣ Minoritățile.....	10
X anexă) I.Hâncu, <i>Partidul Național Evreesc</i> , dec.1933.....	11
Hâncu / 31 dec.'33.....	11
▣ Partid Național Evreesc ?.....	11
▣ Evreii - minoritate etnică ?.....	11
-----	12
Guvern Tătărașcu .Legislatura I .Sesiunea ordinară.1 febr.'34 - 28 apr.'34.....	12
-----	12
6.) Oct.Goga , discurs la mesaj : // România prerevoluționară // , 24 febr.'34.....	12
▣ România prerevoluționară : Românișm eclipsat ! Străinii ! Evreii ! Bolșevicii !.....	12
▣ Partidul Național -Agrar.....	13
7.) Gh.Brătianu (PNL) , discurs la mesaj, 24 febr.'34.....	13
▣ Mesajul Regal.....	13
▣ Adresa de răspuns.....	13
▣ Problema generației tinere.....	13
▣ Profilaxia anarhiei.....	13
▣ Politica față de minorități.....	14
▣ Naționalizarea cu românii de peste graniță.....	14
▣ Numerus proportionalis.....	14
8.a) Gh.Bethlen , discurs la mesaj , 24 febr.'34.....	14
▣ Răspunsul la Mesaj.....	14
▣ Dezideratele minorității maghiare.....	15
8.b) Romulus Seșanu (" Universul " , Liga antirevizionistă) , febr.'34.....	15
Notă *	16
28 febr.'34.....	16
Seșanu (discurs la Mesaj) :.....	16
9.)V.Serdici (PT -Lupu) , comunicare : taxele confesionale , 1 mart.'34.....	16
10.a) ICCătuneanu (LANC) , discurs la mesaj, 1 martie '34.....	17
▣ Minoritățile : asimilabile.....	17
▣ Minoritățile productive.....	17
▣ Minoritate neasimilabilă : jidanii . Vezi fișier LANC.....	18
10.b) ACCuza , discurs la mesaj, 2 mart.'34.....	18

▣ Mertitele LANC.....	18
▣ Curentul naționalist-creștin.....	18
▣ Merit LANC -.....	18
▣ Înfrăurirea minorităților etnice.....	19
▣ Merit LANC -.....	19
▣ Combaterea comunismului.....	19
11.) Gr.Iunian (PȚR) , discurs la Mesaj, 2 mart.'34.....	21
▣ Minoritățile naționale.....	21
▣ Politica naționalistă.....	21
▣ Antisemitismul.....	21
▣ Răspunderea generațiilor.....	22
▣ Solidaritate !.....	22
12.a) Oct.Goga (PNA) , Interpelare , 3 mart.'34.....	22
▣ Stare de spirit	23
▣ Psihologia poporului român.....	24
▣ Toleranța.....	24
▣ Hotărârea de la Alba- Iulia :.....	24
▣ Tratatul de pace și străinii.....	25
▣ România : acordarea cetățeniei - referință 1919.....	25
▣ Demobilizarea națională.....	25
▣ Liberalizarea prematură.....	25
▣ Spiritul greșit al Constituției.....	25
▣ Sistemul legislativ dăunător ideii naționale	25
▣ Legea administrativă.....	26
▣ Principiile vulnerabile ale legii administrative PNT.....	26
▣ Consiliile comunale din orașele ardelenesti.....	27
▣ Rețeaua bancară din Ardeal.....	29
▣ În trecut.....	29
▣ Rețeaua bancară din Ardeal.....	29
▣ În prezent.....	29
▣ Industria românească.....	29
▣ Industria minoritară.....	29
▣ Viața spirituală, cultura.....	30
▣ Școală, presă,cinema ,.....	30
▣ Evreii - studenți la Iași.....	31
▣ Evreii - studenți la Paris.....	31
▣ Evreii - la cenzură.....	32
▣ Cinematografe.....	32
▣ Profesii libere.....	32
▣ Profesiunile libere.....	33
▣ Profesiunile libere.....	33
▣ Dentiștii.....	33
▣ Profesiunile libere.....	33
▣ Ziarisții.....	33
▣ Profesiunile libere.....	34
▣ Societăți petrolifere.....	34
▣ Capitalul străin.....	34
▣ Protejarea muncii românești.....	35
▣ Personalul de la Poștă.....	36
▣ Agenția "Rador".....	37
▣ Radio România.....	37
▣ Concluzii la interpelare.....	38
12.b) Eug.Titeanu (PNL) , replică lui Goga : protecția muncii rom. , 3 mat.'34.....	38
▣ Pactul de la Ciucea.....	38
▣ Iosif Willer (PM) / Intervenție în discurs.....	39
▣ Pactul de la Ciucea.....	39

▫ Steagurile naționale.....	39
▫ Doleanțele minorităților.....	39
13.) Ion Folea (PNL ducist) , discurs la Mesaj , 5 mart.'34.....	41
14 a) Ion Nistor (ministru secretar de stat) , discurs final la Mesaj, Cameră , 6 mart.'34.....	41
▫ Doctrina națională.....	41
▫ Doctrina naționalistă.....	41
Agitațiile naționaliste.....	43
▫ Provinciile unite.....	43
Sub dominațiile străine.....	44
Românizarea orașelor.....	45
▫ Cultura - element de unificare spirituală.....	45
Minoritățile naționale.....	45
Partidele minoritarilor.....	46
P. Maghiar.....	46
Statutul minorităților.....	46
P. German.....	47
P. N. Ucrainean - Zaloziecky.....	48
14.b Anexă.) Nicolae Iorga (PND) , despre minorități , Senat , 9 martie '34.....	48
14.c Anexă) DR Ioanițescu (PNȚ) , <i>legea administrației locale</i> , Senat , 8 mart.'34.....	48
15.) Interpelări : protecția muncii naționale , mart. '34.....	49
15 a) ACCuza , interpelare : protecția muncii naționale, 10 mart.'34.....	49
▫ Ideea, Doctrina, Programul . Vezi fișier LANC.....	49
▫ Naționalismul și programul lui Goga.....	49
▫ Problema evreească în România.....	49
▫ Protecția muncii naționale.....	50
▫ Eliminarea evreilor.....	50
15 b) Gh. Brătianu , interpelare : protecția muncii naționale, 10 dec.'34.....	50
▫ Problema elementului străin.....	50
▫ Întreprinderile legate de apărarea națională.....	51
▫ Pericole externe.....	51
▫ "Strigoii" trecutului.....	51
▫ Cetățenia românească.....	52
▫ Străini camuflați.....	52
▫ Românii de peste hotare.....	52
▫ Soluția întăririi elementului românesc.....	52
▫ Minorități.....	52
16.) Victor Iamandi (subsecretar Interne) , răspuns la interpelări, 10 mart.'34.....	53
▫ Interpelările.....	53
▫ ACCuza , LANC.....	53
▫ Goga Constituția din 1923.....	54
▫ Politica școlară.....	54
▫ Goga : statistici "căutate".....	54
▫ Majoritari - minoritari.....	55
▫ Antisemitismul.....	55
▫ Orășenii ardeleni.....	55
▫ Țărănimea ardeleană.....	55
▫ Goga : naționalism integral.....	56
▫ Obligația morală a României : toleranța.....	56
▫ ACCuza : naționalism rasist ,.....	57
▫ Constituția 1923 : intervenționismul de stat.....	58
▫ Armonizarea claselor sociale.....	58
▫ Includerea minorităților enice.....	58
17) Frământări la Sibiu // consiliul municipal // , 10 mart.'34.....	59
18.) Ședința comitetelor de sect. din Capitală ale Uniunii Generale a Romilor, 10 mart.'34.....	59
19.a) Modificarea legii Organizarea administrației locale (1929) , 14 mart.'34.....	60
Vântu /.....	60

▣ Legislația liberală.....	60
▣ Legea administrativă PNT / 1929.....	60
▣ Mentalitate regionalistă.....	60
▣ Legea administrativă 1934.....	61
▣ Consilierii comunali : electivi și de drept.....	62
Consilierii de drept și minoritarii.....	62
Naționalism constructiv.....	62
▣ Naționalism românesc - problema evreească.....	62
19.b) Problemele Apărării Naționale , anchetă parlamentară , martie 1934.....	63
g-ral Șt.Panaitescu /.....	63
▣ Minoritățile în caz de război.....	63
20.) <i>Legea apărării statului</i> , Senat, Cameră , 2 - 5 apr.'34.....	63
a) Victor Antonescu (ministr.Juстиției).....	64
▣ Mistici noi.....	64
▣ Ordinea în stat.....	64
▣ Limitele libertății.....	64
▣ Statutul României Mari.....	65
▣ Demnitatea și datoria Țării.....	65
▣ Apărarea ordinii de drept.....	65
▣ Apărarea siguranței naționale.....	65
▣ Apărarea unității naționale.....	65
b) CCGiurăscu * (PNL-geogist) , la <i>Legea pentru apărarea Statului</i> , 5 apr.'34.....	66
▣ Nu legea apărării ordinii	66
▣ Legi de vindecare a relelor	66
▣ Dezechilibrul demografic.....	66
▣ Ideea națională.....	66
▣ Colonizarea românească.....	66
▣ Dezechilibrul demografic.....	67
▣ Înstrăinarea orașelor.....	67
▣ Învățământul și cultura românească.....	68
▣ Înstrăinarea păturii intelectuale.....	68
▣ Instituțiile de stat.....	68
▣ Înstrăinarea funcțiilor administrative.....	68
▣ Presa de " stânga" și de "dreapta".....	69
▣ Întreținerea atmosferei de tulburare.....	69
▣ Politica externă : Titulescu !.....	70
▣ Motive de neliniște și tulburare.....	70
c) Hermann Plattner (P.NG) , la <i>legea apărării statului</i> , 5 apr.'34.....	71
▣ Germanii din România.....	71
▣ Germanii și legea apărării statului.....	71
▣ Problema tineretului.....	71
▣ Răspunderea guvernului.....	71
▣ Legea apărării statului.....	72
21.) Episcopul dr.Glondys(bis.evangelică) , conferință radio - Berlin , ? - 5 apr.'34.....	72
22.) Parlamentul Românesc : marea dezbateră privind politica externă, 4 aprilie '34.....	73
N. (Reporter parlamentar) / 4 apr.'34.....	73
▣ Atmosfera parlamentară.....	73
22 a) Iuliu Maniu , interpelarea privind politica externă ,.....	73
▣ Hotarele României.....	74
▣ Tratatetele de pace	74
▣ Revizionismul.....	74
▣ Curentele revizioniste particulare.....	74
▣ Revizionismul de stat : maghiar , mussolinian.....	74
▣ Compoziția etnică transilvăneană.....	75
▣ Maghiarizarea	75

▣ Campania revizionistă.....	75
▣ Protestul Transilvaniei și Banatului.....	75
▣ Datoria guvernului român.....	75
▣ Autonomia Transilvaniei ?!.....	76
▣ Italia revizionistă.....	76
▣ Confederație sud-est europeană.....	76
▣ România - centrul de gravitate.....	76
▣ Rezolvarea situației Austriei, Ungariei	77
▣ Îndepărtarea pericolului restaurației și revizionismului.....	77
▣ " Întrebările d-lui Maniu "	78
22.b) c) Nicolae Titulescu : răspunde la interpelare , 4 apr.'34.....	79
▣ Bazele psihologiei interne.....	79
▣ Politica externă - funcție organică.....	79
▣ Revizionismele : italian, ungar	80
▣ Propaganda revizionistă ungară	80
▣ Pavăza juridică, morală și politică a hotarelor.....	81
▣ Pavăza de drept	81
▣ Pactul Societății Națiunilor.....	81
▣ Pavăza de drept	82
▣ Revizuirea Pactului Societății Națiunilor ?.....	82
▣ Pavăza morală.....	82
▣ Documentația Delegației ungare.....	82
▣ Tratatul de la Trianon.....	82
Documentația maghiară	83
Argumentele maghiare	83
Notele delegației maghiare.....	83
Tratamentul țărilor succesoriale.....	84
Scrisoarea lui Millerand	84
▣ Răspuns lui Maniu.....	85
▣ Confederația dunăreană ?.....	85
▣ Alianțe politice antirevizioniste.....	86
▣ Acorduri economice nepolitice.....	86
▣ Spiritualizarea fruntariilor	86
▣ România = stat nou	87
▣ Misiunea istorică a României	87
23.) Legea conversiunii datoriilor rurale și urbane , 2-5 apr.'34.....	87
a) Leon Scridon (PNA).....	88
▣ Legile conversiunii.....	88
▣ Creditorii străini.....	88
▣ Băncile românești din Ardeal.....	88
▣ PNȚ nu sprijină creditul român.....	88
▣ PNL nu sprijină creditul agricol.....	88
.....	90
Vacanța parlamentară.....	90
.....	90
24) Dizolvarea organizațiilor hitleriste săsești , ? iun.'34.....	90
.....	90
Guv.Tătăărăscu .Legislatura PNL.Sesiunea extraordinară . 14 iun '34 -.....	90
.....	90
25.) ing. N.Todorescu (ministr. Industr. și comerț) , Eug.Titeanu (raportor) , 2-3 iul.'34.....	90
25 f) Flaviu Șuluțiu (PNL-liberal, ardelean , " Liga antirevizionistă ").....	91
▣ Personalul românesc.....	91
▣ Legea Teodorescu.....	91
▣ Industriașii străini și minoritari.....	91
▣ Elementul românesc.....	92
▣ Pericolul minoritar , revizionist.....	92

25.j) Fritz Connert (P.German) (DAD, MO 12, 2 iul.'34, p. 869- 870).....	92
▣ Legea Teodorescu.....	92
▣ " Naționalismul" legii.....	92
▣ Fața ascunsă : antiminoritară.....	92
LD : Atenție ! Punere la punct riscantă ... punct lovit !.....	93
▣ Legea, art 4 : minoritarii ! limba !.....	93
▣ Tratatul de pace.....	93
▣ Protecția minorităților.....	93
25.l) Pamfil Șeicaru (" Curentul ") , 2 iul.'34.....	94
▣ Legea Teodorescu.....	94
▣ Români = cetățeni români ?.....	94
▣ Minoritarii = români ?.....	94
▣ Limba registrelor - limba română ?.....	95
25.r) Eug.Titeanu (raportor) (DAD, MO 13, 3 iul.'34, p. 987- 990).....	95
▣ Întreprinderile legate de apărarea națională	95
▣ Acțiunile de sabotaj și spionaj.....	95
▣ Minoritățile.....	96
▣ Supravegherea suspectilor.....	96

Guvern IG Duca .14 nov.'33

Alegeri. 20, 22 dec.'33

1.) Consiliul Județean Sășesc, Sibiu, 16 nov.'33

Dr.Hager (naț-socialist) - șef .Protestul lui **Rudolf Brandsch**

[LD : **Fabritius** era șeful național al sașilor din România ;

Connert - fusese ales șeful Consiliului orășenesc -Sibiu ;

Hager - este ales șeful Consiliului județean.

Victorie pe toată linia a **sașilor național-socialiști** - "hitleriști"

LD : formidabilă luciditate , formidabil presentiment la **profesorul sas Rudolf Brandsch**

Tragedia lui va fi totală când, după 1944 , **comuniștii îl vor aresta,**

la vârsta de 73 de ani, și va fi omorât în timpul anchetei , pe 18 sept 1953.

Eu am un moment de descumpănire, de revoltă , de neputință , de inutilitate a istoriei !

(Cf.Ionițoiu,Dicționar A-B p. 256 .)] ("Facla" , an XII, nr. 844, 17 nov.'33 .)

Sibiu. Constituirea prin vot a noului **Consiliu județean sășesc.**

Dr.Hager , reprezentantul național-socialist : **140 voturi** ;

Rudolf Brandsch : **45 voturi**

Brandsch / 16 nov.'33

▣ **Declarație -protest . Vezi întregul protest la fișier Germani**

Într-o atmosferă foarte încărcată , s-a procedat la formarea **Comitetului restrâns.**

Față de această situație , **Brandsch** a făcut următoarea **declarație -protest :**

" Văd că **majoritatea nu voiește** nici un fel de **colaborare cu noi, minoritatea,**

ajunsă aici prin desmățul din ultimul timp și că aici se ia **criteriu principiul forței.**

De aceea, înainte de a părăsi adunarea , **țin de a mea datorie să fac atent poporul meu asupra prăpastiei spre care este împins.**

În ultimul timp, **s-a abuzat de o mișcare pornită în Germania**, care a fost **adusă aici de câțiva inși** care o folosesc în scop de partid. Constatăm cu toții că astăzi **poporul nostru este împins spre o destrămare a organizațiilor sale**, spre o destrămare totală și o cădere națională, prin **agitațiuni fără frâu și metode teroriste**. **Se calomniază și se înjură**, cum nu s-a mai făcut la noi . **Această mișcare fatală** pentru poporul nostru , așază **în locul concepției noastre universale și creștinești** , pe **aceea a național-socialismului** . Cu multă durere constatăm că **se distrug relațiile pașnice dintre părinți și copii și între tineri și bătrâni**. În sate și orașe , **negustorii își înstrăinează** prin atitudinea lor din ultimul timp , **clientela, păgubind grav economia noastră săsească**. În fiecare sat a fost dusă acum o **luptă politică necunoscută la poporul nostru**. Pe de altă parte , **se face imposibilă o convetuire pașnică cu poporul majoritar** și celelate minorități, **expunând în felul acesta poporul nostru** la cel mai mare pericol , și național, mai ales că **național-socialiștii** au încheiat **acorduri cu fracțiunile extremiste**. În loc să lucreze și să lupte pentru nevoile locale ale sașilor , **ei se preocupă de politica Germaniei pe care o importă**, aplicând-o sașilor, fără nici o modificare , **desfigurându-ne și deșărădăcinându-ne de tradițiile și sufletul nostru săsesc , care se deosebește de al germanilor**. În locul specificului nostru săsesc, devenit istoric, în locul simțirii ideologiei noastre proprii **ni se impune , în mod brutal, un pangermanism nomad**. Din aceste motive **noi respingem** în modul cel mai hotărât **această mișcare distrugătoare de popor**, exprimându-ne regretul că **se falsifică idealismul și voința curată a tineretului nostru**. **Facem apel la poporul nostru** , și mai ales **la plugarii sași**, să strângă rândurile și să lupte pentru salvarea din nenorocirea în care am căzut astăzi și, mai ales , pentru **viitorul dureros ce ni se va deschide din cauza național-socialiștilor**. **Declinăm toată răspunderea** pentru pagubele enorme și nenorocirea ce va lovi poporul nostru , din aceste cauze , în cel mai apropiat timp. **Toată răspunderea o punem în spatele celor cari au împins poporul nostru în starea de astăzi și a celor ce i-au dat sprijinul . "** *

Ostentativ, **d.Brandsch și partizanii săi au părăsit apoi adunarea**. Declarația lui Brandsch a produs o profundă impresie .
R.Brandsch / 16 nov.'33

2.) Liviu P.Nasta " Hitlerismul a dus la destrămarea sașilor " , 17 nov.'33

("Adevărul" , an 47, nr. 15.298, 17 nov.'33)

DI R.Brandsch, fostul **subsecretar al Minorităților în guvernele Iorga și Maniu** , a rostit un **rechizitoriu împotriva acțiunii naționalism- socialismului german**. **" Insula " aceasta de 250.000 de sași**, a putut să reziste atâtea sute de ani în mijlocul unor populații de altă limbă, numai grație **înțelepciunii prudente a conducătorilor săi, a manifestărilor cumpănite și serioase ale acestui popor**.

Prin muncă liniștită și tenace , poporul săsesc **și-a creat în Ardeal organizații școlare, bisericești, economice și financiare** , care , ca un schelet indestructibil alcătuiau temelia vieții lor naționale. [-----]

Vântul nebuniei hitleriste a schimbat însă în câteva luni de zile această situație.

Tineretul s-a pus în **slujba ideologiei național-socialiste** , importate de la Berlin.

Astăzi imeni nu mai poate recunoaște în **gălăgioasele batalioane de aslat** , în **presa sălbatecă** și plină de injurii a **ziarelor hitleriste de la Sibiu și Brașov**, sufletul echilibrat și blajin al poporului săsesc.

" Contând pe un sprijin direct de la Berlin, **tineretul sas și cei bătrâni** care îi urmează, au

lepădat și cea mai elementară prudență de calcul politic,
ridicându-se împotriva partidelor românești și a guvernelor și
dând mâna cu naționaliștii de extremă dreapta a d-lor Zelea Codreanu și ACCuza .
Atitudinea de binevoitoare pasivitate a guvernului demisionat ,

a făcut să se adâncească și mai mult răul. "

Astăzi , poporul sășesc este sfâșiat de lupte interne , **determinând pe Rudolf Brandsch să părăsească organizația națională sășescă** , după ce i-a adresat

un avertisment grav [LD : **dă largi citate din cuvântarea lui Brandsch**] [-----]

Nu avem nimic de adăugat la acest rechizitoriu .

Dar trebuie să spunem că **la Budapesta , ieri , a fost scos în afara legii P.Național-socialist .**

Sperăm că **declarațiile făcute de prim-ministrul Duca** reprezentanților presei străine, vor deveni curând realitate [**dă un citat din declarația lui Duca privind intenția de a întrona ordinea, respectarea legii , drepturile și libertățile tuturor cetățenilor**]

L.P.Nasta / 17 nov.'33

3.) Pact electoral : P.German - Guvern , 2-3 dec.'33

// Tratatul cu ministrul **Lapedatu** // subterfugii // complicități // sacrificări //

Dizolvarea organizațiilor hitleriste .

("Adevărul" , "Dimineața" , "Universul" , 2-3 dec. '33)

[LD : **informațiile abundă dar sunt contradictorii ; tensiunile sunt f.mari ; surprind "oficialul", atât cât el este oferit .**]

"Dimineața " : Dnii **H.O.Roth** (președ. clubului parlamentar P.N.German) și **Gaspar Muth** (președ. Uniunii Germanilor din România) au dus tratative cu guvernul pentru **un pact electoral**. Din primul moment **guvernul a pus condiția**

ca **sașii să procedeze singuri la dizolvarea** Consiliului Național Sășesc, a Comisiilor județene și orășenești (alese săptămâna trecută)

Această condiție guvernul a pus-o deoarece , grație unei campanii electorale deșănțate și teroriste, candidații Partidului Național-Socialist de sub "căpetenia" lui Fabritius , cuceriseră peste 70 % din mandate . **Reprezentanții germanilor au acceptat** această condiție, urmând să procedeze la dizolvare.

A doua condiție pusă de guvern a fost ca nici unul din **membrii batalioanelor de asalt să nu figureze printre candidați** . Deoarece **a fost admisă și această condiție**,

a urmat ca **HORoth și Gaspar Muth** să continue discuțiile cu **IGDuca, I.Lapedatu și I.Nistor**, pentru a se stabili **lista definitivă a candidaților**.

" Adevărul " : Guvernul a început tratative cu reprezentanții germanilor, în vederea unui **cartel electoral**. Prima condiție a guvernului : eliminarea org.național-socialiste .

Reprezentanții sașilor au plecat la Sibiu , pentru a clarifica lucrurile.

Consfătuirea reprezentanților sași , condusă de H.O.Roth , a durat de la 10 dimineața până la 7 seara , când **HORoth a comunicat telefonic d-lui Lapedatu hotărârile luate**.

Cum Lapedatu a cerut niște clarificări, a avut loc **o consfătuire restrânsă**

HORoth - F.Konerth - H.Konerth - Jikely , încât a doua zi dimineața, la 10,

au comunicat Bucureștiului hotărârile luate .

Astfel a apărut următorul **Comunicat oficial** :

" Față de știrile apărute în ziare că guvernul ar intenționa dizolvarea organizației naționalist-socialiste germane din România,

conducerea **Partidului German** ne comunică că **această organizație** ,

ca **și partidul german însuși**, au dat asigurările convenite în sensul că

exclud orice nedumerire [?!?] ivită în opinia publică românească

referitoare la această chestiune.

În consecință, conducerea **Partidului German** ia următoarele **angajamente** :

1) **Dizolvarea** așa ziselor "Selbsthilfemannschaften" ; [SA]

2) **Controlul organizațiilor tineretului** de către **biserică și partidul german** ;

- 3) **Schimbarea denumirii** organizației național -socialiste în " Deutsche Volkshilfebewegung in Romanian" (acțiunea de promovare a poporului german din România)
- 4) **Suprimarea oricărei uniforme** sau port de uniforme ;
- 5) Pentru desemnarea conducătorilor organizației , se va întrebuiți **terminologia obișnuită "președinte" , "vicepreședinte" , "secretar" etc.**
- 6) **Contopirea grupărilor existente** cu organizația poporană , tradițională, până la 1 iulie 1934 .

Dispozițiunile punctelor 1-5 intră imediat în executare "

Ce rezultă din comunicat ?

/ Că hitleriștii au acceptat să-și dizolve organizațiile SA ;

/ Că au admis transformarea P.național -socialist,

într-o "mișcare de ajutorare a poporului" , pusă sub autoritatea bisericii și a P.G. ;

/ Că au hotărât contopirea formațiunilor noi , importate,

în tradiționalul "Partid poporan al sașilor"

Rămâne de văzut cine va avea preponderență în partid.

Până acum , HORoth a servit de paravan hitleriștilor.

Se spune că R.Brandsch a rămas în PNG , renunțând să-și formeze alt partid.

"Adevărul" / 3 dec.

▣ **Opinia publică românească**

În opinia publică, chiar în organizația liberalilor, **înțelegerea cu sașii a produs mai curând nemulțumire** , deoarece ei sunt indignați de mișcarea hitleriștilor.

Electoral, guvernul nu a câștigat mult, oferind **dr.Herțog** locul 6 .

(Herțog a fost atăcat că este francmason în loja din Brașov !)

Din această cauză, **sașii , mai ales hitleriștii, vor vota cu alte partide .**

Românii sunt nemulțumiți și de trecerea organizației hitleriste sub scutul bisericii săsești, (

reactualizând situația din timpul erei maghiare ,

sub scutul organizațiilor bisericesti create de Șaguna)

Extremiștii vor fi sub scutul bisericii evanghelice , care și ea , va sluji hitlerismul

"Adevărul " / 3 dec.'33

▣ **Candidaturile sașilor**

În pactul guvernului cu germanii , **pentru sași se prevăd 5 locuri :**

Herțog - Sibiu

Hans Otto Roth - la Târnava Mare ;

Plattner (dir. "Tageblatt") - Târnava Mică

Arthur Connert -Bistrița

Fritz Connert - Brașov

.... După cum se vede, Rudolf Brandsch a fost sacrificat !

Pactul electoral , dizolvarea org.hitleriste / 2-3 dec.'33

4.) Hitleriștii sași :contra cartelului încheiat , 8 dec.'33

H.O. Roth - trădător !

("Adevărul " 8 dec.'33)

La câteva zile după ce cartelul a fost încheiat,

a apărut un **Comunicat al P.naționalist-socialist german** ,

semnat de **Fabricius** și **Waldemar Gust** , în care se afirmă că

nu poate fi vorba de dizolvarea partidului .

Doi reprezentanți "oarecari" ai PNS - **Heidrich** și **Alfred Bonfert**

["**Fuhrerul**" - **grupelor muncitorești**] au avut o lungă întrevedere cu IGDuca ,

care ar fi declarat că guvernul nu se va amesteca în disputele interne

din rândul populației germane,
încât pct. 6 - cu contopirea grupărilor până la 1 iul.'34 - este considerat anulat.
Ca și până acum, **Fabricius** se intitulează "comandantul țării" ,
Gust " directorul țării " ... încalcând alt punct din înțelegere .
Vinovat de situația creată este HORoth : la ședința Sfatului național hitleriștii n-au participat .
Ziarul hitlerist din Sibiu "**Ostdeutscher Beobachter** " , într-o ediție specială,
a prezentat pactul PNG cu guvernul, afirmând că el a fost încheiat
fără aprobarea hitleriștilor :
< **Înșelătorii fără conștiință** au început să arunce în poporul nostru credința
că noi ne-am fi pus ștreangul de gât , **acceptând desființarea mișcării noastre.**
S-a încercat în mod ordinar să se arate că chiar organizația noastră a dorit acest lucru. **Jocul**
n-a reușit. Am fi făcut o greșală iraparabilă dacă ar fi adevărat ce susțin dușmanii noștri.
[-----] Din declarația primului ministru reese că
guvernul n-a pretins dizolvarea mișcării național-socialiste ,
ci numai demilitarizarea ei și renunțarea la anumite forme externe .[-----] Noi am
declarat că **ne vom supune guvernului,**
pentru că **știm că nu suntem desființați .** [-----]
Atunci când **spiritul național-socialismului va pătrunde** în sânul poporului nostru ,
vom arunca sămânța din care să răsară recolta ,
care va fi **binecuvântarea germanismului și a României.>**
În același nr. de ziar, au apărut mai multe "**Ordonanțe**" semnate de "**comandantul țării**" ,
Fabricius, prin care **s-au numit noii "comandanți" în județele țării.** .
Conducerea PNS a dat **instrucțiuni tuturor organizațiilor** din țară
să nu respecte pactul cu guvernul. Organizațiile s-au conformat.
Sașii hitleriști / 8 dec.'33

---

5) Întrunirea **electorală PNT**, organiz.București, **sala Tomis, 18 dec.'33**

Iuliu Maniu , Virgil Madgearu

("Dimineața" , an 29, nr.9.691, 19 dec.'33)

Iuliu Maniu / 18 dec.'33 ,

▀ **Minoritățile**

[LD : o vădită **schimbare de diapazon la Maniu ! Nu mai amintește** de promisiunile din
Hotărârea de la Alba Iulia , din 1918 ! Nu mai pomenește de **statut pentru minorități !**
În schimb, este **orbit de aceeași ură față de PNL** , devenind ... echivoc !]

"Aliatii noștri și conferința de pace , dacă ar fi vrut să pună aici stăpâni
spiritul maghiar sau german , ar fi judecat lor țara aceasta -

dar au vrut altfel, așa cum am cerut noi, adică ca poporul românesc și firea lui
să stăpânească această parte a continentului.

Deci trebuia statul să fie în serviciul și sub conducerea spiritului românesc .
pe care îl prețuește lumea.

Pe de altă parte, însă, **trebuie să fim drepti, toleranți,** față de acei care sunt
cetățeni credincioși ai țării noastre , dar **care s-a întâmplat să nu fie de sânge românesc.**

) **Lumea nu mai tolerează** astăzi acte de teroare și de nedreptate .

Lumea astăzi pretinde ca fiecare națiune să-și conducă statul său în **spiritul său și**

în special pretinde **de la noi românii să ne conducem statul nostru**

în felul și cu însușirile neamului românesc.

Dar lumea mai pretinde , cu drept cuvânt, **să nu fim nedrepti și să nu persecutăm pe alții ,**
și cu dragoste să-i îmbrățișăm,să le dăm posibilitatea **să-și dezvolte și să-și afirme**
cultura și obiceiurile lor.

Tot sângele nostru, toată firea noastră, a celor care au fost mai nenorocoși decât dvs

[**bucureștenii ! regățenii !**] și cari o mie de ani am suferit de opresiunea străină, **este în serviciul singurei idei salvatoare ideii naționale române.**
Pe de altă parte, noi care am suferit de această opresiune **știm cât rău face unei țări dacă o parte din cetățeni sunt oprimați.** De aceea, în această splendidă grădină, în această splendidă casă, care este țara românească, **să răsună și să se afirme cultura și spiritul românesc, dar să nu fie oprimat nimeni**, ci cu vorbă bună să fie atras fiecare la opera de civilizație și cultură.
Dacă sunt în așa mare măsură împotriva partidului național-liberal, o cauză a fost că am văzut că nu înțelege această poruncă a vremii. [!!!]
El nu protejează cu destulă tărie și cu destul fanatism elementul românesc [?!?] ci protejează numai clientela lor politică, și, pe de altă parte, **persecută pe acel care n-ar trebui să fie persecutat [?!?]**
Nu aplică nici dreptate pentru poporul românesc, nici justă toleranță pentru alte popoare [?!?]
Iul. Maniu / 18 dec. '33

X anexă) I. Hâncu, Partidul Național Evreesc, dec. 1933

(Rev. "Parlamentul Românesc", an IV, nr. 130, 31 dec. '33, p. 4-5)

[LD : în această chestiune, trebuie să țin seama de **realitățile timpului, de dorințele evreilor înșiși, de percepția și metalitățile** aceluia moment .

Treptat, toate aceste unghiuri de abordare vor fi sensibil și dramatic schimbate, încât și optica va suferi schimbări radicale.

Deocamdată ... este granița anilor 1933 / '34]

Hâncu / 31 dec. '33

▣ **Partid Național Evreesc ?**

Problema unui **Partid Național Evreesc** s-a pus de mult.

După întregirea țării, **o parte din evreii de la noi - mai ales cei din noile provincii - s-au considerat minoritate etnică, s-au constituit în partid politic, și au depus liste în alegerile generale.**

Faptul a trezit **discuții, chiar între evrei**, deoarece, în majoritate, **ei nu vor așa ceva.**

Ani de zile, **evreii de la noi, au luptat pentru drepturi politice,**

motivându-și această cerere prin **dorința de asimilare.**

O dată **aceste drepturi acordate, evreii, puși pe picior de egalitate cu autohtonii, chestiunea organizării unui partid național se excludea de la sine.**

Așa au procedat evreii din Vechiul Regat. În rest, chestiunea a fost părăsită.

În ultimii ani, însă, **promotorii săi au reluat-o și, în cele trei parlamente anterioare (1928- 1933) au fost câțiva reprezentanți ai ai PNE .**

Hâncu / dec. '33

▣ **Evreii - minoritate etnică ?**

În fond, chestiunea se pune dacă **se justifică existența unui atare partid ?**

Pentru aceasta, este necesar să se stabilească dacă

populația evreească este sau nu o minoritate etnică ?

O minoritate etnică reală, presupune împlinirea unor condiții :

a) Existența unui stat național, din care grupul minoritar respectiv s-a detașat, ajungând, în afara voinței lor, să conviețuiască în sânul unui alt popor.

În acest caz, **năzuințele pentru realipire la patria mamă, sau comunitatea spirituală cu frații " liberi",** este explicabilă.

Iar activitatea politică, fie și într-un **partid iredentist,** firească .

Este acesta cazul evreilor de la noi ? Care este țara aceasta ? **Palestina ?**

Să fim serioși ! Palestina poate hrăni maximum 800.000 de suflete .

Socotind pe cei 600.000 de arabi , pe care nimeni nu-i poate alunga sau extermina, rezultă că acolo pot merge maxim 200.000 evrei.

Din cei 14 milioane evrei câți sunt în lume, ce nucleu ar fi cei 200.000 ?

Reclama ce se face în jurul ideii sioniste - este o neseriozitate patentă, o himeră.

Spre "țara făgăduinței " nu pleacă decât evreii sărăciți

O minoritate etnică reală , mai presupune :

b) Existența unui popor unitar , care , din anumite motive,

a fost împărțit între alte state , pierzându-și independența ... (ex Polonia)

Nu cred că promotorii mișcării naționale evreești ,

se gândesc la vechiul popor iudeu, sfărâmat de împăratul roman Titus,

cu 2.000 de ani în urmă !

Interesele evreilor din diverse țări ale lumii sunt strâns legate

de cele ale popoarelor în mijlocul cărora trăesc.

O acțiune centrifugă din partea lor, nu are nici un rost , nu se justifică.

Evrei sunt în toată lumea. Unde au ei partid național ? Nicăieri !

Este o absurditate care dă apă la moară antisemiților de la noi.

I.Hâncu / 31 dec.'34

Guvern Tătărașcu .Legislatura I .Sesiunea ordinară.1 febr.'34 - 28 apr.'34

6.) Oct.Goga , discurs la mesaj : // România prerevoluționară // , 24 febr.'34

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34, p. 422- 425)

[LD : Discursul marchează , fără echivoc, convertirea lui Goga

la o doctrină autoritaristă, antidemocratică, naționalistă, xenofobă ,

având ca stindard deloc original, deviza : "România , Românilor ! "]

Goga / 24 febr.'34

▀ România prerevoluționară : Românism eclipsat ! Străinii ! Evreii ! Bolșevicii !

[Atingând și această latură, Goga culege aprobarea entuziastă a cuziștilor,
care se va manifesta până la sfârșitul discursului.]

" Negreșit , d-lor , că prin o astfel de oblăduire, nu numai că s-a slăbit vigoarea inițială

a acestui popor, dar, încetul cu încetul, o dată cu scăderea noastră de prestigiu,

străinii au ridicat capul , s-au transformat în exploatare elementului băștiaș,

și au început să privească peste graniță.

Minoritățile s-au reconfortat și unele au adoptat atitudini disprețuitoare la adresa țării.

Oameni de import, fără rădăcini aici , s-au înfipt în aparatul de Stat , pe care , în mare parte,

I-au acaparat dând impresia că suntem o așezare polietică ,

cu rolul de stăpânire a românismului , din ce în ce mai eclipsat.

Tineretul nostru , imobilizat de mizerie, stă cu brațele încrucișate și cu buzele strânse ,

în vreme ce indivizi de contrabandă afișează o zgomotoasă satisfacție , trezind amărăciune

și răspândind nesiguranța ."(aplauze la PNA și LANC)

"Răscoliți pretutindeni de un sentiment de largă nemulțumire, rezultanta unui complex de motive,

noi avem în față România prerevoluționară a ultimilor ani,

de care am amintit la această tribună.

" Paralel cu procesul destrămării noastre, continentul întreg s-a resimțit de pe urmele

războiului de o efervescentă a masei, prinse în mreaja lozincilor dizolvante .

Au fost destule prilejuri , când s-a crezut că triumfă steagul roșu ,

pe care **vântul nebuliei de peste Nistru l-a fluturat neconținut peste capul Europei** .
S-au debitat **teoriile unui patriotism continental** , pe deasupra fruntariilor dintre popoare,
și s-au găsit **mulți călători fără țară**, poziși cam în tot locul,
cari au început să țese **rețeaua unei umanități fără criterii de diferențiere** .

-Nichifor Robu : Umanitatea cu perciuni !

-Goga : Aceste manifestări , însă, **morbide sau programatice** , au atins o țintă cu totul
protivnică. Pretutindeni s-a pornit **o recrudescență a ideii naționale** ,
biciuite până la paroxism , tocmai de uneltirile detractorilor ei."

[-----]

Goga / 24 febr.'34

▣ Partidul Național -Agrar

[LD : la sfârșitul discursului, s-a văzut ținta urmărită de Goga :
atragera către partidul său a mișcărilor naționaliste, inclusiv a Gărzii de Fier ,
pentru realizarea unei coagulări capabile să ceară și să cucerească puterea.
El va persevera în acest autointitulat "apostolat " , în anii ce vor urma ...]

"Partidul Național-Agrar , conștient că **numai o largă primenire** ,
având la temelie **ideea națională și principiul de autoritate** , cu toate consecințele lor logice
, **poate să ne scape de pe marginea prăpastiei** , **se dedică acestui apostolat** ,
având ca țintă **redeșteptarea neamului și noua lui organizare politică** ,
prin toate mijloacele compatibile cu căile onoarei [LD : atenție ! Nu a constituției !]
Această concepție , preconizată de noi cu mulți ani înainte, îi este perfect familiară ,
astăzi când **românismul** , prin instințul său de conservare ,
și-a decretat mobilizarea lui sufletească.

" PNA , înțelegând necesitatea istorică a raliei tuturor mișcărilor sincere naționale
într-un mănunchi , **cu scopul de a lua conducerea țării în timp apropiat**
(**întreruperi pe băncile majorității**) știind că , sub tăcerea de astăzi ,
se plămădesc forțele tumultuoase de mâine ,
face apel la toată suflarea , liberă sau încarcerată , [Garda de Fier]
să se miște ascultând lozinca :< România a Românilor ! >

O.Goga / 24 febr.'34

7.) Gh.Brătianu (PNL) , discurs la mesaj, 24 febr.'34

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34, p. 425- 428)

[-----]
G.Brătianu / 24 febr.'34

▣ Mesajul Regal

▣ Adresa de răspuns

Discuția Mesajului înseamnă **examinarea situației generale politice** și
definirea atitudinii partidelor opozante față de **concepția și metodele guvernului** .

[-----]

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ Problema generației tinere

▣ Profilaxia anarhiei

" **Ideea națională**, care a fost **forța spirituală a întemeierii acestui stat**,
rămâne și forța consolidării sale.

Ea se afirmă cu deosebire în problema atât de grea a **generației tinere** ,

a existenței și a dezvoltării sale.

[-----]

suflete lipsite de avântul luptătorilor războiului de întregire ,
înfrânte înainte de a fi trăit, punându-și chinuitoarea întrebare
dacă marea lor vină e de a se fi născut Români ,
într-o Românie generoasă și prielnică tuturor elementelor străine ,
această tinerime ostenită de a mai aștepta , de acolo de unde trebuie să vină și îndreptările
cerute de sentimentul național și râvnite de instinctul însuși de conservare al neamului ,
își caută astăzi , cu toate rătăcirile inerente disperării și lipsei de experiență,
căile proprii ale mântuirii sale." [-----]

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▫ **Politica față de minorități**

▫ **Naționalizarea cu românii de peste graniță.**

▫ **Numerus proportionalis**

"Nici altădată , nici acum, **naționalismul nostru nu se ridică împotriva acelor locuitori de altă limbă și de altă lege , cari trăesc printre noi, unii de veacuri, alții de decenii,**
a căror **credință către statul național s-a dovedit statornică** , cari au împărțit cu noi,
în zile grele ca și în vremuri une , necazurile , suferințele și bucuriile noastre.

-prof.ACCuza : " Vă felicit pentru naționalismul dvs ! "

-Gh.Brătianu) "În anii din urmă însă, după sfârșitul războiului, **orașe și multe părți de margineime ale țării au fost năpădite de străini, care nu au legătură nici cu trecutul , nici cu viitorul acestei țări.**

" De aceea, **naționalizarea orașelor și ținuturilor de graniță , a devenit o poruncă a vremurilor , un imperativ al dezvoltării neamului nostru.**

El ne cere întreaga noastră grijă, pentru a așeza temeinic în țară acele elemente românești , rămase dincolo de hotare , care ,
își vor pierde fatal conștiința etnică în mijlocul popoarelor vecine ce le stăpânesc.

"Dar cu deosebire, **până ce** organizarea învățământului
va îndruma și va selecționa , mai bine decât până acum,
tineretul osândit , fără prevedere , **la o existență de proletariat intelectual,**
în administrația de stat și în cele mai de seamă întreprinderi ,
proporționalitatea care să asigure Românilor întâietatea

ce li se cuvine în țara lor "(**aplauze la PNL-georgist**)

De asemenea, în ajutoarele pentru școli și biserici ,
să păstrăm proporțiunea dreaptă a numărului credincioșilor .

"**Minoritățile** , conștiente de rostul lor în țara noastră, **nu au a se teme de aplicarea acestui program ; el restabilește echilibrul și le întărește dreptul** , înlăturând de la grijile de viitor elementele de desbinare și de vrăjmășie.

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

8.a) Gh.Bethlen , **discurs la mesaj , 24 febr.'34**

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34 , p. 431)

Bethlen / **Vezi text integral la fișier Maghiari**

▫ **Răspunsul la Mesaj**

" Dle președinte, dlor deputați, când , **în numele Partidului Maghiar ,**
am cerut cuvântul **la Adresa de răspuns la Mesaj**, în conformitate cu uzanțele parlamentare,

trebuie să exprim **punctul nostru de vedere față de guvernul actual.**

" Cu părere de rău trebuie să **constat** că în proiectul de răspuns

nu se găsește nici o amintire despre minoritățile naționale.

Cred însă că este un adevăr incontestabil că **atât din punctul de vedere al politicii interne , cât și al celei externe, ar fi foarte salutar și important** ca , în fine , după 15 ani, guvernul să întreprindă cu o silință serioasă , **soluționarea chestiunii minoritare .**

Bethlen / 24 febr.'34

▣ **Dezideratele minorității maghiare**

"Nu doresc de astădată să expun toate detaliile acestei probleme vaste.

Totuși, în baza **moțiunii congresului** partidului nostru din **2 iulie 1933** ,

trebuie să accentuez că **noi cerem aplicarea integrală**

a tratatului minorităților din 9 decembrie 1919.

Cerem mai ales **executarea art.11** care **asigură autonomia locală** ,

în ce privește **religia și învățământul.**

Anul trecut, **România a încheiat o Convenție cu Iugoslavia** ,

în care **s-au reglementat chestiunile școlare ale sârbilor din Banat .**

Și acest fapt **dovedește că aranjarea chestiunii minoritare este dreaptă și necesară.**

Știm că **noi, maghiarii, suntem în România**

într-un număr cu mult mai mare decât sârbii ,

deci, cel puțin cu atât drept ca și ei putem să cerem **să avem atâtea drepturi**

câte sunt asigurate prin convențiunea mai sus amintită , sârbilor.

Toate acestea **le cerem și pe baza tratamentului egal.**[-----]

-G.Bethlen : După părerea mea, trebuie să **înceteze această situație** ,

anume că sunt **mii și mii de locuitori** în țară care, **deși** s-au născut pe teritoriul țării ,

din cauza formalităților greoaie ale legii donândirii naționalității ,

n-au putut obține cetățenia nici până astăzi.

"Onorată Cameră, **n-am vrut să abuzez** de răbdarea dvs.și , din acest motiv, **chestiunile**

expuse nu înglobează toate punctele programului nostru [!?]

Sunt ferm convins, că , **nici un punct din programul nostru**

nu este în contradicție cu interesele statului și națiunii române,

și că **fiecare are o bază juridică și morală.**

"Declar că , tot așa ca și în trecut, și de acum înainte **intenționăm să ne îndeplinim datoria**

noastră de legiuitori cu obiectivitate serioasă.

Deci, **vom examina conștiincios orice proiect de lege** , dar mai ales pe acelea care sunt

menite să îndrepte criza economică actuală , atât de serioasă ,

și neajunsurile sociale, atât de numeroase .

În numele Partidului Maghiar declar că) nu primesc Răspunsul la Mesaj "

(**apaluze la PM**) Gh.Brthlen / 24 febr.'34

8.b) **Romulus Seișanu (" Universul " , Liga antirevizionistă) , febr.'34**

(DAD, M.O. 7, 11, 14 șed. din 10, 24, 28 febr '34)

[**Seișanu este f activ și intervine deseori ,sau face comunicări. Dar pasiunile în parlament erau îndreptate spre atacarea PNL, încât semnalele sale rămân fără ecou.**

Dau aceste ex pentru a semnala cât de delicate , de vulnerabile , erau problemele ...]

10 februarie :

-Seișanu : În Parlamentul de la Budapesta , manifestare de protest

pentru tratamentul ungarilor din alegeri . **Deputatul Vaszony** a cerut parlamentului maghiar

să ia în discuție alegerile din România . Protestează.

Ungurii aveau 12 reprezentanți - în Cameră și Senat !

[----- -]

-Costache Lupu : El a candidat la **Ciuc** , unde P.maghiar este " tare" .

Cetățenii i-au cerut să-l aducă pe dr.Lupu . Ela organizat întruniri,
dar ... **au fost împiedicați să le țină** .

-dr.Lupu : De vină este Al.Lapedatu ! În Ardeal, ungerii au 10 gazete , iar noi nici una .

-Cost.Lupu : Conducătorii **maghiari sunt urâți în Ciuc !**

-N.Dancu : citează din " Csiki Lapok" , care recunoaște că , în Ciuc,
alegerile s-au ținut fără violențe.

-dr.Lupu : **Ești român ?** Între o aserțiune a unui gazetar unger și aserțiunea mea,
pe cine crezi ,crezi pe unguri ? **Să-ți fie rușine !**

24 febr.

-Romulus Seișanu : **Episcopul romano- catolic de Timișoara , dr.Augustin Pacha,**
însoțit de Francisc Kra"uter (vicepreșed. PG, deputat) au făcut o vizită la **Berlin,**
ambii fiind primiți de **Adolf Hitler.**

-G.A.Cuza : **Cinste lor !**

-Seișanu : **Posturile de radio germane au anunțat că Aug.Pacha,**
reprezintă pe germanii din sud-estul Europei și că în această calitate
a fost primit de Hitler. Cere să se ia măsuri.

-I.Inculeț (ministr.Interne) : **chestiunea a fost ridicată și la Senat . ***

Se face o anchetă. Se vor lua măsuri.

Notă *

N.Iorga : episcopul **Pacha** și deputatul **Kra"uter** , **la Hitler ?** , Senat , 16 febr'34

C.Angelescu - răspunde .

(D.S., MO 6, șed. 16 febr.'34 , p- 187 - 191)

-Iorga : cere **lămuriri** în legătură cu prezentarea **omagiilor șvabilor din Banat** -
printr-o **delegație** condusă de **episcopul catolic al Banatului, Pacha,**
și **deputatul Kra"uter** - cancelarului german Hitler.

-C.Angelescu (ministr.Instrucțiunii și Culte) : Regretă gestul episcopului,
și la întoarcere " îi va cere socoteala , întrucât, d-sa, care este funcționar al statutului
român, s-a dus să ceară instrucțiuni din străinătate .

28 febr.'34

Seișanu (discurs la Mesaj) :

Semnaleză **activitatea periculoasă revizionistă** din Ungaria ;

acțiunile lui Goemboes, contele Bethlen, etc etc

Semnaleză faptul că minoritățile bulgară (în România) și română (în Bulgaria)
sunt tratate diferit de guvernele respective :

/ În România , bulgarii au 10 școli, 2 gimnazii, 4 licee .

/ În Bulgaria, 55 sate de români , fără nici o școală, biserică , etc .

Semnaleză că sunt prea mulți minoritari la graniță :

În primul război, din 35.000 minoritari, 26.000 au trecut la inamic !

Semnaleză că , în armată, 25 % sunt minoritari ;

Semnaleză că la CFR, Poștă, sunt mulți minoritari, care nu cunosc l.română,
sau au acces la secrete .

Romulus Seișanu / febr.'34

9.)V.Serdici (PT -Lupu) , comunicare : taxele confesionale , 1 mart.'34

I.P.Ionescu -Mureș , interpelare : taxele școlare și confesionale , 2 mart.'34

("Facla " , 3 mart .'34 ; "Universul" , 4 mart.'34)

Mitiță Constantinescu (subsecretar de stat Finanțe) - răspunde

[LD : **informația o dau, așa , de ex, pentru a remarca acoperirea legală ,**
pentru diverse domenii de interes pentru cetățeni .

Percepera acelei taxe pentru școlile confesionale ...
reglementată prin **intersectarea a două legi** .]

-V.Serdici : Cetățenii români de origine săsească din Târnava -Mare ,
pe lângă impozitele către stat, comună și județ,
sunt **urmăriți de agenții fiscului și pentru plata datoriilor către biserica lutherană**
și **școala confesională săsească** , care sunt creațe particulare .

-Mitiță Constantinescu : urmărirea pentru **debitele datorate școlii confesionale** ,
se fac **potrivit normelor stabilite de legea pentru urmărirea veniturilor statului** .
Această practică de urmărire , s-a făcut pe temeiul **legii cultelor** ,
cerute chiar de **comunitatea săsească** .

-N.P.Ionescu -Mureș : interpelează miniștrii de resort dacă au cunoștință că,
în urma intervențiilor conducătorilor comunității săsești,
statul român acceptat să facă oficiul de încasator al taxelor pentru biserică și școală .
Aceste taxe ating **cifre imposibil de suportat de cetățenii sași**, aceștia fiind revoltați.
Măcar statul controlează destinația acestor sume ?

10.a) **ICCătuneanu (LANC) , discurs la mesaj, 1 martie '34**

(DAD, MO 15, șed. din 1 mart.'34, p. 522- 530)

Doc.integral - fișier LANC

Problema evreească - fișier Antisemitism

Cătuneanu / 1 mart.'34

▫ **Minoritățile : asimilabile**

▫ **Minoritățile productive**

Putea fi întrebat : **cine ne amenință ? cine ne subminează ? cine ne substituie ?**
ce poziții ar trebui să ne aparțină ?

S-ar putea spune , cu un cuvânt general : **minoritățile !**

" Eu nu pot da această simplist și categoric răspuns , pentru că ,
noi, LANC, facem deosebire între minorități ,

care sunt **productive** și, în același timp , cu vremea, și **asimilabile** ;

și între **acea minoritate care nu este nici productivă, nici asimilabilă, ci parazitară** ,

și pe care, după cuvântul adevărat, izvorât din expresiunea populară seculară, îi numim jidani "

Minoritățile " productive și " asimilabile " , au cu totul altă situație decât cea " jidovească " .

Conviețuirea " rodnică și armonioasă " cu ele, nu mai depinde de noi, ci de ele, de puterea lor.

Noi, prin Constituția din 1923, am dat acestor minorități " tot ce era necesar " ,

spre a le îndruma spre o " amicală colaborare" : **garanții juridice și morale** .

Ele trebuie să ia în considerare firea românului , " primitiv și tolerant " , călăuzit de " simțul dreptății și simțul bunei cuviințe" .

Ceea ce le pretindem noi , este lealitatea , credința față de stat și instituțiile lui,

care să șteargă din sufletul lor " orice urmă de ostilitate și orice tendință centrifugă ."

(**aplauze LANC și PNL**) Dacă îndeplinesc aceste condiții, restul va veni cu timpul.

Asta nu înseamnă ca guvernării noastre să urmeze " politica stângace a concesiunilor inutile

" , care ar fi interpretată " ca o slăbiciune " și ar însemna și o încurajare pentru minoritari "

să-și formuleze pretenții exagerate .

" Noi suntem destul de numeroși în granițele statului român,

ca să nu recurgem la acea politică odioasă a asimilării forțate . (aplauze LANC și PNL)

"Asimilarea va veni cu timpul , prin puterea de atracție a vitalității noastre,

a firii noastre și , mai ales, cred eu, prin aportul unei culturi superioare specifice românești .

" Aceasta este legea stăpânitoare a vieții , care , cu timpul, în mod treptat, încetul cu încetul,

va îndepărta și va înfrânge toate ambițiunile deplasate

și, mai ales, rătăcirea imperialismelor anarhice .

" **Dar dacă** , contra experimentelor seculare ale neamului nostru , **această asimilare nu va veni**, atunci **minoritățile vor rămâne simple infiltrații etnice , niște vine încremenite**, în **blocul de marmură al neamului românesc** (aplauze)

iar **acelora care ar lucra contra permanenței statutului român** în actualele lui granițe, le amintesc și le reamintesc realitatea inalterabilă că **noi, Românii** , în orice punct al României întregite , **suntem acolo în dreptul nostru istoric, și cu puterea noastră de stat .**

Statutul minorităților ?!

" Așa privită chestiunea, problema minorităților nu mai are obiect ; ea este rezolvată .

"**Pentru ce un statut al minorităților** , cum s-au grăbit într-o vreme național-țărăniștii ?

"**Pentru ce** acest statut când prin **Constituția** noastră din 1923, **am dat tot** ceea ce este necesar pentru a îndruma o colaborare și când **această Constituție nu prevede categorii de cetățeni cu drepturi speciale**, nu prevede nicăeri **categorii privilegiate de cetățeni ? "**

"Din cele expuse, rezultă că **nemulțumirea d-lui** reprezentant al partidului maghiar, **d. Gheorghe Bethlen , nu este întemeiată.**

"**Am creat cadrul juridic** în care minoritățile acestea , productive și asimilabile , se vor dezvolta și vor colabora , împreună cu noi, la prosperitatea statului român , spre folosul tuturor și al fiecăruia.

" **Trebuie să ne considerăm cu toții** , împreună cu ei,

fii ai aceleiași patrii și cetățeni egali la drepturi și datorii "(aplauze unanime)

Cealaltă "minoritare " , este cu totul altceva ...

Cătuneanu / 1 mart.'34

▣ **Minoritate neasimilabilă : jidanii . Vezi fișier LANC**

" Se pune chestiunea "**colaborării**" , între noi și minoritatea jidovească.

Când zic "colaborare" , înțeleg " **colaborare cu nația română** " ,

așa cum a definit-o **Mihail Kogălniceanu** , când a numit-o "**talpa țării** " . (aplauze LANC)

Nu înțeleg colaborare cu puzderia de politiciani care trăesc foarte bine cu jidanii ,

într-o armonioasă conlucrare , **în consilii de administrații la diferite societăți :**

la bănci, fabrici, păduri . (aplauze LANC)

[LD : trece la argumentarea punctuală a imposibilității colaborării cu evreii , anunțând că nu se va ocupa pe larg , de religia, rasa, morala , evreească]

ICCătuneanu / 1 mart.'34

10.b) **ACCuza** , **discurs la mesaj, 2 mart.'34**

(DAD, MO 16, șed. de vineri, 2 mart.'34 , p. 543 - 553)

ACCuza / 2 mart.'34

▣ **Mertitele LANC**

▣ **Curentul naționalist-creștin**

[LD : AC Cuza nu-și asumă gratuit aceste merite . Indiferent de evoluții ulterioare, în România **curentul naționalist a fost cultivat de PND, apoi de LANC** , separațiile având, și ele, explicația lor.

Foarte interesantă mi se pare remarca privind minoritățile câștigate la acest curent]

"Această organizație , întemeiată în 1923, ce a făcut până azi ?

A fost ea utilă sau nu a fost ? Aceasta este întrebarea.

Ce pretinde Liga Apărării Național Creștine că a realizat până azi ?

[-----]

ACCuza / 2 mart.'34

▣ **Merit LANC -**

▣ Înfrăurirea minorităților etnice

LANC - și sunt fapte pe care nu le puteți tăgădui - pe lângă că a educat tinerimea , a avut **o înfrăurire puternică asupra minorităților etnice.**

Noi am fost aceia cari am putut să câștigăm voturile și ale **Rușilor**, și ale **Basarabenilor români** înstrăinați de noi la un moment dat, și ale **Bucovinenilor**, și ale **Rutenilor**, și ale **Ungurilor**, și ale **Germanilor**.

Prin urmare **am lucrat la unificarea tuturor acestor elemente** din țara aceasta .

Am făcut noi rău și puteați dvs să ne înlocuiți pe noi ?

Nu, pentru că ați învrăjbit aceste elemente , prin mijloacele dvs .

[-----]

ACCuza / 2 mart.'34

▣ Merit LANC -

▣ Combaterea comunismului

" **Propaganda noastră a servit în deosebi la înlăturarea comunismului.**

Ca dovadă, de îndată ce au văzut aceste elemente că noi suntem prigoniti

[-----]

D-lor , de îndată ce s-a văzut că se luau **măsuri de prigoană** contra noastră, **comunismul și-a ridicat capul** și iată ce **broșuri** au început să se răspândească acolo . Iată **câteva puncte din programul comunist** , înșirat în această tipăritură roșie, purtând **emblema sovietică , seceră și ciocanul :**

< Nici un ban impozit guvernului burghez al cametei , teroarei și războiului ; exproprierea fără plată a pământurilor boierești , mănăstirești și regești , și împărțirea lor fără plată , împreună cu inventarul , țăranelui fără pământ sau cu pământ puțin ;

autodeterminarea poporului subjugat până la despărțirea de statul Român ; România Sovietică ! >

"Iată **programul comunist** , iată **consecințele măsurilor luate de dvs** , căci îndată ce ați pornit cu **măsuri în contra noastră** singurii care putem păzi și garanta ordinea prin însăși propaganda noastră , de sigur că **acești comuniști și-au ridicat capul , amenințând și primejduind viața statului.**

Și atunci, **se vede că este un interes superior de stat ca Liga Apărării Naționale Creștine să fie lăsată liberă.** Dvs sunteți stăpâni să nu o lăsați liberă , dacă voiți ;

dar aceasta pe răspunderea dvs " (aplauze LANC) [-----]

Programul LANC

" Cu aceasta ajung la expunerea **programului Ligii Apărării Naționale Creștine** , în care vom arăta **măsurile** pe care le considerăm absolut necesare pentru **restabilirea suveranității națiunii românești , pe pământul ei , România .**

[-----]

"**Profesorul Cătuneanu**, explicând doctina LANC, a arătat **legătura și deosebirea dintre celelalte minorități și minoritatea jidănească.**

Deosebirea este esențială și stabilită - aș putea să vă citez textul programului nostru - pe bază că **minoritățile creștine, germană și ungară , sunt minorități productive și asimilabile -**

adică putem să avem raporturi economice , nu numai de cât de asimilare prin sânge - iar **minoritatea jidănească este neasimilabilă și chiar profund dușmănoasă.**

Prin urmare, **o colaborare , cum zicea colegul Cătuneanu , este o imposibilitate**, pornită din atitudinea însăși a acestui popor" **Căci ce însemnează colaborarea ?**

" Ar fi ca , **în agricultură , jidanii să colaboreze cu românii.** Adică cum ?

Jidanii să ocupe pământurile românilor ? Este posibil aceasta ?

"Ar fi , ca **în industrie și comerț , jidanii să colaboreze cu românii .**

Adică să ocupe comerțul și industria și să rămână și românilor ,

ca **să intre în concurență cu jidanii**, iar orașele să se transforme în ceea ce sunt astăzi , adevărate cloace jidănești ? Imposibil .

" Poate fi colaborare în clasa dirigentă ? . Adică cum , colaborare în clasa dirigentă ?
Să fie un **număr proporțional de jidani avocați** - cum sunt azi mai mulți decât români -
să fie **magistrați** , să reprezinte **cultura** , să fie **oameni politici** ?

Și atunci , **românii să aibă o parte din destinele lor , iar o parte să o aibă jidanii ?**
Este posibilă o asemenea concepție ?

Prin urmare, dl-or, **nu numai că jidanii sunt dușmănoși, sunt prin firea lor dușmănoși.**
Dar este o imposibilitatea organică a noastră ca ei să colaboreze cu nația românească ,
fiindcă **această colaborare ar însemna excluderea românilor ,**
iar **noi nu putem admite** ca românii , în țară la dânsii,
să fie excluși de la agricultură , nici de la comerț și industrie,
și mai cu deosebire din cultura românească. (**aplauze LANC**)

" Prin urmare, **această chestiune nu se mai poate discuta , este definitiv lămurită ,**
și e necesar acum numai **să luăm măsuri pentru a rezolva această problemă .**

Care sunt măsurile ? **Nu estedecât una singură .** A spus-o și dl **prof.Cătuneanu :**
eliminarea . Dar , veți zice dvs., **care este mijlocul de eliminare ? Răspundem :**

Să-i scoți din funcțiunile statului, de la căile ferate, să introduci anumite condițiuni
ca să-i excluzi din industrie și comerț , iar toate pământurile , sub orice formă le-ar
avea , fie în exploatare , fie în stăpânire, să le iei din mâinile lor.

Astăzi în **Basarabia , peste 30.000 de jidani,** sunt împământeniți ,
cel puțin în paguba a 30.000 de români .

Voce : Efectul Legii Mihalache din 1929 .

ACCuza : Aveți dreptate ! Vedeți , a fost destul ca dânsii să facă o singură lege ,
ca ei să nenorocească un întreg popor !

"Dar mai este încă **o considerație de mare preț.**

Până acum, când a fost vorba de rezolvarea acestei probleme a jidanilor,

ați putut-o învăța și ați putut-o suci cu : < ce va zice străinătatea ? >

" Astăzi, **străinătatea rezolvă problema , ea mai întâi, spre rușinea noastră,**
pentru că **nicăeri problema jidănească nu are importanța pe care o are la noi.**

Problema a rezolvat-o , în primul rând, Germania .

Poporul german, în număr de 65 milioane , cel mai muncitor și mai cult din Europa,
și poate dintre toate națiile, **a crezut necesar să rezolve această problemă ,**
prin mijlocul eliminării, pe care l-a și aplicat.

Prin urmare , argumentul acesta al dvs. **< ce va zice străinătatea ? >** , nu mai este valabil.

" În Franța chiar, la Paris, s-a constituit acum, în urmă, o grupare antisemită
intitulată "**Les Francistes** " , cu organul "**Libre Parole**" , având ca deviză :

<La France aux Francais > , cu eliminarea jidanilor.

" Iată ,apoi, aici aveți **o publicațiune** care apare în trei limbi intitulată "**Weltdienst** " ,
și care cuprinde toate **măsurile care se iau în diferite state ,**
pentru **eliminarea jidanilor .**

Și atunci, ați voi dvs ca România să nu rezolve această problemă ? Este o imposibilitate .

"Eu, de la această tribună, nu pot decât să trimit salutul nostru, a LANC ,
tuturor acelora , din toate țările , din Germania, din Franța , din Elveția , din Suedia ,
din Canada, de pretutindeni, care luptă pentru rezolvarea acestei probleme ,
prin același mijloc al eliminării , și să exprim nemărginita mea admirație
pentru marele cancelar al Germaniei, Adolf Hitler, care, cel dintâiu, a dat soluția ,
singura adevărată, pentru această problemă : eliminarea jidanilor "

"Dl-or, vă rog să credeți , că **în dosul afirmațiilor noastre scurte , este un întreg arsenal**
de agumente .(aplauze LANC) , iar dacă dvs voiți să încercați, sau dacă aveți o altă părere ,
vă rog urcați-vă la tribună, tribuna este liberă, dl președinte ne va da o ședință,
în care să discutăm împreună această problemă care interesează existența întregii nații românești.

Dacă dvs. nu puteți dovedi că noi nu avem dreptate ,
aveți datoria să luați în considerație cele ce vă spun. "

ACCuza / 2 mart.'34

11.) Gr.Iunian (PȚR) , discurs la Mesaj, 2 mart.'34

(DAD, MO 16, șed. de vineri, 2 mart.'34 , p. 553- 561)

Gr.Iunian / 2 mart.'34

▣ Minoritățile naționale.

▣ Politica naționalistă

" **Deci** , nu poate fi vorba de o apărare rezimată pe temeiul unei simpatii .

În adevăr, d-lor,) **noi ne ridicăm împotriva acelei politici naționale** , reprezentată prin **Garda de Fier și prin Liga Apărării Naționale Creștine** , de sub președinția dlui profesor Cuza.

Noi concepem păzirea statutului nostru național pe alte temelii.

"D-lor , suntem o țară care cuprinde în ea, pe lângă **14 milioane de români**, circa **4 milioane cetățeni**, care **aparțin altor naționalități și altor confesiuni** , și **noi nu credem că politica noastră serioasă de apărare a statului poate să constea și să fie mărturisită într-o politică de vrăjmășie** față de acești cetățeni ai țării noastre .[-----]

avem nevoie de o forță sufletească încheșată. Această forță sufletească , nu putem să o obținem) printr-o politică de vrăjmășie și învrăjbire , cu cetățenii români de altă limbă și altă confesiune ."

-Gh.Bota : Dar nici în alianță cu trădătorii . [**aluzie la Stere ? la ucraineni ?**]

Gr.Iunian / 2 mart.'34

▣ Antisemitismul

[**LD** În fond, **Iunian propune înlocuirea criteriului de rasă ... cu cel de clasă** , în judecarea antisemitismului . Numai că, această abordare sociologică-ca să nu-i zic marxistă ! - **dă pașaport spre lupta contra evreilor bogați** , ceea ce , în fond, se întâmplă și în mișcarea naționalistă vizată .

Opiniile lui Iunian pot servi ca argumente celor ce neagă existența antisemitismului românesc. La șabloanele "antisemite " ... șabloane "filosemite" .

Este de remarcat un lucru : Iunian analizează **ambele mișcări - Garda și LANC - ceea ce lasă neexplicat tratamentul diferentiat al măsurilor coergitive.]**

" Suntem datori să urmărim această politică de pacificare.

Și dacă în mișcarea aceasta , a **Gărzii de Fier**, ca și în mișcarea **grupării d-lui prof.Cuza**, se accentuează elementul acesta antisemit, cred, dle Cuza- și aici dați-mi voie să fiu de acord cu dvs, repetând citatul pe care l-ați făcut - **cred că trebuie căutate nu efectele , ci cauzele.**

Cauza care determină sentimentul acesta de împotrivire , este reaua stare economică.

De aceea, d-lor, **antisemitismul nu este un atribut al simțirii și al gândirii noastre românești** , și de aceea el nici nu **se manifestă decât acolo unde clasele acaparatoare sunt elemente străine , elemente evrești.**

Nu aveți o mișcare antisemită în Oltenia , nu aveți o mișcare antisemită

în **Muntenia ,aveți o mișcare antisemită în Bucovina** ,

și **aveți o anume mișcare antisemită în unele județe din Basarabia** ...

acolo unde elementul economic ridicat , este reprezentat prin element evreesc .

Dar aceasta înseamnă oare că suferă mai puțin populația noastră din Oltenia ?

Că nu există același spirit de răzvrătire și de o dorință de emancipare economică ?

Fără îndoială că da. De altminteri , aceasta explică și pentru ce ,

în perioadele de îmbunătățire a stării economice , **accesul la masse a LANC scade**

și el crește în măsura în care greutatea economice sporesc .

-ACCuza : **Dar aceasta nu este exact !**

-Gr.Iunian : Prin urmare , trebuie căutate mijloacele pentru **combaterea tuturor elementelor speculative , indiferent cărei naționalități sau rase aparțin**,

pentru că , d-le profesor Cuza,) **dacă dvs învinuiți pe bancherii evrei** sau pe **industriașii evrei** ,sau pe **comercianții evrei**, sau pe **împrumutătorii de bani evrei**, că fac prin acțiunea lor de apăsare , fără îndoială , **o acțiune rea și vătămătoare** , pentru ce cu mai multă îndreptățire , **nu v-ați ridica și împotriva elementelor** asemănătoare , care a parțin neamului nostru și care sunt cu atâta mai vinovate , și cum dvs ați putea să disociați în suferință pe **nenorocitul de meseriaș și meșteșugar evreu**, care duce aceeaș viață de suferință și lipsuri ca și tovarășul lui creștin.

-**ACCuza : Săracii !**

-**lunian** : "Prin urmare , nu în această ordine de idei se pot găsi mijloacele de îndreptare , și **statul național românesc**, de care vorbea dl profesor Cuza,

nu se poate realiza decât printr-o politică de largă înțelegere și de respect

datorat limbii și tradițiilor fiecăreia din **naționalitățile** care trăesc la noi,

și putem reclama devotamentul lor în opera noastră de paza hotarelor "

(**apluze la PTR**) **lată dle Cuza , a patra ipoteză . "**

-**ACCuza : Adică aceasta este ipoteza jidanilor.**

[-----]

Gr.lunian / 2 mart.'34

▣ Răspunderea generațiilor

▣ Solidaritate !

[LD : parcă se produce un declic ! După ce preț de câteva ore , a rostit acea filipica radicală contra PNL, scopate crenguța de măslin și îndeamnă la ... patriotism, solidaritate, reconciliere, înțelegere . Punctul pe î ... îl pune desamăgitul ACCuza :

" Nu mai vine nimeni la școala d-tale dacă vorbești așa ! "]

[-----]

" O acțiune de solidaritate cetățenească , la care ați făcut apel,

nu se poate face **decât peste granițele de provincii , peste granițele de naționalitate, peste granițele de confesiune**, peste granițele de **vârstă**.

"Printr-o încercare încordată , printr-o străduință de pătrundere și de înțelegere

a ce reprezintă **bun, folositor și capabil de contribuție** , de aport , în munca comună ,

fiecare din provincii , din naționalități, fiecare cetățean ,

indiferent de confesiunea pe care o are [-----]

Gr.lunian / 2 mart.'34

12.a) Oct.Goga (PNA) , Interpelare , 3 mart.'34

" Rolul nefast al elementelor neromânești din întreprinderile statului , cele particulare și profesiile libere "

Adresată prim-ministrului, ministr.Interne, ministr.Apărării Naț.

Conduce dezbateră : NNSăveanu

(DAD, MO 17, șed. din 3 mart.'34, p. 568- 579)

/ stare de spirit / psihologie românească : toleranța / Hotărârea Alba-Iulia / Tratatul de pace /

/ "demobilizarea" națională / Constituția liberală / legislația păgubitoare / legea administrativă /

/ rețeaua bancară / industria înstrăinată /instituțiile culturale :școală, carte, presă, cinema, radio /

/ protejarea muncii românești : contabili , farmaciști, medici, ingineri , funcționari , studenți /

/ capitalul străin / societățile petrolifere / întreprinderi de stat : Poștă, Telefoane, CFR /

[LD : discurs consistent oglindind asumarea unei **platforme naționaliste intransigente**.

Discurs scrupulos elaborat , **patriotic , patetic , copleșitor , acuzator** .

Structurat ca o **demonstrație privind incapacitatea românilor** de a-și lua în stăpânire administrarea țării și avuția națională . **Teza înstrăinării** , argumentată exclusiv pe statistici și personalizată cu liste de funcțiuni pe etnii , în instituții de stat și particulare .

Acuzarea liberalismului legislativ și instituțional ,
lipsit de componenta apărării intereselor naționale .
Oglindind o stare de spirit reală în societatea românească , bătuită de efectele crizei
economice și de neîncredere în clasa politică dirigentă ;
semnalând lacune și consecințe nefaste de ordin legislativ și administrativ ;
scoțând la suprafață anomalii care se cereau rezolvate ;
exprimând preocuparea pentru protejarea muncii românești - în atenția clasei politice .
Atmosfera parlamentară mi-a lăsat impresia unui **tacit consimțământ liberal** ,
pentru **lansarea chestiunii de fond - naționalism economic** - având în vedere
intențiile legislative preconizate de guvernarea liberală.]
Vezi pe larg , context, statistici , tabele , exemple, la **fișier PNA-Goga**

Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ Stare de spirit .

" Dle președinte, dlor deputați, este, cred, un adevăr necontestat ,
că **sufletul românesc** , în faza lui actuală , se găsește într-o **stare de mare surescitare** .
Niciodată ca acum nu a fost o mai **cotropitoare năvală a întrebărilor** ,
în sufletul acetei țări și în conștiința publică.

" **Pe toată scara socială , de sus și până jos**, s-a ivit o **efervescentă necunoscută** încă ;
este , cum spuneam deunăzi, un fel de **cutremur molecular** ,
care angajează organismul moral al societății noastre .

Mulți și-au pus întrebarea : **de unde vine această frământare ?**

Unii, o atribuie depresiunii economice în care trăim ;

Alții , zic : sufletul românesc este agitat , fiindcă poporul acesta a așteptat o mie de ani ,
ca să aibă această întâlnire , și **de 15 ani** încă nu s-a putut elabora o **desăvârșită comunitate**
de simțire ; mai sunt încă **urmele trecutului** , care palpită pe la colțuri și , întotdeauna,
pe zidurile dărâmate , legenda spune, **se ivesc strigoii** .

Alții invocă situația noastră de **interdependență economică cu străinătatea** ;

alții cred că poporul românesc este agitat , fiindcă **partidele politice s-au inmulțit** așa de tare
încât, prezentându-se în fața mulțimii aceste diverse categorii ,

intervine o diversitate de simțire , de credință , care, în mod natural, **agită mulțimea**.

Alții spun : este o repercusiune a **frământărilor continentale** , **vine de departe** , din haosul
general al continentului și se repercutează și asupra noastră

În toate acestea și încă în multe altele , **există o picătură de adevăr** .

Goga /

Întrucât mă privește , însă, cercetând **starea sufletească a poporului nostru**

în această fază, am ajuns la constatarea că este **un fenomen cu totul nou** ,

un sentiment încă necunoscut, care **s-a ridicat la suprafață** și care astăzi

angajează toate fibrele nervoase ale societății românești.

Este , d-lor, cred eu, un sentiment penibil , constatarea că ,

după 15 ani de Țară Românească , de unire, care s-a născut din sânge ,

din lacrimi , din visuri , **constatarea , pe care o face poporul nostru** ,

că nu este stăpân la el acasă."

" **Poporul acesta** , care în adâncimea lui , a elaborat linia de continuitate istorică

a frământărilor românești , **după 15 ani** de când se practică ideea noastră de stat ,

uitându-se împrejur , **face descoperirea : noi suntem în țara noastră**, oarecum,

puși la o parte ; există anumite **cercuri de interese** , care **se joacă peste capul nostru** ;

în orice caz, **punctul arhimedic** al vieții acestui stat , azi, zic ei , , **nu se găsește în mâinile**

noastre. Străinii - aceasta a devenit o axiomă populară - **dețin încă cheia de boltă a vieții**

noastre de stat pe toate tărâmurile .

"**Această constatare** nu se strigă din vârful piramidei noastre sociale ; ea **pornește de jos**,

vine **de la mase**, vine ca **un dicton al mulțimilor** ; clasa conducătoare reprezintă oareșicum ,

și în această materie, ca și în multe altele , elementul de transacțiune, pe câtă vreme

instinctul popular rostește marile adevăruri , care se aruncă în cumpăna istoriei noastre."

Goga / 3 mart.'34

▣ Psihologia poporului român

▣ Toleranța

" Când se face această constatare , ea **nu este un act de xenofobie** ;
să ne înțelegem de la început , **poporul nostru nu este xenofob.**

Psihologia poporului român refuză o ură de rasă sau o ură confesională .

Tot **trecurul** nostru este **dovada toleranței** , de care s-a inspirat acest popor.

" Dacă luați **literatura populară** , care este **oglininda mentalității noastre** ,
veți vedea cum foarte bine **țaranul** nostru , când are a face cu un străin ,
rezolvă chestiunea raportului moral , dintre el și străin ,
printr-**o ironie ușoară** , printr-**o indulgentă ironie.**

"Dar **această psihologie** a poporului nostru **s-a tradus și în actele politice** ,
cari ne stau la îndemână , pentru a putea judeca și trage concluzii
din **speciala structură a sufletului românesc.**"

O.Goga / 3 mart.'34

▣ Hotărârea de la Alba- Iulia :

[**LD : ce complicații** provocat acel punct de program !

Cât de exploatat și invocat a fost el de minorități !

Nu a fost o "generozitate" , ci efectiv **o miopie, românii -ardeleni ne dându-și seama**
că **România nu urma să fie un stat multinațional, format din " popoare" ,**

Altfel, nu se justifica sfărâmarea imperiului austro-ungar,
pentru ca , pe ruinele sale, să apară alte **state "multinaționale"** .

Principiul wilsonian al " naționalității " ... urmărise crearea de **state naționale.**

Această "miopie" a marcat concepția politică a multor ardeleni, mai ales a lui Maniu,
care au stăruit în ea până au ajuns la guvernare ...

Această prevedere a Hotărârii de la Alba-Iulia , a fost subliniată, sau ignorată , cu intermitențe,
pentru a sublinia generozitatea românsă . A făcut-o și istoriografia comunistă .

Iar după revoluție, PNȚ - adu- ți aminte că pe această temă ai ajuns prima oară la Corneliu

Coposu , la PNȚ , care a preluat ca document de "linie" ... această Hotărâre .

Eu voi trata această problemă cum cred eu.]

" Dlor, la **1918** , la **1 decembrie**, știți cu toții , a fost **marea întrunire de la Alba- Iulia** .

Românii din Ardeal, după zbuciumul lor de veacuri , a întrezărit ziua libertății .

S-a adunat acolo **o sută de mii de oameni** , pe câmpia de la Alba-Iulia , câmpie evocatoare de
tradiții dureroase pentru noi .Fiecare fir de iarbă ne vorbea de suferințele de veacuri ale poporului
românesc .Reminiscențele triste tremurau în toate sufletele : era locul unde a fost tras pe roată
Horia. Și, dlor, **nu a fost nimic să se miște împotriva străinilor.**

Nu a fost , **nu vărsare de sânge** , ca la 1848, **ci acest neam** de oameni ,
cu amintirile lui dureroase , cu acest groaznic vălmășag în sufletul lui ,

a fost de o larghețe admirabilă în atitudinea lui față de străini .

Nu cred să se mai fi desfășurat undeva vreo întrunire politică , pe urmele marelui război ,
în care să se fi băgat de seamă **atâta spirit de toleranță , de indulgență și de largă**

răsplătire , ca Adunarea de la Alba- Iulia.

Avea aerul acest popor că este **marele banchet** , după o mie de ani, **al libertății lui** ,
și că trebuie **să se bucure toată lumea** , să-și întindă brațele într-**o largă îmbrățișare** pentru toți.

Ei bine, dlor, **Hotărârea de la Alba -Iulia** spune :

Vrem să ne unim cu Țara , vrem un stat național .

Cât privește **minoritățile etnice , să fie instruite , judecate și guvernate în limba lor** ,
prin **oamenii aleși din sânul lor.**

[**LD : atenție! de ce a fost o imposibilitate ?**]

Evident , lucrul acesta a fost o imposibilitate [!?] ,

însă el ne certifică starea sufletească în care a fost poporul românesc ."

Aceasta , dincolo, în Ardeal."

O.Goga / 3 mart.'34

▣ **Tratatul de pace și străinii**

▣ **România : acordarea cetățeniei - referință 1919**

[LD . Goga ridică această chestiune **a anului de referință 1919** - pentru acordarea cetățeniei . Această diferență de tratament , pe care el o considera **o gravă greșeală** , (față de Iugoslavia și Cehoslovacia care aveau **referința 1914**) , această **"generozitate păgubitoare "** a statului român, va dori el s-o corijeze , când , ajuns la guvernare , în 1937, va ridica problema revizuirii cetățeniei . Despre acest episod am ținut eu comunicare la simpozionul din 1985, la Ierusalim .]

"Ei bine, în Vechiul Regat , nu aveți decât să luați tratatul de pace ,

atitudinea față de minorități, pentru ca să vedeți dvs,

cât de largă a fost România , atunci, **față de cetățenii de alte neamuri** .

D-ilor, **tratatul de pace al nostru nu se poate compara cu alte acte politice similare** .

De exemplu, tratatul nostru de pace , **în deosebire de cel jugoslav** , și în deosebire **de cel cehoslovac**, **acceptă ca cetățeni pe toți cei ce s-au găsit pe teritoriul nostru la ratificarea tratatului de pace , din 1919 ;**

pe câtă vreme tratatele celorlalte state , acceptă ca cetățeni numai pe aceia ,

cari se găseau pe teritoriul respectiv **la declanșarea marelui război [1914]**

Este o mare deosebire , din punctul de vedere al economiei forțelor noastre de stat ,

această chestiune. Pentru că, d-voastră trebuie să știți, că, **în cursul războiului** , întrucât privește Ardealul , de exemplu, și toate teritoriile luate de la fosta monarhie austro-ungară , **s-a petrecut o adevărată altercație demografică cu noi.** "

[-----]

Goga / 3 mart.'34

▣ **Demobilizarea națională.**

▣ **Liberalizarea prematură**

" Într-adevăr, este **o deosebire fundamentală**

între felul **cum s-a manifestat spiritul public** din **Cehoslovacia și Jugoslavia**

față de minorități, și în felul cum ne-am manifestat noi.

Acolo, de la început, **s-a afirmat hotărâtoare ideea de stat**,

ideea **de a stăpâni în mod categoric și definitiv pământul cucerit**,

ideea **de a pune stăpânire** , dacă se cere , cu atâtea de brutalitate ,

pentru a afirma caracterul național al țărilor respective.

Acest lucru, la noi nu s-a petrecut. La noi a intervenit **o concepțiune de stat** care ,

după 15 ani , cari au trecut , prin consecințele ei, **se manifestă ca păgubitoare intereselor**

superioare ale neamului nostru. Reamintiți-vă din primele zile ale unirii ; deodată cu

demobilizarea militară, **la noi s-a făcut și demobilizarea morală a poporului românesc** . Poate

pierderea mare de sânge , ne-a împins spre această **mare discordare** , grație căreia noi **am**

întrerupt oareșicum firul de continuitate istorică a simțirii noastre , și, **în loc să venim cu ideea**

națională de stat , pe care să o afirmăm cu toate consecințele , în spiritul nostru public, s-a ivit

și **s-a propagat** în mod interesat ,

ideea că este terminată opera națională și că , pentru consolidarea de mâine,

trebuie **un fel de liberalism , de egalitarism, de libertate** absolută pentru toți ."

O.Goga / 3 mart.'34

▣ **Spiritul greșit al Constituției**

▣ **Sistemul legislativ dăunător ideii naționale .**

"Și din acest spirit, pe care îl cred greșit [ideea că este terminată opera națională și că , pentru consolidare, trebuie un fel de liberalism , de egalitarism, de libertate absolută] și pe care urmările ni-l arată fatal intereselor noastre , s-a înjghebat Constituția , pactul nostru fundamental.) Dlor, din această Constituție și din spiritul ei greșit , derivă toate legiurile noastre în cei 15 ani care au urmat.[-----]
O.Goga / 3 mart.'34

▫ Legea administrativă

"... cât de compromis iese din acest examen caracterul național al astatului nostru și cum , de pe urma acestei legi, interesele noastre nu numai că nu sunt păzite, dar dăm impresia unei așezări poli-etnice , în care noi nu ținem în mână nici conducerea , nici frâna. Legea administrativă are la bază această cunoscută ideologie a liberalismului anahronic Ea însă a fost schimbată , mai târziu, de PNT , care a clădit , tot pe aceleași baze, și a dus mai departe aceste erezii . Vă rog să mă credeți , nu viu cu nici un fel de atitudine de nemulțumire specailă la adresa cuiva ; chestiunea este așa de importantă , încât vă invit pe toți ca, punând la o parte resentimentele de ordin personal , să ne unim în examinarea unei probleme care comportă o seriozitate și un patriotism din partea fiecăruia dintre noi ."
[-----]

Goga / 3 mart.'34

▫ Principiile vulnerabile ale legii administrative PNT

" D-lor , legea administrativă are la baza ei trei principii , fiecare vulnerabil din punctul de vedere al unității noastre de stat . Primul principiu este descentralizarea excesivă , pe care eu o socot primejdioasă pentru interesele statului nostru. Sunt de părere că într-o provincie alipită , oricare ar fi ea, numai așternându-se întreaga noastră idee de stat , cu toată amploarea ei, asupra acelei provincii , poate să ajungă să îndrumeze lucrurile într-un sens românesc. Lăsat numai poporul de acolo , în luptă cu elementul minoritar, el va rămâne în mod firesc deficitar în lupta pe care o va duce .

Pentru ce ?

Pentru că noi am moștenit o populație care , după o îndelungată exploatare , s-a unit cu noi , și ar trebui să intervină întâi o perioadă de reparație a trecutului , pentru ca , după înlăturarea nedreptății de ieri, la adăpostul organelor de stat , poporul nostru de acolo să poată să ia lupta cu elementelor minoritare Eu credeam că , în prima perioadă , a vieții noastre de stat, trebuie să fie un răstimp destul de îndelungat de centralism , în care, dela centru spre periferie , radiază o conștiință și o ocrotire de stat Lucrul acesta nu s-a întâmplat . S-a făcut o lege administrativă , care perpetuiază ideea provinciilor , care creează diete în ficare capitală, și care, în mod logic, duce la concepția unui stat federeativ.

Al doilea principiu de bază al acestei legi este principiul selecțiunii excesive . [-----] prin alegerile neconținute , spiritul public se agită, se anarhizează , masele noastre care aleg de dimineața până seara , ajung într-o stare sufletească de frământare neconținută și , datorită acestui spirit, noi am ajuns la un fel de materializare a conștiinței publice , pe urma căreia ideea națională a fost dată deoparte și a fost înlocuită cu revendicări materiale , cu revendicări de stomac.

Al treilea punct de vedere , care stă la baza acestei legi, care este și cel mai păgubitor , și despre care trebuie să vorbesc , fiindcă trebuie să trag o concluzie , este principiul municipalității , așa cum se aplică la noi , în provinciile alipite . S-a dat o autonomie excesivă și, prin aceasta , din primul moment , am pierdut posibilitatea de a face acel proces de reparație pe seama orașelor,

care, **copleșite de străinism**, au rămas și pe mai departe ,
insule întunecate în marea românească. D-lor, ce este orașul ?
Orașul, în mod logic, trebuie să fie expresia civilizată a etnicului unei regiuni .
Ce s-a întâmplat, însă ? (**întreruperi ...**)
- **Petre Andrei :**) "Dle Goga , mi se pare că **în tot ceea ce spuneți dvs sunt atât de greșite lucruri și atât de greșite concepțiile** , de la care porniți, **încât mă miră** , așa cum vă cunosc,
că vă puteți înfățișa cu asemenea teorii în fața Parlamentului(**aplauze PNT și PNL**)
Să-mi spuneți dvs că **patriotismul stă la baza baionetei** și că **spiritul public se formează prin statut de polițist** , - așa aveți aerul că afirmați - Ei bine, dle Goga,
sunt surprins, sunt absolut surprins .
-**Goga :** Pentru mine este **foarte prețioasă declarația dvs.** dle Andrei.
-**Petre Andrei :** Și vă spun aceasta cu toată considerația care o am personal, pentru dvs.
-**Goga :** Și eu am considerație pentru d-ta, dar **dvs , dle Andrei**, aveți aerul că spuneți că **nu înțelegeți**. De aceea m-am oprit , văzând nedumerirea în care vă găsiți.
Grație acestei nedumeriri a d-tale și a altora din partidul d-tale, am ajuns acolo unde suntem astăzi, din punct de vedere național cu desăvârșită **toleranță pentru minorități**,
însă cu afirmarea caracterului național al acestui stat.
Vă invit pe dvs , cu deosebire pe cei din provinciile alipite, fie din Basarabia , Bucovina, sau Ardeal, **să examinați constatările mele** , la lumina adevărului, dincolo de orice resentiment de partid, fiind **convins că-mi veți da dreptate ,) pentru că orașele din Ardeal** -așa este și în Basarabia și în Bucovina - **nu sunt expresiunea etnicului regiunii ; orașele din Ardeal sunt creațiuni meșteșugite , făcute ad-hoc , pentru a afirma o idee de stat străin.** (**aplauze PNA**)
În trupul nostru , **în etnicul românesc** , s-au **înfipt ca niște piroane în carne, aceste orașe** din a doua jumătate a veacului al XIX-lea,
improvizate de planul de la Budapesta și, **ca stâlpi de teritoriu** , au instalat **o rețea a unei orientări** care nu avea nimic a face cu noi, ba, dimpotrivă, **era ostilă nouă.** (**aplauze PNA**)
Aceasta este realitatea și vă întreb pe dvs. , dincolo de orice scrupul teoretic, **nu era , oare datoria noastră** , atunci când am început să guvernăm această țară, **să pornim un proces de reparație al nedreptății seculare** și **numai după aceea să evoluăm spre această concepție de libertate municipală .**
de a îngloba pe toți și de a admite o platformă de manifestare egală pentru toată lumea ?
[-----]
Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ **Consiliile comunale din orașele ardelenesti**

"Îmi voi permite să vă pun în față **situația consiliilor comunale din municipiile din Ardeal** și din **anumite municipii din Basarabia** , pentru ca , din acest examen sumar , însă categoric , dvs înșivă să trageți concluzia .

/ **Sighetul Marmăției** - 32 de membri : Lazăr Alexandru - (primar) român , dr.Tiberiu Kiș - (ajutor primar) român , dr Al Filipescu - român, Traian Biltiu -român, dr.Mihai -român, Cornel Sânjoan - român ; Rduard Fucs -evreu, dr.Fried Abraham -evreu ; Al.Valya -ungur, E.Polak -ungur , Em.Levi-evreu, dr.I.Dermer -evreu , dr.Junger Emerich-evreu, Fr.Kelemen -ungur, Eisic Fucs -evreu, dr. Szekely Acos -ungur, dr,Wiedew Geza -evreu , dr. Kelin Arthur -evreu, Ștefan Villand-ungur, dr. Menhied Szekely -evreu, Al.Herșcovici -evreu , ștefan Arbas -ungur, etc etc etc ...

Cu toții sunt 32 de membri , dintre care numai 6 sunt români .

/ **Satu Mare : 7 români , 19 maghiari, 6 evrei .**

lată lista : Barbul Gavril - român, dr.Boridja Iosif -evreu , Lorincz Ludovic -ungur , dr. Dan Derșidan -român, dr.Demian Titus -român, Doboși Mihai - român, Ferentiu Augustin -român, AlukArmin -evreu , Fabian Anton -maghiar , Aurel Pelle -român,

Rozenberg Samuil -evreu , Weisz Farkas - evreu etc etc etc.

Un oraș de graniță , în epoca revizionistă !

Lista funcționarilor publici : 38 funcționari români , 63 -magiari .

/ **Bălți** . Județ dintre cele mai românești din Basarabia.

Are 410.000 locuitori, din care 58.000 orașeni.

Din cei 410.000 , 40-50.000 sunt evrei (altă naționalitate nu este) .

Evreii reprezintă 25 % din populația orașului și 0,40 % din populația rurală.

În consiliul comunal : **13 români și 26 de evrei** (proporție inversată !)

Români : Pirogan Ștefan, Pascu Ioan, preot Vladimir Dimitriu, **Constantin Leancă**,

Leahu Ioan, Gavril Odajiu, Marc Văluță, Calistru Deomid ...

Evrei : Ghic Leizer, Gafter Abram, lapscher Froim, Gohman Abram, Luzer itcovici, Ciulac Motil, Leizer Rabinovici, Leibișș Cohan , Rahmil Iofe, Leib Cușint , etc etc etc ...

Să nu se vadă în această atitudine a mea un act de xenofobie .

Dar vă întreb : **există un român care , în această populațiune ,**

îmbibată încă de **teorii bolșevice ,) care cu arma în mână au luptat**

împotriva armatei noastre, să vadă un județ românesc sub o asemenea conducere ?

Cred că nu.

/ **Arad** . **Situația este jumătate -jumătate .**

- **dr.Mărcuș** : Greșiți dle Goga . **La Arad sunt 40 % unguri și 60 % români.**

Eu am făcut alegerile și cunosc bine situațiunea.

Am făcut cartel între partidele românești , contra partidului dvs ., care a pus listă separată.

(**Goga renunță să mai dea lista !**)

/ **Hotin** : dintr-un consiliu format din **32 de membri , este 1 român** : dr.Ion Bordeianu !

Toți ceilalți sunt **ucraineni , ruși și evrei** : Ion Cozacenco-ucrainean, Israil Burdeinic -evreu,

Eftimie Scredov-ucrainean, dr.Lipa Zaidmna -evreu, Pavel Voscrescenschi-rus,

Matvei Cudreanțev-rus, Vasile Tcaciuc-ucrainean, Samuil Hess-evreu , Zisea Caaț -evreu

Iulie Tomașevschi -polonez , Alexei Munteanu -rus, Barac Leiba-evreu etc etc etc ...

/ **Orhei** -aceeași situație nenorocită .

/ **Șimlău, Salonta** - aceeași situație .

/ **Beiuș** . Este un oraș cu **mari tradiții românești**. Pe vremea stăpânirii ungurești,

la Beiuș era era **unul din cele 4 licee românești , era o puternică viață bisericească.**

Elementul unguresc se insinuase numai pe calea injoncțiunii administrative, adică funcționarii.

Astăzi, **în consiliul comunal , sunt 6 români, 4 unguri, 2 evrei**

/ **Cluj** . Prin mari efortări, sunt **jumătate români , jumătate minoritari .**

Numai că românii sunt pulverizați în diverse partide, iar minoritarii sunt solidari.

De aceea, la ultimele alegeri comunale, românii și-au dat mână cu mână ,

și astfel s-a ajuns la acea juma-juma ...

/ **Chișinău** . Capitala provinciei . Ar trebui să radieze peste proincie ...

În consiliul comunal : **17 evrei, 12 români, 5 ruși, 1 bulgar , 1 grec.**

Din totalul de **578 funcționari : 320 ruși, 18 evrei și 78 români (**băștinași și regăteni**)**

, din care doar **43 funcționari medii și 35 servitori.**

/ **Oradea - Mare** . Nu este un oraș cu trecut "unguresc " Acolo este **o populație evreească .**

Dar , în jud.Bihor , **românii** sunt într-un număr copleșitor de mare .

În consiliul comunal sunt : **8 români și 24 minoritari .**

Oare cum se descurcă **noul primar , Traian Moșoiu ?**

-Iosif Willer : Vreți să spuneți că **Oradea-mare nu are populație ungurească băștinașă ?**

-Goga : Da , vreau să spun că, în majoritate , este evreească.

Tabele cu funcționarii de la diverse instituții :

Apeduct și canalizare : 18 români, 30 minoritari ;

Administrație , electrica : 12 români, 52 minoritari ;

Uzinele electrice : 16 români, 64 minoritari ;

Liceul Godju : 27 români 13 minoritari

În județ , cu majoritate românească , **peste jumătate .... din notari , secretari, personal sanitar ...** sunt maghiari sau evrei .

-Iosif Willer : Ce să facă minoritarii ?

-O.Goga : Dta te revolți , dle Willer , acum .Dar de ce nu te-ai revoltat

pe vremea stăpînirii ungurești, cînd nu exista nici un magistrat român, cînd românii nu aveau nici un rol în viața publică, și nu ocupau nici o funcție în stat Atunci să te fi revoltat , căci, dacă te-ai fi revoltat atunci, ai putea să vorbești acum.

(aplauze)

-Willer : Dele președinte, cer cuvîntul în chestiune personală .

-Goga : Iată deci, tabloul în ce privește orașele.) Acestea sunt **consecințele fatale ale liberalismului democratic la noi, în materie administrativă.**

-Dr.I.Costinescu : Ar fi bine să ne dați și soluțiunea.Până acum am auzit numai critica.

-Goga : La urmă voi da câteva indicațiuni, după cum cred eu.

Nu este de datoria mea să dau soluțiuni. Natural, cînd voi fi pe acea bancă, va trebui să spun și soluțiunile .

[-----]

Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ Rețeaua bancară din Ardeal

▣ În trecut

" În Ardeal, înainte războiului , **poporul românesc** , în lupta lui economică , pentru a se afirma , a ajuns la întemeierea unei rețele de bănci destul de puternică.

Aproape 200 este numărul băncilor din Ardeal, cari în cursul vremii au afirmat ideea noastră națională, ideea noastră de apărare . [-----]

Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ Rețeaua bancară din Ardeal

▣ În prezent

[-----]

Băncile românești din Ardeal au slăbit - acum se îngroapă, cadavrul lor este însă mai vechi. **Băncile minoritare** au avut **o dublă moștenre** , adică **un dublu ajutor** : pe de o parte, **au fost ajutate de reescontul de la București**, pe de altă parte, **au fost ajutate de reescontul de la Budapesta.**Și așa de mult s-au întărit, încât afirmă că, după 10-15 ani de stăpînire politică a României ,**Ardealul a rămas** și pe mai departe **în sfera de influență economică -financiară a Budapestei .**

Citează dintr-un studiu a lui **Leon Bancu** (dir.Băncii Aurora din Năsăud) :

/ În Ardeal,la 1930, erau **290 bănci minoritare , cu un capital de 3.395.000.000 lei**, față de **156 bănci românești , cu un capital de 1. 163.000.000 lei**

Prin urmare, băncile românești, la o populație de 3 ori mai mare față de cea minoritară, au un capital social de 2 miliarde în minus, față de băncile minoritare ;

[-----]

Oct.Goga / 3 mart.'34

▣ Industria românească

▣ Industria minoritară

" Eu cred că **din mulțimea de lozinci** care s-au plimbat în viața noastră publică post-belică, **cea mai lipsită de consistență** și care **are aerul unei farse** , este **așazisa naționalizare industrială .**

" În Ardeal, dacă vorbim în mod global, **toate industriile sunt în mâna minoritarilor.**

Propriu zis , **nu există în Ardeal o industrie pe care s-o stăpînim noi.**

Aspectul industriilor din Ardeal este străin.

" Am aici **un grafic** , care mi s-a pus la dispoziție , asupra **raportului numeric al funcționarilor de la conducerea industriilor** din toată țara ,

ale acelor industrii care pot avea **un rol în apărarea noastră națională**,

și care , pe vremuri de război , **trebuie să colaboreze cu Ministerul Apărării Naționale.**

" Ei bine d-lor, în acest grafic mi se arată că, de ex, pe toată țara , în diverse industrii :
/ **metalurgică** , **31 % este în mâna neromânilor**, iar **8 % în mâna "necetățenilor "**
/ **textilă** **38%** " " " " , **11%** " " "
/ **chim-farmac.** **41%** " " " " , **10 %** " " "

Aceleași procente în industria : alimentară, pielărie . Acesta este aspectul global, pe țară.
În ceea ce privește , însă , **Ardealul și Basarabia** , vă pot spune ,în mod categoric,
că **nimic nu este în mâinile noastre .**

Dar și aici se poate pune problema : **le-am moștenit noi aceste industrii puternice de pe vremea regimului maghiar ? Nu, d-lor, s-au întărit sub noi,**
pentru că **pe vremea regimului unguresc Ardealul, ca și Ungaria, produceau materii prime care se trimiteau în Austria**

și se întorceau în Ungaria pentru desfacere.

-dr.I.Costinescu : Dle Goga, știți bine că **existau foarte multe industrii în Ardeal**

.Nu sunt industrii create acum **Sunt vechi. Vă rog să dați date exacte.**

-Goga : date absolut exacte ! Câteva exemple :

/ **Fabrica Dermata** (fabrica Renner) , din Cluj . Întemeiată în 1910. A lucrat puțin până în 1914.

Știm cu toții în ce **stare rudimentară** se găsea această fabrică , când am luat Ardealul .

De atunci s-a dezvoltat foarte mult, are **cca 40milioane** măturisite în investițiuni,
utilizează un personal compus din **1.433 persoane** , din care ... **326 români, restul străini.**

Eu afirm un p.d.v. național : acești 300 români, sunt funcționari inferiori ,

pentru că **personalul de conducere** este compus **din 25 persoane**,

printre care este și **1 român**, și mulți "necetățeni " . Asta este situația ...

[-----]

O.Goga / 3 mart.'34

▣ **Viața spirituală, cultura.**

▣ **Școală, presă,cinema ,**

"Care este **viața spirituală a acestor provincii ?**

Dacă descinde cineva din tren la **Cluj, Chișinău, Cernăuți ...**

-C.Argetoianu : Chiar și la **Timișoara ...**

-Goga :... În primul moment , când ia contact cu teritoriul pe care a pus piciorul ,
are impresia că-i departe , **unde va dincolo de graniță.**

Nu aveți decât să vă duceți acolo la chioșcul care vinde gazete și veți vedea imediat
care este aspectul sufletesc al acestui colț de țară.

Ei bine, noi și în această privință am fost largi , de la început.

Ce au făcut cehoslovacii, ce au făcut jugoslavii ?

De la început **au desființat toate școlile minoritare** , și **au reînființat** pe urmă
unde cerea nevoia, școli cu caracter de stat .

La noi însă , **școlile le-am lăst să treacă la confesiuni** , și atunci rezultatul este paradoxal,
că avem **astăzi mai multe școli ungurești în Ardeal**, decât erau odinioară ,
și școlile acestea **noi le susținem**, le dăm mână de ajutor.

-Francisc Laar :) Nici un ban nu plătește statul român pentru **școlile minoritare**
confesionale . Dacă afirmați acest lucru , **spuneți o inexactitate .**

-Goga - nu mai spune nimic de școlile profesionale - trece la ...

Publicații

Periodice maghiare : 321, din care **54 existau** înainte , s-a mărit cu încă **267.**

Timișoara : **49** de publicații periodice ... **1** exista înainte de război ;

Cluj : **76** de publicații ... **17** existau înainte ;

Cotidiane maghiare : 54 , din care **15** apăreau înainte ;

Iar noi, care am avut gazetele noastre naționale , cu pagini glorioase de apărare a elemntului
românesc , **toate au dispărut ! Mai avem 4 cotidiene românești** , față de 54 maghiare !

În acest caz , **vă întreb pe dvs dacă)noi dăm contravaloarea sufletească de care are nevoie**
populația românească din Ardeal, **prin presa care o trimitem de aici ?**

Din Vechiul Regat se trimit cotidiene numai din considerente de partide,

și deci **cu intoleranță de partid**, în afară de puține pagini mai obiective.
Dar noi trimitem bunăoară "**Adevărul**" și "**Dimineața**".
Credeți dvs că aceste gazete pot radia o consolidare românească și pot să slujească la apărarea și întărirea ideii noastre de stat acolo ?
Sunt convins că aceasta n-o crede nimeni.

În Basarabia, înainte de Unire, pe timpul rușilor, apăreau 3 ziare rusești.
Toți redactorii erau ruși.)) : Acum , toți sunt evrei veniți de peste Nistru :
Moise Orester, Leib Leibovici, Schwartzman, Elias ... D-nii aceștia sunt veniți de peste Nistru și în bagajul lor suflă nu aduc decât săgeți pentru noi.
O conștiință publică care se formează sub îndrumarea unei asemenea prese , nu poate fi îndrumată în sens național.

Goga /

Cartea ungurească din Ardeal are o extraordinară eflorescență sub stăpânirea românească .
Revista maghiară "**Pa`szortu**"z "- în românește , " Focul ciobanului " -

[L.D : Goga le traduce direct]

A publicat în nr. 10 / 1933 , un art. cu titlul "**Cei 15 ani ai cărții ungurești în Ardeal**"

< În 15 ani - cei 15 ani de dominație românească - au văzut lumina zilei
mai multe cărți maghiare , în Ardeal, decât de la 1867-1918 . >

-Francisc Laar : "Dle Goga, este foarte explicabil : în timpul stăpânirii maghiare ,
cărțile apăreau la Budapesta. Prin urmare , nu era nevoie să apară în Ardeal.
Acum nu este aceeași situație."

-Goga : " Dar acum vin de la Budapesta și sunt la dispoziția dvs ,
gazetele " Pesti Naplo " care susține revizionismul , și până acum 2 săptămâni
venea "Az Ezt" , "Ujsag" , "Magyar Hirlap" , a venit și vin și astăzi .
(Iosif Willer întrerupe ...)

-C.Argetoianu :Explicația este că atunci luptați [adresându-se unguirilor]
cu autoritatea de stat ,acum luptați cu propaganda de presă .

-Goga : Acestea nu le afirm eu, le afirmă scriitorul maghiar Iancso Elemer .
Scriitorul Gyo"rgy Layos , în cartea lui " Viața spirituală a maghiarismului din Ardeal "
apărută în 1926, la Budapesta , arată că în România există 425 tipografii ,
dintre care 233 în Ardeal ; din acestea , 147 sunt maghiare , 66 românești și 25 germane .
El spune că , în Ardeal, sunt 361 librării ,
din care 225 maghiare, 80 românești și 56 germane
[-----]

Goga / '34

▫ Evreii - studenți la Iași

Pentru Basarabia, avem studiul prof. universitar din Cluj, Onisifor Ghibu ,
publicat în 1932 în rev. "Arhiva pentru știința și reforma socială " ,
care se ocupă cu participarea românilor și evreilor din Basarabia ,
la Universitatea din Iași, între 1918/ '19 - 1929 : [L D schemă LD]

Facultatea	Români	Evrei
Drept	426	381
Litere	156	35
Științe	529	120
Medicină	182	733
Farmacie	9	525
Total	1.306	1.794

" Dvs știți bine că acești evrei , ca instrumentare suflă și ca ideologie,
nu au absolut nimic de a face cu noi, toți sunt îmbibați de teoriile rusești. "

Goga / '34

▫ Evreii - studenți la Paris

Franța, pentru a menține **legăturile cu latinitatea** și a afirma **cultura franceză**, aici, în Orient, **dislocă din bugetul ei o sumă însemnată**, dând **burse studenților români la Paris.**

Aceste burse se dau prin mijlocirea unui domn **profesor Mario Roques.**

"Ei bine, am în fața mea raportul numeric de acum câțiva ani.

La peste 100 de studenți, nu sunt decât 5 elemente românești ;

toți sunt evrei din Basarabia, care se duc acolo

Dvs , cei ce ați fost la Paris, aveți copii acolo, sau aveți legături cu universitatea ,

știți foarte bine că)**aceștia au societatea lor aparte și că)manifestările lor comuniste de la Paris, sunt diriguite de acești d-ni, pe care îi susține statul francez, în calitate de studenți români la Paris. "**

Goga- lamandi / '34

▣ **Evreii - la cenzură**

Mai are **o notă marginală**, pentru care **cere lămuriri**, fiindcă nu răspunde de informație.

I s-a comunicat de către un om serios de la cenzură că , **la cenzura din București, se găsesc 28 de evrei**, care își fac stagiul, și sunt **detașați la cenzura publicațiilor**

de pe lângă **Corpul de Armată**, și a ziarelor străine , de la **Poștă.**

-Victor lamandi : Inexact. Întregul personal din cenzură este alcătuit din 12 persoane.

-Goga : Nu vorbesc de cenzura de ziare , ci de personalul de cenzură pentru publicațiuni , care este pe lângă Corpul II Armată și de cenzura ziarelor străine de la Poștă.

-lamandi : Cenzura este aceeași și are diferite servicii .

Cenzura este sub diriguirea comandantului Corpului II Armată ,

care l-a delegat pe **colonelul Pela** , și care lucrează în numele lui.

-Goga : Vă rog, interesați-vă și dvs , am să mă interesez și eu ...

-lamandi : Sunt în măsură să știu, și vă dezmint categoric. "

Goga / 3 mart.'34

▣ **Cinematografe**

" Cinematograful, de sigur că este o foarte importantă ramură pentru formarea conștiinței publice . În toate țările, cinematograful face serviciu de propagandă , de formare, de îndrumare , de sugestiune, și de preparare a conștiinței cetățenilor.

Am ridicat și în Camera trecută această chestiune.

M-am dus atunci la un **cinematograf din Calea Rahovei** și am văzut un film sonor ,

care era **unguresc**, care vorbea despre **farmecul serilor de pe Pustă,**

și care se termina cu **imnul maghiar .**

Atunci m-am întrebat dacă **acest cinematograf** face un cât de puțin **serviciu ideii de stat ?**

M-am întrebat cine sunt acei care introduc filmele din străinătate ,

și am constatat că sunt **40 de societăți cinematografice**, din care **2 sunt românești.**

-I.Modreanu : Vinovată este Comisiunea .

-Goga : Comisiunea trebuie să supravegheze filmele care se introduc, dar **aceste filme se comandă de casele de filme.**

Iată Comitetul Asociației Funcționarilor acestor Case de filme :

Președinte - **Andronescu** ; vicepreșed. - Wagner ;

Membri : Fenster, luster, Kelerman, Weiss, Leibovici etc. etc.

Iată galeria "**cinematografiștilor " din Federație : Nunucă Protopoescu (președinte) ;**

apoi : Pauker, Palugai, Calman, Weinberg, Șaraga etc etc ...

Aceeași situație în presa cinematografică ...

[-----]

Goga / 3 mart.'34

▣ **Profesiuni libere**

Ajungând la acest capitol, a recunoscut că nu a putut culege date pentru toate profesiunile libere .

Cuvântarea lui avea doar scopul de a atrage un semnal de alarmă,

privind **raportul dintre elementului românesc și cel străin**, în diverse domenii.

/ Contabili experți și stagiați / 1930 / (citește dintr-o broșură alfabetică)

G : Gâlceavă, Gall, Garfunkel, alt Garfunkel, Gaster, alt Gaster, Ghidalesohn, Goldenberg ,
ca o dinastie :

H : Herșcovici, Haimovici etc etc .

Broșura are și o **Anexă** în care sunt trecute numele celor șterși din tablou :

B : Bălan, Badea, Bădescu, Bălțeanu etc etc ...

Goga / 3 mart.'34

▣ Profesii libere

/ Corpul farmaciștilor

Până în 1926, sunt înscriși în tabloul ministerului **2.350 farmaciști** cu liberă practică.

Până în 1930, numărul farmaciștilor crește vertiginos, adăugându-se **încă 2.470**

Dintre aceștia, **25%** sunt veniți de la **facultăți străine**, mai ales din **Praga**,

Dintr-un număr de 618 farmaciști de la Praga, **578 sunt evrei 40 alte minorități**.

La 4.850 farmaciști cu liberă practică, se aduga **actualii studenți**, cca **2000** .

Din acești **6.850 farmaciști**, **1.450** sunt proprietari de farmacie, **5.400** , fără farmacii.

Din studiul statistic pe ultimii 10 ani, de la **Facultățile de farmacie rezultă** :

București : 58% străini, din care 78% evrei , 16% bulgari (învață la noi, dar se întorc în

Bulgaria) , 6% alte minorit. **Iași** : 72 % străini, din care 98 % evrei ; **Cluj** : 70% străini .

În medie , sunt deci 67% străini.

Completând aceste cifre cu **nr. acelor care vin cu diplomă străină**, căpătăm pe ultimii 10 ani,
îngrijitoarea cifră de 80 % străini și 20 % elemnt românesc.

-CCGiurescu (PNL-georgist) : "Dle Goga , îmi dați voie ? .

S-ar putea adăuga la cifrele atât de sugestive pe care le spuneți dvs., **și o circulară ,
prin care se atrăgea atenția stăpânilor proprietari de farmacie ,
să nu primească practicanți elevi români,**

cu alte cuvinte) numerus clausus împotriva românilor din Tara Românească . "

(aplauze la opoziție)

-ACCuza : Unde este această circulară ? Ce dată poartă ?

-CCGiurescu : Pot s-o aduc s-o vedeți cu toții.

-Goga : Cine a dat această circulară ?

-CCGiurescu : " Evident că circulara nu este dată de stat, atât ar mai fi trebuit.

Este dată de Asociația farmaciștilor din Ardeal . Dacă vreți am să vă aduc textul."

Goga / 3 mart.'34

▣ Profesii libere

▣ Dentiștii

"Am aici , de exemplu, **școala de dentiși**. Mi s-a atras atenția și asupra acestei profesii și,
când mi s-a dat lista, mi s-a spus : **cei însemnați cu roșu , nu sunt români**.

Dar toți sunt însemnați cu roșu ; am găsit pe ici pe colo , un Dumitrescu , Ionescu...

Goga / 3 mart.'34

▣ Profesii libere

▣ Ziarisții

Citează din Tabloul **Casei de retragere și pensii** a ziarisților (31 mart.'33) ,
unde sunt dați , nominal, toți **ziarisții care "modelează "** sufletul public la noi,
care dau **"bucătura cotidiană "** a bietului nostru popor.

231 străini 224 români." Am ajuns și **în gazetărie , minoritari !**

"Sunt convins că , după aceste cuvinte , pe care am avut imprudența să le rostesc la această

tribună, se va repezi asupra mea o avalanșă întreagă de injurii .

O voi suporta , dar cred ceea ce am crezut totdeauna , că într-o țară proaspăt făcută , în care sunt încă sugestii ale trecutului , în care sunt tradiții de stat străin , în care opera de unificare sufletească este opera viitorului , într-o asemenea țară , publicistica , gazetăria , este dreptul natural al nostru , al băștinașilor , o prerogativă specială a noastră , este o chestiune de familie , pentru că noi suntem răspunzători de țara pe care o preparăm pentru ziua de mâine . "

(aplauze la opoziție)

Goga / 3 mart.'34

▣ Profesiunile libere

▣ Societăți petrolifere

"Domnii mei, trec la chestia societăților particulare . Despre ea s-a mai vorbit zilele acestea . Un domn inginer Alexandru Topliceanu a avut fericita inspirație să scoată o carte care , mi se pare ,) cel mai strălucit certificat al neputinței românești , nu considerațiunile teoretice pe care le invocă d-sa , ci pur și simplu înșirarea nominală , pomelnicul acestor oameni ...

-ACCuza :) " Nu este neputința românească , ci este corupția partidelor .

-Goga : " Calificarea , cum vreți să o luați ; eu mă învoiesc ."

Ei bine , dl Topliceanu se ocupă mai ales de societățile petrolifere și începe cu societățile Româno -Americană și Astra -Română , amândouă societăți foarte puternice , afiliate societăților străine , una la Standard -Oil și cealaltă la Royal Dutch . Ca să vedeți dvs cu ce câștig exorbitant lucrează aceste societăți , dl Topliceanu ne arată că Astra -Română , în 1925 , la un capital de 1.300.000.000 de lei , a amortizat 1.450.000.000 . Toate aceste societăți străine sunt arătate în carte .

Întreg personalul lor , de sus și până jos , cu toată legea care există ca 75 % să fie românesc , este un personal "planetar ."

Nu mai pot să spun că reprezintă Continentul : planeta aceasta nenorocită este pusă integral la contribuție . este și o guvernantă adusă din insula Borneo " (Ilaritate)

Cartea este publică , poate oricine spă o citească .

Să citim acolo unde se deschide întâmplător :

La Astra Română , dl Dezideriu Frederich este olandez , după dânsul urmază șapte olandezi , un polonez , un austriac , doi olandezi , un englez , un ungur , un ceh , un polonez , un sârb etc

-Ștefan Mihăescu : Pe români , l-a trimis Astra -Română în Venezuela .

-I.Modreanu : Eu știu o societate cu un capital de 6 miliarde , realizate între 1901-1930 , care are ca personal 95% străini și 5 % români .

-Goga : " În vremea aceasta de șomaj exorbitant , când tineretul nostru intelectual rămâne cu brațele încrucișate și cu buzele strânse de protestare , personalul acestei societăți [Astra Română] este completamente străin .

Românul este numai ceea ce d-l Topliceanu , cu foarte multă sare atică ,

numește < Românul Societății . > El este un personaj de marcă care nu are multă treabă .

El intervine , din când în când , la nevoie . < Românul Societății > natural că este foarte bine îngrijit , purtat în vată și mobilizat atunci când trebuie .

-G.A.Cuza : " La noi se cheamă < Sabăș -Goiu > "

-Voce :Dvs , dle Goga , unde sunteți < Român > ?

-Goga : "Eu sunt președintele societății pur românești , "Mica"

în care am avut onoarea să primesc zilele trecute și 3 d-ni de la dvs . "

Goga / 3 mart.'34

▣ Capitalul străin

...Ieri , auzindu-se că fac această interpelare , mi s-a prezentat un Memoriu din partea Asociației Generale a Inginerilor din România , care confirmă întru totul cartea d-lui Topliceanu , și-o însușește , și vine cu date noi , ca să arată situația și mai neagră

decât o arată dl.Topliceanu. Acest memoriu va fi publicat . În el se spune :

< **Aproape întreaga viață economică a țării se află în mâinile străine.**[-----]
Capitalul străin nu trebuie să devină asupritor în țara în care este fecundat.>

"**Eu nu vreau** nici din cuvintele mele , nici din ecoul pe care poate să-l aibă la dvs ,
să se degajeze impresia că am fi împotriva capitalului străin.

Nu suntem împotriva capitalului străin , vrem o participare a acestui capital...

-**ACCuza :**) "**Suntem hotărât contra capitalului străin** , care ne-a copleșit "

-**dr. I.Costinescu :** Aici, începeți să vă despărțiți .

-**Goga :** **Întrucât mă privește, eu vreau ca acest capital străin să vină la noi ,**
să vină, avându-și venitul său natural, dar punându-se în valoare și
proteguindu-se în mod normal munca românească. (aplauze)

Și când spun acest lucru, **aceeași părere trebuie să o aveți și dvs .** , căci, iată ce spunea la

1898 răposatul Ion Brătianu : < **Când dorim prosperitatea acestui colț de țară ,**
nu ne este egal cui revine câștigul și avuția .

Nu împărtășim această credință cosmopolită care, indiferent de rasă și de neam,
are ca scop fericirea locuitorilor unei regiuni , oricare ar fi ea.

Pentru ca **belșugul** să fie cum dorim noi, **trebuie să revină** , în prim rând ,
nemul nostru românesc > (aplauze)

-**Dr.I.Costinescu :** Vedeți, așa vorbește Partidul Național Liberal

[-----]

Goga / 3 mart.'34

▣ **Protejarea muncii românești**

-**O.Goga :** " Memoriul Asociației inginerilor români , eu îl consider **un strigăt de alarmă**
și ca **un strigăt de desnădejde.** **El trebuie să intre în laboratorul de gândire al politiciii**
românești, va trebui să aibă unecou. Acest memoriu vine la urmă cu concluziuni și
proponeri .Voi citi prima : **< Trimiterea la urmă , pe baza legilor în vigoare ,**
în permanență călcate în picioare , a tututurilor străinilor care ocupă un loc
în viața economică a țării.) **Basmul cu specialiști trebuie să i se pună capăt.**
Trebuie reținuți acei specialiști care sunt absolut necesari unei întreprinderi
cu caracter economic. >

-**Goga :** Dl Topliceanu spune că , în reg.Prahova, numai în 1933 , au venit **124 de ingineri**
străini . [-----] dar , vă spun sincer că **asa de mare ecou are această chestiune**
a protecțiunii muncii românești, încât am primit foarte **multe cazuri speciale** ,
pe care nu voi putea acum să le aduclatribună. Un om îmi scrie din Ardeal :
< **Vă rog** , dle Goga, **nu mai dezvoltăți interpelarea dvs.**

privitoare la inferioritatea elementului românesc în instituțiile românești,
căci, **dacă o veți face ,) suntem expuși la persecuțiile cele mai aspre**
din partea șefilor noștri unguri.[-----] Vă rog, încăodată, să nu interpelați,
că **ne faceți rău nouă, bieților români .** > [-----]

-**N.Rizescu -Brănești :** " Nu s-a făcut pătrunderea aceasta **a minorităților**

în treburile publice , după **înțelegerea stabilită de dvs la Ciucea ?** *

Ați permis atunci intrarea **celor mai mulți unguri în Parlament.**

[-----]

Goga / 3 mart.'34 , 'retro

* **Pactul de la Ciucea .**

-**N.Rizescu -Brănești :** " Nu s-a făcut pătrunderea aceasta **a minorităților**
în treburile publice , după **înțelegerea stabilită de dvs la Ciucea ?**

Ați permis atunci intrarea **celor mai mulți unguri în Parlament.**

-**Oct.Goga :**)) : " **Este o copilărie** ceea ce spuneți dvs. **Eu sunt gata să examinez,**
împreună cu cineva care va avea pătrunderea trebuincioasă , chestiunea **Pactului de la Ciucea.**
Sunt gata să vă citesc din el. Nu mă dau nici odată înapoi , chiar dacă
ar fi vorba de constatarea că am făcut o greșeală.

Sunt gata , dacă a fost o greșeală , să-mi pun cenușă în cap și să-mi expiez greșeala.

Sentimentul de pocăință , este în sufletul meu, **foarte, foarte , dezvoltat "**

[-----]

Goga / 3 mart.'34

▣ Personalul de la Poștă

Este o instituție de stat. Chiar anul trecut a fost vorba de **un complot acolo , de o afacere de spionaj**, din care **14 bulgari au ieșit compromiși** .

Iată tabloul general la poștă : [**tabel LD ; paranteze -remarcile lui Goga**]

Localitatea	Români	Străini
Gherla	40%	60%
Cluj	34%	66% (numeric , 56 rom, 107străini)
Șimlăul Silvanei	28%	72 %
Gheorgheni	25%	75%
Reghin	25%	75%
Toplița Română	25%	75% (un orașel de munte)
Orșova	27%	73 %
Jimbolia	28%	72% (Graniță !)
Abrud	33%	67 % (locul lui Avram Iancu !)
Localitatea	Români	Străini
Cernăuți	24%	76% (atenție dle Nistor ! numeric 52 rom .și 107 str.)
Rădăuți	30 %	70%
Vășcăuți	30%	70 %
Vijnița	0%	100%
Vatra Dornei	50%	50%
Localitatea	Români	Străini
Tatar -Bunar	0%	100%
Hotin	36%	
Cahul	38%	
Tighina	42%	
Ismail	44%	

...Nu mai citesc mai departe **acest tabel** , din care dvs , fără nici un adjectiv special al meu , **puteți trage concluzii** .

Goga / 3 mart.'34

▣ Situația de la Telefoane

Dvs știți că **telefoanele** , care făceau parte din **instituțiile noastre de stat**, **au fost concesionate** și , conform contractului, **după 20 de ani**, noi putem să **răscumpărăm această concesiune**, natural, cu obligația să rambursăm capitalul care a fost investit în acest interval.) **De aceea, investițiile** care se fac acum la telefoane ar fi bine să **căutați să le examinați**, căci, iată, mi s-a prezentat un tablou de investițiunile care se fac , **înregistrându-se** peste tot **sume exorbitante**. [-----]

Goga /

"Am aici **un grafic** cu privire la **numărul funcționarilor din toată țara**, aflat în serviciul **Societății de Telefoane .)** Natural că și aici **conducătorii sunt străini**, și , de multe ori, **acești conducători nu sunt recrutați dintre oamenii cu studii teoretice , superioare specialiștilor români**, ba, mai mult, **studiile sunt inferioare** dar cu oarecare rutină.

"Linia de telefoane [**în Ardeal**] era îndrumată în întregime **spre Budapesta** .

Așa am moștenit-o de la statul maghiar și trebuia să se facă opera de rectificare , pentru ca toate liniile **să fie convergente spre București**.

)Ei bine, acest lucru nu se face , avându-se în vedere pur și simplu ideea de câștig.

Când ideea națională nu prezidează la o asemenea instituție,

în mod natural se urmărește câștigul - știți dvs , banul non olet .

În ceea ce privește personalul, din graficul ce-l are , dă câteva exemple :

[**LD : schema îmi aparține ; parantezele sunt remarcile lui Goga**]

Localitatea	Români	Străini
Timișoara		64% (nu răspund în l.română !)

Cluj

58%

Nu mai stăruie , dar situația este generală....

Goga / 3 mart.'34

▣ Agenția "Rador"

" Aceasta este o **societate care transmite știrile** de la noi în străinătate, făcând **legătura dintre noi și Occident** . În fruntea ei se află un domn **Hurtig** .

-**Voce** : român ?

-**Goga** : După câte cunosc eu etimologia limbii noastre, **nu cred să fie român**.

-**GACuza** : Este jidan de la Iași

-**ACCuza** : Dle Goga, noi vă putem pune la dispoziție și pe alții .. (**ilaritate**)

-**Goga** : **Această societate are redactori** pe : **Hatzegi Erno**" și un domn **Brunner -Brunea** . Transmisiunile noastre, de aici, spre Geneva, și de la Geneva la noi, le face o **corespondentă** care se cheamă **Raschela Haies**.

Goga /

▣ Radio România

Acolo conducerea este românească,) însă **concesiunea încasării abonamentelor** a fost dată unui domn **Matei** , care român nu era .

Reclamele care se citesc la radio ("Ady -regina ciorapilor ! Ady -ciorapul reginelor !") , sunt **adunate, cu tot câștigul, de dl Pauker** de la "Adevărul " ;

Revista "Radio-fonia" se tipărește tot de "Adevărul "

Redactorul știrilor politice zilnice este dl **Henry Blasien** (care nu are nimic cu Blajul !)

Goga / 3 mart.'34

▣ Situația de la CFR

Are un foarte bogat material, cu **grafice, studii**, care i-a fost pus la dispoziție dintr-un înalt sentiment patriotic, și care..." este **atât de grav** , încât **îmi este imposibil**

să vă spun de unde îl am și să vă arăt , de la această tribună, toate **considerațiile** care sunt cuprinse în el. **Sunt gata** , însă, dlor miniștri, **să-l pun la dispoziția d-lui prim-ministru** , pentru a trage d-sa concluziile necesare "

" **Aici se afirmă în mod net și categoric** că **actuala rețea de căi ferate** , așa cum este ea,

este incompatibilă cu apărarea națională , din punct de vedere al mobilizării și al repartizării militare.**Se spune aici** : **< Căile noastre ferate vor fi, într-un viitor război, dacă noi vom persevera în situația de azi, prima cauză a unui dezastru militar , care s-ar transforma într-o tragedie națională . >**

Personalul :

Direcția Întreținere : din 70 ingineri șefi , 53 sunt străini (70 %) ;

din 359 picheri, 130 sunt străini ;

Linia București -Cernăuți : din cele 6 secțiuni, 4 sunt conduse de străini.

La Inspekția 8 mișcare Cernăuți, din cei 120 de funcționari superiori, 70 sunt străini , inclusiv inspectorul șef, **căruia organele militare nu-i pot dezvălui planuri militare ...**

Din **1.188 șefi da gară, cca 400 sunt străini** ;

Din **3.100 impiegați de mișcare** , **915 sunt străini** ;

Din **2.667 mecanici de locomotivă**, **900 sunt străini** ;

- **I.Florian** : Dle Goga, **cine a făcut aceste numiri, cine este de vină de aceste numiri ?**

- **Goga** : dacă ceea ce spun eu va avea ecou, se vor stabili răspunderile ...

Direcțiunea Generală , Direcția de statistică , este condusă de un domn **Baltof** (rus) ;

Serviciul de Studii al Direcției Tracțiuni . condus de dl **Macearof** (rus)

Serviciul apelor (cu debitul stațiunilor de alimentare în caz de mobilizare) **Keri** (evreu maghiar)

Serviciul combustibilului (evidența și repartitia stocurilor pe regiuni) : **Granischi** (rus)

Direcția mișcării , Biroul 6 (rampele de încărcare) , ing.**Radovici** (rus)

Serviciul fișelor organelor - ing. **Reich** (ungur)

Șeful contenciosului CFR Cluj : **Rudolf Leibschutz** (fost funcț.al c.f .maghiare) care intermediază divergențele cu Budapesta .

În Basarbia, lucrează 250 ingineri străini, printre care și un **Schacht** (care are diploma de la un regiment rusesc bolșevic)

Goga / 3 martie

▣ Concluzii la interpelare

"Dlor deputați , eu nu am pretenția de a fi putut să vă arăt **vasta ramificație** a tuturor instituțiilor de stat , în care **munca românească nu este respectată**.

" **Am reușit** , însă, **în aceste două ore** , să vă înfățișez **un tablou** , care, socotesc că **trebuie să găsească un ecou în sufletele fiecărui om politic** , **dincolo de orice adversitate de partide** ,

pentru că socotesc că, **fiind vorba de marile interese** ale poporului român , are destulă suplețe pentru ca, la momente hotărâtoare , fiind vorba de **afirmarea intereselor naționale**, **să se strângă într-o tabără și într-o tabără să apere aceste interese** (**aplauze la PNA**)

" De aceea eu nu voi stărui. **Tabloul cred că este trist** , putem să-l calificăm **sinistru** și **să tragem concluzia** , după 15 ani , **pentru schimbarea orientării noastre de gândire** , **dacă vrem să salvăm interesele noastre naționale**.

Eu nu vin aici să dau acum soluții pentru toate aceste chestii , ci **vin cu afirmarea globală că elementul românesc trebuie să-și găsească protecția lui**.

" Vin în urmă cu câteva indicațiuni **lată câteva soluții globale** :

1) Cred că **străinii care se găsesc în țară și nu sunt cetățeni** , **ci sunt veniți ...** (p. 579)

[**LD : din păcate lipsă ultima pagină - 580 - de dezbateri .Poate o recuperez, cândva !**]

O.Goga / Interpelarea / 3 mart.'34

12.b) **Eug.Titeanu** (PNL) , replică lui Goga : **protecția muncii rom.** , 3 mat.'34

Iosif Willer (P.M) - intervenție ; polemică cu **C.Bursan** (PNA-Goga)

(DAD, MO 17, șed. din 3 mart.'34 , p. 580-587)

[LD: independent de Goga , anunțase și el o interpelare în **problema muncii naționale**.

Până la dezvoltarea interpelării, replică lui Goga, **criticându-l** pentru convertirea recentă la **naționalism intransigent**, făcând dezvăluiri șocante despre **marea sa greșală politică** , prin semnarea **Pactului de la Ciucea**.

Iar acum ... "se pocăește" , împrumutând **un limbaj mussolinian**, apelând la argumentări caracteristice **regimurilor autoritare** , devenind ... " **om de extremă-dreapta** " , care voia o " **lume nouă** " , pe baza " **principiilor dictatoriale** "]

Titeanu /

▣ Pactul de la Ciucea

DI Goga, care știe că în trecutul d-sale are o **mare greșală politică** , a venit cu "semi-nuanțe" **să și-o mărturisească** , ca pe un "act de pocăință" despre care unii din dvs poate nici nu știți. De aceea vreau să vă pezint **fragmente** dintr-un document care nu prea este cunoscut .

Octavian Goga este semnatarul Pactului de la Ciucea.

Adevărul istoric îmi dictează să vă spun că sunt , **de fapt, trei pacte** :

1.Pactul de la Ciucea - 23 oct.1923

2.Pactul de la Brașov - 8 nov.1925 (pentru aplicarea Pactului de la Ciucea)

3. Pact electoral - 21 apr.1926

trei documente al căror conținut politic , desigur, **marchează** în chip ciudat , **fundările de azi ale șefului Partidului Național Agrar**.

D-lui și-a recunoscut "greșala" , dar **analele acestei Camere vor reține** câteva din **condițiunile pactului** semnat de "**naționalistul integral**" de astăzi și de omul "**cutremurului molecular**" .

În **Pactul de la Ciucea** , se găsește prevăzut că la întocmirea listelor electorale ,

să se aibă în vedere "valoarea politică a candidatului" , nu naționalitatea.

Astfel colabora dl Goga cu P.Maghiar, ignorând naționalitatea.

< Pentru a se evita interpretări greșite în viitor - prevedea pactul -

Partidul Poporului va asigura Partidului Maghiar ,

cel puțin 18 mandate de deputați și 10 mandate de senatori .>

Asta a semnat dl Goga și aghiotantul d-sale Bucșan , atunci,

ca o minimă de garanție pentru minoritatea maghiară.

În **Pactul de la Ciucea** există o clauză în care se vorbește despre

< extinderea autonomiei statutus-ului romano-catolic din Ardeal >

și asupra regiunii de peste Pasul Craiului , ca să se recunoască

< bisericii reformate din regiunea de dincolo de Pasul Craiului , și bisericii luterane

de limbă maghiară , dreptul de organizare liberă , cu condiția ca ,în baza organizației,

autonomia celor din urmă să fie recunoscută de către stat .>

Cei din Transilvania știu ce forță de disciplină , de influență politică exercită

biserica romano-catolică în cadrul minorității maghiare !

În Pactul de la Ciucea se stipula ca **< Să se pedepsească toată propaganda**

îndreptată pentru înstrăinarea mobilelor și imobilelor bisericești sau școlare ,

conform codului penal . >

Cu alte cuvinte, **era interzisă denunțarea** unei situațiuni în care **elementul românesc ,**

ar fi fost periclitat . Era un "baraj " împotriva eventualelor " denunțări" sau "campanii"

duse de **elementele naționaliste românești !**

Oricine ar fi publicat un atac, o denunțare , în limbajul de azi al d-lui Goga,

intra în vederile acestui paragraf și **era trimis în judecată !**

Pactul de la Ciucea spunea : **< În regiunile locuite cel puțin de 25% de cetățeni de**

naționalitate maghiară , să se numească funcționari de naționalitate maghiară,

sau care **cunosc limba, obiceiurile și împrejurările de viață maghiară,**

atât în administrația locală cât și în funcțiunile de gradul al doilea.>

< Să se restabilească autonomiile comunale și județene , cel mai târziu în decurs de un an

de la **votarea reformei electorale,** iar în cazul **reformei administrative ,**

să se prevadă dezderatele minorității maghiare , pimate aici . >

Și dl Goga , acum , în limbaj mussolinian , critică PNL pentru reforma administrativă ,

pentru **Consiliile comunale și județene ! "** [-----]

Iosif Willer (PM) / Intervenție în discurs

▣ Pactul de la Ciucea.

▣ Steagurile naționale

▣ Doleanțele minorităților.

[LD : trebuie să recunosc, dincolo de substratul categoric antiromânesc ,presupus sau bănuț ,

Willer are un **discurs coerent, logic, civilizat și democrat .**

Greu de atăcat pe fond ,numai făcând apel la comparațiile trecutului , ca o revanșă .

Din acest p.d.v., **partidele românești nu erau în stare** să articuleze o politică democratică

și națională. Și asta s-a plătit foarte scump.]

" Ne desparte o mare prăpastie de dl Titeanu ;

dl Titeanu condamnă Pactul de la Ciucea , fiindcă s-a încheiat ;

eu îl condamn fiindcă nici un cuvânt dintr-însul nu s-a realizat ."

Dle Titeanu, trebuie să știți că **acest articol condamnat de dvs ,**

s-a luat din legea maghiară a naționalităților.

În baza acestei legi, eu , care am venit atunci de la Kesketet (unde nu se prea vorbea

românește) , **" am fost obligat să învăț limba românească**

și astfel mă găsesc astăzi vorbind românește [-----]

Sunt deja vechi parlamentar , care , deși am un rol destul de greu - pe care sper

că se recunoaște că-l îndeplinesc , spre mulțumirea celor care m-au trimis aici -
totuși am reușit să-mi câștig mulți prieteni în incinta acestei Camere ,
fără o deosebire de culoare politică ,probabil, fiindcă **m-am ferit de a provoca spititele** , probabil
, pentru că **am avut un oarecare simțământ de tact** ,
și am știut **până unde pot merge cu declarațiunile mele** ,
fără a provoca suspiciunea din partea poporului meu , că aș fi laș. "

-C.Bursan (PNA) : **Ar fi bine să vă imite și colegul dvs Laar.**

I-o recomand călduros, în interesul cauzei dvs.

-Willer : Îmi pare rău dle Bursan că **ați uitat relațiunile frumoase și amicale care vă leagă de dl Laar.** Dacă ați analiza cu indulgență cuvintele lui, n-ați trage concluzii defavorabile .

-C.Bursan (către Fr.Laar) :) " **Ați fost foarte imprudent** când ați avut curajul , în această Cameră, în această țară, care este tolerantă - și bine face că este tolerantă - ca **dvs să cereți tricolorul acela** , care până mai ieri **reprezenta un simbol de împilare** , pe care **noi îl repudiem cu toții.**

Dar ați uitat că faceți parte dintr-o națiune care **ne încheia** chiar pe noi , cei din Vechiul Regat , **când ne permiteam să arborăm tricolorul românesc** la butoniera hainei noastre, atunci **când traversam Ungaria geografică și asupitoare de ieri .**

-Willer : " Dl Goga, răspunzând injoncțiunii mele , îmi reproșă trecutul meu , pe care îl știe. " Nici o dată **nu am cerșit vreo răsplată de la națiunea română**, pentru trecutul meu, nici o dată **nu am șantajat pe această chestiune nici autoritățile și nici pe prietenii mei "** De aceea **regret foarte mult că dl Goga** , cunoscând acest trecut, **mi-l reproșează !**

D-lui mi-a spus că de ce ... nu m-am revoltat atunci , pe vremea regimului maghiar , când nu s-a numit nici un singur judecător de naționalitate română.

" Zadarnic ducem aici o luptă asupra trecutului .

Nu de aceea ne-a trimis poporul nostru aici , ca să ducem lupta pe baza istoriei .

Noi suntem aici ca să ne consfătuim , cu deplină bunăvoință , atât de o parte cât și de cealaltă, **asupra prezentului și asupra viitorului. "**

Iar **dacă suntem siliți să facem apel la trecut, să avem exactitatea istoriografului și statisticianului., și nu să exagerăm datele acestui trecut.**

"Afirm că la **Înalta Curte de Casație de la Budapesta**, am avut noi **mai mulți români din Transilvania** ,

decât sunt astăzi la **Înalta Curte de Casație din București** , **români din Transilvania "**

-Voci : Inexact !

-Titus Popovici : Aceasta a fost **după dualism** , nu după ce ați venit dvs de ați condus țara !

-Willer : Nu înțeleg pe prietenul Titu Popovici ! Doar dânsul a cunoscut pe Dogaru, Popu și alți judecători . **Acum , afară de Victor Sandor, cine mai este ? !** [-----]

-I.Willer : Dl ministru al Sănătății, a făcut o intervenție " spirituală " :

< Ce soluție trebuie împotriva minorităților ? >

"Cred că nu există în nici un politician român **un preconcept șovinism** ca să spună că **minoritarii ar trebui otrăviți sau goniți din țară ! "**

" Noi suntem aici și **vrem să ne câștigăm existența noastră.**

Dacă, însă, otrăvirea trupească nu ne poate executa , cu atât mai **periculoasă este otrăvirea spiritelor** , fiindcă, vedeți dvs, **creați aici o atmosferă** în care **nici o dată nu putem să venim cu problemele noastre .**

Lipsa de continuitate în guvernarea țării noastre , **este catastrofală** și în acest domeniu .

Numai **nu putem ajunge la " problema minorităților " !**

Vă rog ocupați-vă și de această problemă . **"Există o problemă minoritară !"**

I.Willer / 3 mart

Eug.Titeanu / reluarea expunerii

-Eug.Titeanu : Privind raporturile dintre statul maghiar și cel român ...

știți toată **problema " optanților" ... procesul și lupta lui Titulescu ...**

Ei bine, dl Goga "**rezolva**" chestiunea agrară ... simplu și sumar prin **Pactul de la Ciucea**:< **În cadrul Comitetului Agrar, se înființează o Comisiune separată** care, în chestiuni de revizuire , privitoare **la exproprierea din Ardeal și Banat , să judece exclusiv . >**

(**exclamări la PNL**)

-**Stan Ghițescu** (PNA) : Dar Secțiunea aceasta a fost făcută prin lege, de către dl Al Constantinescu (PNL) , și nu de dl Goga ! Ce spuneți este un neadevăr.

-**Eug.Titeanu** : În sfârșit, să vă citesc concluzia Pactului de la Ciucea , în articolul final < Să se admită folosirea culorilor roș , alb , verde , cu aplicarea împreună , în mod corespunzător, a emblemelor statului român .> (**exclamări PNL**)

-**Francisc Laar** (PM) : " Și aceasta o cerem și acum ! " (**protestări violente la PNL**)

-**Titeanu** : " Am făcut această paranteză secundară , spre a lumina pasagiul acela din discursul d-lui **Goga** în care vorbea de " pocăință " A vorbit cam "sibilic" și eu am datoriat să o explic pentru cititorii de mâine care vor răsfoi Monitorul Oficial , cu ședința de astăzi "

Eug.Titeanu / 3 mart.'34

13.) **Ion Folea** (PNL ducist) , discurs la Mesaj , 5 mart.'34

("Facla " 7 mart. '34)

-**I.Folea** : Examinând problema **orașelor din Ardeal**, cere ca **la conducerea lor** să aibă **prioritate elementul românesc** care formează grosul populației .

-**V.Serdici** (PȚ-Lupu) :) Dar dvs n-ați încheiat un pact cu sașii , dându-le **primăriile din Sibiu și Sighișoara ?**

-**Folea** : Noi, ardelenii am fost împotriva oricărui pact .

De aceea **nu ne întreba pe noi**, ci pe acei care l-au încheiat .

-**I.Nestor** (ministru de stat) : Țin să declar că **guvernul n-a încheiat nici un pact**, ci un **simplicu cartel electoral** care a încetat îndată după alegeri.

-**Folea** : Nu este îngăduit ca **elementul străin să asuprească pe Români**.

Comercianții și meseriașii străini din Ardeal , nu primesc ucenici români, pentru ca aceștia să nu poată învăța meserii De aceea **trebuie pusă cu toată energia problema încurajării elementului românesc**, pentru a pune astfel capăt șomajului ce domnește în industrie și mai ales **șomajul intelectual**.

Ar trebui o justă proporționare și în magistratură și învățământ.

I.Folea / 5 mart.'34

---

14 a) **Ion Nistor** (ministru secretar de stat) , discurs final la Mesaj, Camera , 6 mart.'34

(DAD, MO 18, șed. din 6 mart.'34, pag. 627 - 634) **Discurs integral, fișier PNL**

// Ideea națională : naționalismul liberal ; greșeli în protejarea românilor /

PNA - O.Goga : naționalism integral ; LANC-ACCuza : naționalism antisemit

Agitațiile naționaliste : exagerări ; compromiterea ordinii ; compromiterea partidelor //

// Doctrina PNL : liberalismul ; naționalismul liberal //

// Ardealul , Basarabia , Bucovina : sub stăpâniri străine ; în România Mare //

// "Românizarea " în provinciile unite ; în orașe //

// Minoritățile : Statutul pentru minorități ; partidele minoritare ; Maghiar , German, Ucrainean //

[LD : vorbește din partea guvernului .Lider necontestat al mișcării naționale din Bucovina.

Fruntaș al PNL .Ministru și parlamentar în legislaturile interbelice . Istorice . Autoritate științifică în problema națională , în general , și a celei din provinciile unite, în special.]

I.Nistor / 6 mart.'34

▣ **Doctrina națională**

▣ **Doctrina naționalistă**

[-----]

"În opoziție cu aceste concepțiuni [democratice , parlamentare]

, stau în Camera două grupări politice :

Partidul Național Agrar al dlui Goga și Liga Apărării Național Creștine.

DI Octavian Goga se complăce în propovăduirea unui naționalism integral,
grefat pe principiile de autoritate dictatorială,

iar dl ACCuza este autorul cunoscutei doctrine antisemite,
expusă pe larg de dnii deputați Cătuneanu și Cuza "

lată , în sfârșit, o **abordare** care mi se pare cea mai **potrivită, cea mai lucidă,**
cea mai **obiectivă** , și sunt bucuroasă că vine de la un istoric !

Să fii naționalist, fără să poți fi etichetat xenofob sau extremist !

Cred că este **cel mai teribil proces făcut politicii " porților deschise"** ,
promovată de guvernările PNT. Iar eu am ajuns la aceeași concluzie.

Cred că este **cea mai exactă radiografie a fenomenelor naționaliste extremiste** .
Iar eu am ajuns la aceeași concluzie .]

I.Nistor / Nedreptățirea românilor

" Este fapt incontestabil că **și la noi , în România** , ca și în alte țări,
se remarcă o tot mai accentuată recrudescență a ideii naționale .

Cauzele acestui fenomen politico-social sunt **multe și felurite** . Să insistăm puțin asupra lor.
Criza economică a sleit mijloacele de producție și de câștig și a determinat
pauperizarea statutului și a societății.

În condițiile acestea triste , **nu trebuie să ne mire dacă elementul românesc** ,
alcătuitor de stat , purtătorul tuturor greutăților , **apărător** de granițe și **creator** de cultură
și civilizație , în aceste hotare , **se vede strâmtorat , nedreptățit** în parte **și eliminat**
de la toate bunătățile și îndemănările pe care această țară le poate da cetățenilor ei .

Și cum, o **îndeungată evoluție istorică** a voit ca **elementele alogene**
- cu deosebire în provinciile alipite - să **ocupe și să dețină pozițiuni și situațiuni sociale și**
economice mai favorabile decât elementele băștinașe ,

rămase veacuri întregi, legate de glie,

pentru ce ne-am mira , văzând afirmându-se tocmai **această recrudescență națională ?**

"Mobilul adevărat al acestei recrudescențe , din ce în ce mai accentuate ,
nu poate fi nici intoleranța religioasă , nici ura de rasă,
ci ea pornește din nedreptatea și umilinta

pe care **elementul autohton continuă să le îndure** de la o vreme încoace.

Românul băștinaș cere - și cu drept cuvânt - **dreptate în țara lui** ,

pe care el a creat-o , el o **susține** cu muncă și ostenală și pe care
tot el va fi **chemat să o apere** când va ajunge în primejdie.

"Văzând efectele acestei nenorocite stări de lucruri ,

să **examinăm nițel și cauzele** care le-au produs.

Mi se va răspunde că **aceste cauze** au pornit din **criza economică** .

Este adevărat ; nimeni nu contestă acest adevăr.

I.Nistor / Greșeli în protejarea elementului românesc

Dar nu este mai puțin advărat că , **pricinile care au pornit din criza economică** ,
au fost înăsprite și **prin nepriceperea și neglijența guvernelor trecute** .

"Cum voiți ca aceste cauze să nu se înăsprească , când **legiuirile pentru scutirea și apărarea**
elementului autohton în întreprinderile industriale
s-au modificat în defavorul românilor ?

Cum să nu se nască nemulțumiri , **când s-au închis sute de stabilimente industriale** ,
unde **mii de indigeni** își puteau agonisi în mod onorabil pâinea de toate zilele , pentru ca ,
în schimb, **să se facă comenzi de miliarde în străinătate** ,

iar **uzinele noastre să rămână închise și muncitorimea muritoare de foame ?**

Cum să nu sporească și să se înmulțească aceste nemulțumiri ,

când **procesul de introducere și reinstalare a elementului românesc**

în serviciile publice a fost oprit și încetinit , în loc să i se fi dat cuvenita amploare ?

Cum putea să nu se alarmeze lumea , văzând cum **bogațiile statului și principalele**
lui izvoare de câștig erau concesionate la străini ?

Produsele monopolului, chibritele , telefoanele și chiar construcțiile de șosele

au fost date pe mâini străine .
Concomitent cu punerea în aplicare a actelor de concesiune ,
au năvălit în țară mii de de străini , așa ziși "tehnicieni" , pentru a ocupa locurile
și a slei câștigurile ce reveneau de drept fiilor acestei țări
Cum putea oare conștiința românească să nu reacționeze când vedea că ,
oameni de import , fără rădăcini în țară , se înfingeau tot mai adânc în izvoarele
de resurse ale statului , acapărându-le în bună parte
și dând impresia că am ajuns o colonie , cu rolul de stăpânire al Românilor
din ce în ce mai eclipsat , cum observă , pe drept cuvânt , a un orator de la această tribună
(Aplauze prelungite la PNL)
Și dacă mai avem în vedere că opnia publică , pe drept , pe nedrept,
bănuiește că aceste concesiuni - ca de altfel și comenzile în străinătate -
nu s-ar fi făcut fără comisioane grase , vă puteți imagina
ce efect dezastruos și demoralizant au putut avea aceste acte și manipulațiuni
asupra spiritului public , biciuit de necazuri și agitat de indignare !
Unde mai pui că zvonurile acestea au rămas , până azi,
nedesmințite îndeajuns și fără cuvenitele sancțiuni " (aplauze)
Credeti dvs că controlul străin , aplicat finanțelor țării , n-a contribuit și el la crearea
acestei atmosfere de nemulțumire și fierbere naționalistă ? Desigur că da ! "

I.Nistor /

Agitațiile naționaliste

" Din nenorocire , starea aceasta de spirit a fost mereu alimentată
de agitatori de profesie , care umblau să o exploateze în folosul ambițiunilor lor politice
și al visurilor lor dictatoriale .
Agitațiunile se deslănțuiau sub ochii guvernului , care avea datoria să le potolească
prin combaterea exagerărilor și a denigrărilor ce se colportau pe o scară foarte întinsă ,
în dauna prestigiului guvernului și a autorității de stat .
Dar opera de lămuriri și liniștire a opiniei publice nu s-a făcut .
Și de aceea s-a putut încetățeni credința
că în statutul acesta totul este putred și vândut străinilor și că , prin urmare ,
totul trebuie dărâmat , pentru ca o nouă viață să răsară din ruine .
Starea aceasta de surescitare a sufletului românesc a ispitit pe mulți
la o rentabilă exploatare politică .
Nici volbura plină de amenințări , și nici clocotul vulcanului ce amenință cu erupția ,
n-a speriat pe nimeni de a revendica conducerea țării , sub egida dictatorială .
[-----]

I.Nistor / 6 mart.'34

▣ Provinciile unite

[LD : și la acest capitol , **Ion Nistor** se dovedește un om cu vocație istorică și politică
exemplară . **Subscriu la analiza și concluziile lui** , fără rezerve.
Deplâng și acum că **nu toți omenii politici** din țara noastră , din păcate ,
mai ales **ardelenii și basarabenii** , nu au avut aceeași comprehensiune ,
sau **au avut-o prea târziu și s-au plătit cu grave consecințe** .]
" Mai mulți oratori au atins în discuțiunile lor problema provinciilor unite .
" **Alipirea** acestor provincii la țara mamă s-a făcut , precum se știe , în mod liber
și independent , în **memorabilele adunări naționale** de la **Chișinău , Cernăuți și Alba Iulia** .
Pe temeiul acestor acte , provinciile au intrat cu drepturi depline și egale
în structura statutului român unitar .
" **Constituția din 1923** ,) pe nedrept criticată de unii oratori de la această tribună ,
a venit **să consacre această contopire de drepturi și datorii** .
Prin aceasta , **actul unirii politice s-a consumat** . "
De această **stare de fapt** trebuiau să țină seama oratorii care au criticat așa de aspru stările

din noile provincii . **Tendențele autonomiste ce se mai manifestă** , pe ici pe acolo , **sunt lipsite de temelii** , întrucât sub dominațiile străine din **Ardeal, Basarabia și Bucovina, n-au existat așezăminte politice naționale** , a căror **păstrare sau reînființare să fie cerute sau reclamate** de cineva în mod serios.

I.Nistor /

Sub dominațiile străine

" **Bucovina** a fost o provincie de coroană austriacă ; **Basarabia** o gubernie rusească ; iar în **Ardeal**, **românii n-au fost recunoscuți nici ca națiune politică, necum să li se fi îngăduit o altă organizație națională**, pe lângă cea bisericească.

Organizațiunile administrative ale acestor provincii , **erau cu totul străine**,

și adesea **ostile intereselor naționale românești** ,

așa că **dispariția acestor organizațiuni nu o deplânge astăzi nimeni**,

și cel puțin conștiința națională românească de acolo ." (**aplauze frenetice numai la PNL**)

" **Lupta națională a românilor** în epoca de înainte de război ,

s-a desfășurat **pe temeiul etnic**, prin o curajoasă afirmare

a **comunității de rasă și limbă cu frații liberi din Regat** .

Lupta pentru unitatea culturală a tuturor românilor ,

susținută cu atâta succes de Academia Română ,

a precedat lupta pentru unitatea politică înfăptuită la 1918.

Concomitent cu lupta îndârjită pentru limbă , s-a dat **lupta pentru pământ**,

pe care noi, pe drept cuvânt, **îl considerăm românesc**, în întreaga sa întindere **de la Nistru**

până la **Tisa** , și din înălțimea munților **Maramureșului** până la malurile **Dunării** albastre ."

[-----]

I.Nistor / **Românii din provinciile unite**

[LD : Da, cred că și la acest capitol, **Nistor vedește obiectivitate,echilibru, curaj și responsabilitate** . **Trist , dar adevărat - afirmă el.**]

"Situațiunea nesatisfăcătoare a **elementului românesc din provinciile unite** ,

a fost supusă aici unor **aprecieri** , **pe cât de dureroase , pe atât de adevărate**.

DI deputat **Seișanu** [LD : **lipsă discursul , dar am scrieri de ale lui**] , și , după d-sa

dnii **Goga și Titeanu**, ne-au citit **cifre impresionante** , care arătau **procentajul așa de redus**

al elementului românesc din **instituțiile publice și întreprinderile industriale** ,

față de cel minoritar.

Pentru a ajunge la o apreciere justă a situației , ar trebui să recurgem la un mijloc de comparație.

"D-lor deputați, se pune întrebarea **care era procentajul acesta cu 15 ani în urmă** ,

pe vremea unirii , pentru ca , din comparația cifrelor , **să vedem dacă** , de atunci încoace ,

elementul românesc a progresat sau a dat înapoi .

" **La 1918**, când s-a făcut unirea, **procentajul personalului românesc** la serviciile instituțiilor

publice din **Ardeal, Basarabia și Bucovina** , **nu atingea pe alocurea nici 1 %** .

De atunci încoace, s-a pitit realiza o **ușoară sporire** , la **10%** , la **20 %** , ba chiar la **36 %**

un coeficient care, evident că nu poate satisface ,

dar care indică **progresul elementului românesc în lupta de recucerire**

a pozițiilor din care fusese izgonit de vitregia vremurilor trecute.

"**Și este, d-lor, în adevăr, un progres**, în comparație cu vremea când românul din Ardeal

nici nu avea acces la orașele și târgurile de acolo.

" **Naturalistul Haquet** , care a vizitat **Ardealul** înainte de revoluția lui Horia,

relatează în cartea sa că **iobagul român n-avea voie să se apropie**

de gardul de măcieș care înconjura teritoriul **orașelor săsești și ungurești** ,

decât la depărtarea unei bătai de pușcă."

"**Și cum voiți**, d-lor deputați, ca **urmările unei robii seculare** , **să se șteargă așa ușor**,

fără urme, într-un timp relativ **așa de scurt**, cum este cel ce a decurs de la unire încoace ?

"**Relele acumulate de veacuri se pot repara numai cu timpul**

și nimeni nu va putea contesta că un prim început de reparare s-a făcut "

(**aplauze frenetice la PNL**)

I.Nistor /

Românizarea orașelor

-ACCuza : La Cernăuți, cunoașteți dvs vreun progres în această privință ?

-I.Nistor : Da, d-le profesor Cuza. Pentru noi, care am trăit la Cernăuți și sub stăpânire străină, progresul acesta se evidențiază pe zi ce merge, tot mai mult.

Ceea ce dorim este ca să accelerăm acest progres și să-l asigurăm o izbândă desăvârșită. Acolo se va putea ajunge prin muncă creatoare ,

iar nu prin veșnice agitațiuni și tânguieii .

-ACCuza : "Noi nu ne plângem , noi vrem mai multă energie ."

-I.Nistor : " Am dat și vom mai da dovezi de energie.

Prin aceasta însă) nu înțelegem să re deschidem procesul secular cu **foștii stăpânitori** de până ieri, proces pe care neamul nostru l-a câștigat întreg și definitiv la 1918.

Ceea ce ne rămâne de făcut este să ne folosim cu ponderanță , cu pricepere și cu hotărâre , **de toate avantajele** pe care acest proces ni le dă.

"**Românizarea orașelor** , de care au amintit aici mai mulți domni oratori,

nu se poate face decât prin crearea laborioasă a unei clase de mijloc românești.

Și această clasă a început să se zămislească .

"**La Cernăuți**, încă înaintea de unire, s-a înjghebat **o societate a meseriașilor**

români , care , **condusă** cu pricepere și trageră de inimă,

de colegul nostru din Cameră, **dl deputat Aurel Murariu** ,

din începuturi modeste, a ajuns să numere astăzi aproape **1.000 de membri.**

Ei întrețin și un cămin de ucenici români , la Cernăuți.

Asemenea începuturi s-au făcut **și la Timișoara și în alte orașe,**

și astfel, prin muncă stăruitoare , **vom reuși să recucerim**, și la orașe,

ceea ce avem de cucerit. (**aplauze frenetice la PNL**)

I.Nistor / 6 mart.'34

▣ Cultura - element de unificare spirituală

"**Cheagul cel mai bun** pentru această unire , **este cultura** , care prisosește din adâncimile gândului și sufletului românesc. **Să o răspândim printre ai noștri** , și să facem părtași de ea **și pe cei de altă limbă și rasă** , pentru ca, prin farmecul culturii ,

să ne înțeleagă și să ne respecte. [-----]

I.Nistor /

Minoritățile naționale

[**LD : iată naționalismul liberal . Ce lecție extraordinară le dă Nistor ! Subscriu .**]

" **Oratorii** care s-au perindat la această tribună , mi-au arătat îngrijorarea lor .

O împărtășim și noi și ne vom strădui să o împărțiem. Aceasta nu se poate face

decât cu răbdare , și, mai presus de toate, **cu muncă creatoare și încordată.**

Dnii Cuza și Cătuneanu recomandă asimilare pentru unii și eliminare pentru alții .

Soluția pare prea simplistă , ca ea, în condițiuni normale, **să poată fi aplicabilă.**

" Drepturile garantate fiecărui cetățean român prin Constituție și legile țării ,

nu pot fi desconsiderate cu nici un preț."

Nimic însă nu va împiedica **să dăm elementului românesc** de la orașe și sate

tot concursul moral și material , pentru ca el **să prindă acolo rădăcini tot mai adânci** ,

să recucerească pozițiile care i se cuvin , și să adâncească astfel, închegarea noastră socială ,

prin **crearea clasei de mijloc** care ne lipsește încă, mai ales în noile provincii .

(**aplauze prelungite la PNL**)

" **DI deputat Bacalbașa** ne cita un cuvânt a lui **Cavour** care, după înfăptuirea unității politice a Italiei , **cerea conaționalilor săi să devină italieni .**

"**Același apel îl fecem și noi tuturor cetățenilor acestei țări :**

să simțească românește și să devină Români ! "

Unirea politică a fost înfăptuită prin **acte și proclamațiuni spontane ;**

unirea și contopirea sufletească cer timp pentru trainica lor închegare.

Să evităm , deci, tot ce ne dezbină și să cultivăm tot ce ne leagă și ne apropie "

"Cheagul cel mai bun pentru această unire , este cultura , care prisosește din adâncimile gândului și sufletului românesc. **Să o răspândim printre ai noștri , și să facem părtași de ea și pe cei de altă limbă și rasă** , pentru ca, prin farmecul culturii , **să ne înțeleagă și să ne respecte.**

[cheagul culturii]

I.Nistor /

Partidele minoritarilor

"Dar fiindcă am atins chestiunea apropierii și colaborării cu populațiile minoritare de la noi, să ne fie îngăduit să ne oprim puțin și asupra **declarațiilor**

care s-au rostit la această tribună **din partea reprezentanților partidelor minoritare** .

Înainte de aceasta , țin să lămuresc pe dl **Cătuneanu și pe dnii oratori**

cari au criticat aici pretinsele pacturi ale guvernului cu grupările minoritare ,

că **guvernul n-a încheiat nici un pact de colaborare** cu vreuna din grupările minoritare .

Am avut un simplu cartel electoral cu sașii, pe care l-am respectat ,

și așteptăm și din partea lor împlinirea tuturor angajamentelor , pe care le-au luat .

Atât și nimic mai mult.

-ACCuza : N-a vorbit de această colaborare , ci de **colaborarea românilor cu jidanii**

-I.Nistor : Dacă pe băncile majorității parlamentare, **se găsesc câțiva deputați**

de altă origine etnică decât cea română, aceștia au intrat în Cameră ,

ca membri disciplinați ai PNL , și în vederile acestui partid ,

ei înțeleg să activeze în această Cameră.

-VTPrelipceanu :) Nu sunt arieni !

-ACCuza : Regretabil !

-I.Nistor : "Arieni sau nearieni, **ei sunt membri devotați ai partidului nostru și**

susținători ai programului nostru " (**aplauze la PNL**)

-G.Cârlan : Dar ce legătură are Michelsohn de la București, cu Cernăuții și Bucovina ?

-I:Nistor : " Nu vă privește cine sunt membrii organizațiilor noastre județene și nici pe cine candidăm și pe cine alege poporul."

-ACCuza : Să vă trăiască Michelsohn ! (**ilaritate**)

I.Nistor /

P.Maghiar

" Dl deputat **Bethlen** , în declarațiunea sa , în numele **Partidului Național-Maghiar**, cere **aplicarea integrală a tratatului minorităților** și în deosebi executarea dispozițiilor din **art. 11 al aceluși tratat.**

Statutul minorităților

Tratatul cu privire la scutul minorităților ,

prevede **egalitatea de drepturi civile și politice** pentru populațiile minoritare .

Or, această egalitate este acordată tuturor minorităților , deci și celei maghiare , prin art. 5 și 7 din Constituția din 1923 .

"**Art . 11 din tratatul de la Paris**, impune României să acorde

comunităților Secuilor și Sașilor , autonomie locală în ceea ce privește chestiunile religioase și culturale.

"**Prin legea pentru regimul cultelor, prin legea învățământului particular și prin legea persoanelor juridice , statutul român s-a achitat de aceste obligațiuni , acordând minorităților drepturi care întrec chiar prevederile tratatului.**

" **Art.11 din legea cultelor** acordă tuturor **episcopiiilor , protopopiatelor și comunităților catolice, reformate , luterane și unitariene** , dreptul de **personalitate juridică** .

Este știut că aceste așezăminte **sunt pe de-a -ntregul maghiare sau săsești** .

Ele se bucură deci de **o largă autonomie** , nu numai religioasă, ci și **națională** .

Ele **își conduc afacerile interne** în conformitate cu **statutul lor de organizare** (art. 12) .

Ele sunt **libere să înființeze instituțiuni culturale și de binefacere** (art. 14)

Ele impun credincioșilor taxe pentru întreținerea acestor instituțiuni (art.30), care taxe se pot încasa , la cerere, prin organele fiscale ale statului.

"În politica sa împăciuitoare , **statutul român nu s-a mărginit să acorde aceste drepturi numai sașilor și seciilor**, cum prevede art.11 din tratat,

ci ea **le-a recunoscut tuturor Maghiarilor și Germanilor , în genere.**

În felul acesta, **autonomiile locale cerute de tratat ,**

au primit forma unei autonomii generale , menite să satisfacă minoritățile maghiare.

Cum au observat d-nii Cuza și Cătuneanu,

minorităților li s-a acordat mai mult decât li se cuvenea .

-**ACCuza** : Vă mulțumesc că ,în sfârșit, recunoașteți că am avut dreptate

-**I.Nistor** : Dle profesor ,am toată stima și considerațiunea pentru dvs.

România , țara tuturor libertăților, a făcut tot ce i-a stat în putință ca să satisfacă revendicările juste ale cetățenilor ei minoritari. Acest fapt este atât de adevărat ,

încât el a fost recunoscut fără înconjur de unul dintre conductorii fruntași ai Sașilor.

În cartea sa "**Rana deschisă a Europei** " , apărută la Sibiu în 1930, pag.100 ,

Rudolf Brandsch scrie : < Afară de Letonia și Estonia , există în statele europene

doară numai în România o autonomie școlară parțială pentru minoritățile

din regiunile care aparțineau Ungariei .În aceste regiuni , **ființează școale germane**

și maghiare , începând cu grădinile de copii , până la inclusiv gimnazii ,

pe bază confesională , **ca școale autonome bisericești.** >

"Prin urmare , **vedeți dle deputat Bethlen , că dispozițiile tratatului**

au fost satisfăcute integral.

" **DI Bethlen se mai plânge că elementul maghiar nu este reprezentat** deajuns

în **funcțiunile publice.** **Datele statistice aduse** în fața Onor Camere de dnii deputați :

Seișanu, Bacalbașa, Cătuneanu, Titeanu și Goga, mă dispensează de a mai insista asupra

netemeinicii acestui postulat .

I.Nistor / Statutul minorităților

" Iar cât privește **Statutul minoritar** , pe care reprezentanții minoritarilor îl reclamă ,

nu pot decât să declar că **PNL** , după cum îmi este cunoscut , **n-a luat niciodată un**

asemenea angajament.

Era deci bine dacă , **pentru obținerea acestui pretins statut** , dl Bethlen puna mai multă

stăruință pe lângă) **cei ce-i făgăduiseră un asemenea statut ,fără să-l poată da.[PNT]**

Guvernul stă pe punctul de vedere că cetățenii români , egali în drepturi și datorii ,

nu pot fi divizați în două categorii : cetățeni cu statut și cetățeni fără statut.

Constituția prevede egalitate pentru toți cetățenii, fără deosebire de limbă și confesiune.

Cererile echitabile ale minorităților au fost satisfăcute prin legiurile speciale , cum sunt :

legea pentru regimul cultelor, legea învățământului minoritar și legea persoanelor juridice.

În cadrul acestor legi, se pot satisface revendicările drepte ale minorităților etnice .

Iar dacă noi cereri s-ar formula , ele pot fi examinate de guvern,

și considerate în cadrul acestor legi sau în cadrul unor legiuri noi ; dacă ar fi nevoie.

Guvernul nu poate legifera, însă,) **numai pentru aceste grupuri de cetățeni** ,

fără a impieta asupra unității sale și a desconsidera Constituția țării " (aplauze)

Însuflețit de aceste sentimente , **guvernul dorește ca toți cetățenii acestei țări ,**

de orice limbă și de orice credință ar fi ei, **să trăiască în pace și armonie,**

conlucrând sincer la **propășirea statului** și la îndeplinirea înaltelor sale misiuni civilizatoare

în această parte a lumii , **ce poartă pecetea culturii materiale și intelectuale românești.**

I.Nistor /

P.German

" În numele Partidului German , s-a rostit aici d-l deputat **Hans Otto Roth**, care ,

în declarațiunea sa, a **atins și problemele economice** , ceea ce dovedește că

Partidul German mai are și alte preocupări **decât acele cu caracter pur minoritar.**

Problemele economice interesează țara întreagă și ele vor găsi soluționarea lor cea mai nimerită.

Revendicările cu caracter pur minoritar , întrucât ar fi rămas încă nesoluționate prin legiurile

de până acum, **vor fi examinate cu bunăvoință** , în sensul îndrumării unei armonioase

colaborări între toți cetățenii acestei țări, fără privire la limbă și confesiune "

I.Nistor /

P.N.Ucrainean - Zalozieckyj

[LD : nu uita, fracțiune în cartel cu PRT -Gr.Iunian]

" DI Vladimir Zalozieckyj a citit o declarațiune în numele **Partidului său Național Ucrainean. Declarațiunea** sa cuprinde , însă, **atâtea inexactități , exagerări și denaturări, încât mă dispensează** de a mai intra în **examinarea ei mai amănunțită** .

[LD : nu am discursul lui] Guvernul este dispus ă cerceteze cu obiectivitate și bunăvoință revendicările juste și îndreptățite ale fiecărei minorități în parte, dacă ele corespund realității.

Or, **cele arătate aici de dl deputat Zalozieckyj sunt** , în cea mai mare parte , **alături de realitate**. O polemică cu d-l deputat **Zalozieckyj** , de la această tribună , nu ar fi la locul ei. Țin însă să declar că guvernul nu înțelege să confunde populațiunea ucraineană pașnic, muncitoare și atașată ideii de stat român, cu **elucubrațiile minoritariste** ale d-lui deputat **Zalozieckyj** .

Această populațiune are în Parlamentul român reprezentanți aleși din rândul consângenilor ei, [LD : în cadrul PNL] care vor ști să-i apere cu succes **interesele ei specifice**.

Nimeni nu umblă să facă prozeliți între Ucraineni.

De asemenea, **nu gândește nimeni să împiedice tineretul ucrainean de a-și cultiva limba , portul și datinele lui strămoșești. Ilustrațiunea** pe care o am în mână , care reprezintă tineretul ucrainean în costumul său național , adunat la o serbare în jurul portretului marelui scriitor Sewezenco [Sevscenco] , **desminte categoric afirmațiunile pe care d-l deputat Zalozieckyj le-a riscat** de la această tribună.

Regret că d. Zalozieckyj n-a citit cartea mea "**Problema ucraineană în lumina istoriei**" , în care am insistat asupra raporturilor din trecut și asupra perspectivelor de viitor.

Din partea mea, dl Zalozieckyj ar fi aflat că **vajnice temeuri politice, istorice și naționale impun imperios neamului românesc să recunoască o Ucraină numai dincolo de Nistru ."** (**aplauze prelungite la PNL**)

I.Nistor / 6 mart.'34

14.b Anexă.) Nicolae Iorga (PND) , despre minorități , Senat , 9 martie '34

(D.S. MO 14, șed. din 9 mart.'34 , p. 467, 469)

Iorga explica în Senat că **legăturile sale cu minoritățile** au fost " de cea mai perfectă toleranță ". El **evoca diverse episoade** în care reprezentanții **minorităților au venit la el, solicitându-i sprijin**.

Spunea : "**Acei care-și închipuie că ungurii din Ardeal sunt o colectivitate de iredentiști, nu-l cunosc. Țăranul și meșterul ungur din Ardeal votează uneori pe fostul lui stăpân feudal , fiindcă acesta este obiceiul.**

Iar **stăpânul feudal , nu este totdeauna de cea mai sigură origine maghiară "**

La un moment , **Hans Otto Roth** l-a întrebat " puțințel de sus " , cum va fi reprezentat poporul german în Parlament . El i-a explicat că **este de acord cu rezolvarea problemelor minoritare , dar nu ca partid, și nu cu pretenția de a dăuna altor partide românești.**

Iorga / 10 mart.'34

14.c Anexă) DR Ioanițescu (PNT) , legea administrației locale, Senat , 8 mart.'34

("Dimineața" , an 30, nr. 9.769, 8 mart.'34)

-**DRIoanițescu** : cere să se aduge un amendament : **comunele rurale , pe o rază de 5 km în jurul orașelor , să fie transformate în " suburbane" , și voturile lor să conteze la alegerea Consiliului orașului .**

-**Iosif Șandor** (PM) protestează , afirmând că aceasta ar înemna " o politică șovinistă" , care ar dezvolta iredentismul .

-**DRIoanițescu** : Noi nu vom schimba nimic din pactul de la Alba Iulia .

Unde greșiți dvs, este să credeți că suntem obligați "să vă lăsăm cuibăriți acolo unde este o populație compact românească ."

În Brașov - înconjurat de o populație românească - ne-ați pus piedici

ca **să găsim un local pentru institutele de stat !** "Noi nu suntem călăii minorităților , dar nu puteți să ne contestați dreptul la o viață românească !

Atitudinea dvs de aici , este o dovadă că sunteți cu trupul aici, și cu sufletul

în altă parte . Orașele noastre trebuie să fie **un punct de radieră românească** , căci ele sunt **înconjurate de sate românești** , care trebuie **să aibă conducere românească "**

-**I.Șandor** : vrea să riposteze ...

-**Voce** : Jos! Jos! **O mie de ani ați oprimat și vreți să continuați și astăzi !**

-**Șandor** : vrea să răspundă ... **zgomot ...ședința se suspendă ... apoi se reia ...**

-**I.Inculeț** (ministr. de Interne) : **DI Șandor Iosef** trebuia să se supere dacă se pregătea vreun atac împotriva limbii sau bisericii maghiare ! **Au fost simple propuneri**

făcute de dl Ioanițescu, care voe fi examinate la toamnă .**Înțelegem să respectăm minoritățile, dar să nu se uite că majoritatea acestei țări este românească .**

15.) Interpelări : protecția muncii naționale , mart. '34

a) **ACCuza** : pericolul evreesc // xenofobie antisemită //

b) **Gh.Brătianu** (PNL-g) : pericolul străinilor // xenofobie integrală //

(16) **Vict.Iamandi** (subsecretar de stat) - răspunde

("Universul " , an 51, nr.69, 12 mart.'34 ;

DAD, MO 21, șed. din 10 mart.'34, p. 710- 718)

[LD : subiect de prim -ordin în dezbaterile din sesiune ;

în discursurile la Mesaj , care au atins problema : **Cuza, Goga, Iunian , ș.a.**

în interpelările lui **Octavian Goga** (Cameră) și **Nicolae Iorga** (Senat , 9 dec.) ;

Tratase pe larg problema **Ion Nistor** , în discursul -concluzie la Mesaj]

Vezi texte integrale la fișierele **LANC; PNL-g ; PNL**

15 a) ACCuza , interpelare : protecția muncii naționale, 10 mart.'34

("Universul " , an 51, nr. 69, 12 mart.'34)

ACCuza / 10 mart.'34

▫ **Ideea, Doctrina, Programul . Vezi fișier LANC**

" Am venit la această tribună să afirm **o idee, o doctrină și un program** ,

în legătură cu problema care ne preocupă pe toți a **protecției muncii naționale.**

Ideea înaintea căreia mă închin, este **ideea creștină.****Doctrina** este cea **naționalistă**

[-----]

ACCuza / 10 mart.'34

▫ **Naționalismul și programul lui Goga .**

Programul lui Goga se reduce la **revizuirei postbelice și expulzarea** străinilor introduși prin fraudă în țară,) el vine cu "România a Românilor " , ... **dar nu rezolvă problema evreească.**

Mare greșală științifică a lui Goga este că ... **deosebește iudaismul, de evrei .**

[**Paranteză cu iudaismul**]

ACCuza / 10 mart.'34

▫ **Problema evreească în România**

Evreii

[Face **un istoric al evreilor** de la venirea lor din Mesopotamia ,

[-----] **Acesta este iudaismul.]**

Ceea **ce ne interesează** pe noi este de a arăta **dacă existența** acestora ca popor ,

se verifică și la noi în țară. Dacă, într-adevăr, ei care pretutindeni a fost recunoscuți ca

pernicioși și în țară la noi.

Ei, urmărind stăpânirea României , prin înlăturarea națiunii românești,
îi vom întâlni în toate întreprinderile .

De aceea , pretutindeni, **acea care ne urmăresc pe noi , în existența noastră națională, sunt evreii , fie în țară, fie peste graniță.**

Sistematic, ei au procedat la **distrugerea claselor sociale naționale :**

au contribuit la **distrugerea clasei țărănești** producătoare , pe care o exploatează în mod infam, și pe care de la început au otrăvit-o cu alcool, și au căutat să o subjuge prin toate mijloacele ;
au distrus clasa de mijloc a meseriașilor și comercianților ,
și au pus stăpânire pe orașele țării .

Acum sunt pe cale să distrugă clasa dirigență.

Aceasta înseamnă năvala lor în toate funcțiile de direcție , aceasta înseamnă că noi avem astăzi mai **mult de jumătate din baroul de Ilfov și lași format din evrei.**

Ei procedează în mod sistematic să ne înlătore , mai ales, pe calea economică , ajungând să ne speculeze sub forma **capitalurilor străine.**

Ei aduc un capital infim, iar capitalul cel mare se realizează aici, pe pământul țării, prin speculațiuni .[-----]

ACCuza /

▣ **Protecția muncii naționale**

▣ **Eliminarea evreilor .**

Toate acestea fiind constatate, presupun nu numai constatările noastre platonice , ci și **o acțiune** pentru a realiza măsurile necesare **de protecțiune a muncii naționale ,** precum și **un întreg program.**

Programul aceasta se rezumă într-un singur cuvânt : eliminarea !

Această eliminare pe care **am susținut-o din primul moment,** se adevărește **astăzi ca o necesitate** nu numai la noi, dar și în alte țări.

Nu am fost combătut decât cu argumentul : "imposibilitate !"

Altele nu s-au adus și eu n-am fost clintit cu nimic din doctrina mea.[-----]

Am credința că înainte de de sfârșitul carierei mele , care doresc să se mai prelungească încă, pentru fericirea acestei țări, voi vedea cu ochii realizarea idealului național românesc.
ACCuza / 10 dec.'34

15 b) Gh.Brătianu , interpelare : **protecția muncii naționale, 10 dec.'34**

(DAD, MO 21, șed. din 10 mart.'34 , p. 710-711

" Universul" , 12 mart.'34)

Gh.Brătianu / 10 mart.'34

▣ **Problema elementului străin.**

Nu vrea să sporească printr-o nouă serie de exemple , bogata documentare a lui **Goga,** nici să se urce atât de departe , în timp, [**probl.evreească**] cum a făcut-o înaintea lui , **ACCuza.**

" **Obiectivul meu** de astăzi este mult mai **mărginit , și în spațiu și în timp ,** și constă în **a stăruie asupra unei laturi** a acestei probleme pe care o consider **mult mai actuală** ,decât cele dezbătute până astăzi. Într-adevăr, s-a vorbit de

prezența elementului străin , și de cetățenie și de orgine etnică ,

în **administrația de stat** și și în **întreprinderi** și poate că era cazul să se stăruie mai mult asupra acestei probleme .

DI.Goga a atins aceste probleme în legătură cu **Telefoanele, cu Poșta, cu Căile Ferate ,** și ieri, **dl Iorga , la Senat,** a atins **unele părți** ale acestei chestiuni în dezvoltarea interpelării sale.

Nu voi reveni asupra unor fapte care vă sunt cunoscute , deși le-am ridicat eu însumi acum un an în fața Camerei, când s-au discutat aici

sângeroasele incidente în Calea Griviței și faimoasa **chestiune Skoda.**

Când se discutau incidentele din Calea Griviței, era încă viu în amintirea tuturor

cazul celor 14 spioni bulgari ce fuseseră prinși în administrația Poștei Centrale ; iar atunci când s-a discutat chestiunea Skoda, am avut ocaziunea să insist asupra acestei probleme , pe care o denumeam < **a securității naționale în administrația de stat** > ."
Gh.Brătianu / 10 mart.'34

▣ **Întreprinderile legate de apărarea națională**

" Dar nu este vorba numai de securitate în administrație ; **este vorba de securitate națională** , în anumite întreprinderi care sunt în strânsă și directă legătură cu chestiunile apărării naționale și aici să-mi dați voie să întregesc , în câteva scurte observațiuni , afirmațiunile predecesorilor mei la această tribună .

" **DI Goga**, este adevărat , **a atins** această **problemă a industriilor** , dar , copleșit de bogăția materialului său documentar , **a dezvoltat-o numai în parte**.

Eu insist asupra întreprinderilor în legătură cu apărarea națională și aici cred că ar fi cazul [-----] să se dezvolte o interpelare deosebită asupra acestei probleme .

Înadevăr, **unele întreprinderi , direct legate de apărarea națională**,

cum sunt **fabricile de avioane, întreprinderile de armament** , și , în special, acel complex de întreprinderi , care poartă numele de < **Uzinele și Domeniile Reșița** > , trebuie să rețină mai deapropae atenția noastră.

În aceste întreprinderi, **în personalul lor de conducere, în personalul lor inferior** - [-----]

putem constata **o proporție îngrijorătoare** nu numai de **străini, de origine etnică**,

dar și de **străini de cetățenie**. În această privință , se pune o problemă , pe care eu o consider mult mai actuală [-----]

Într-un **Memoriu** pe care l-am primit dăunăzi , care cred că **trebuie să umple de îngrijorare** pe oricine are o conștiință vie a interesului național al acestei țări :

< Poate cineva avea încredere , în momentele grele , în tot **personalul străin** de acolo ?

NU ! Poate cineva susține că **acest personal se poate înlocui în 24 de ore** ,

cu un personal etnic românesc ? NU , fiindcă nu are pregătirea necesară .

Dar cine garantează că, în momentul suprem, toate **aceste instalațiuni**

nu vor fi **distruse de elementele străine** ?

A se lua sancțiuni contra lor, atunci, este târziu și inutil ! >

"**Nu vreau să atac aici competența** unora din specialiștii pe care i-am găsit în aceste întreprinderi , în momentul **când stăpânirea românească** s-a întins asupra acestor regiuni.

Era firesc , poate, **în primii ani după Unire**, pentru o continuitate în activitate ,

să menținem personalul pe care îl găsisem acolo , **dar, suntem în al 16-lea an după Unire** și este cazul să **repet întrebarea** pe care o puneam aici anul trecut :

unde ne sunt inginerii , unde este corpul tehnic ?

Oare **această națiune** nu are în sânul ei **destule competențe** , ca, după 16 ani,

să fi putut să înlocuiască , în aceste posturi de comandă , **elementele străine** ,

care **mâine pot deveni elemente obstacole** ?" (**aplauze la PNL-georgist**)

G.Brătianu / 10 mart.'34

▣ **Pericole externe**

▣ **"Strigoii" trecutului**

Goga spusese că " peste ziduri dărâmate , se ridică strigoii "

" Nu este un secret pentru nimeni că , peste zidurile dărâmate de la Viena,

plutește astăzi **strigoiiul restaurării Habsburgice** și al **dualismului austro-ungar** .

În acest pericol imediat, eu văt **o primejdie mai mare pentru toate statele Micii Întelegeri , deci și pentru țara românească**,

decât chiar unirea Austriei cu Germania , prin așa zisul Anschluss. "Ei bine, vă întreb :

Într-o asemenea împrejurare, **când Mica Înțelegerere s-ar ridica împotriva acestei primejdii , care ar fi rolul acestor elemente străine** , rămase în întreprinderile noastre ?

" O veche zicătoare românească ne vorbește de **cui străin în casa românului**. Dar, vă întreb : **aceste cuie străine** nu ar deveni atunci **pumnale dușmane** înfipte în trupul țării noastre ?

(**aplauze la georgiști**)

G.Brătianu / 10 mart.'34

▣ Cetățenia românească

▣ Străini camuflați

" Vreau să relev în fața dvs un aspect îngrijorător : contrastul între **ușurința** cu care **pătrund** în țară și **se stabilesc** în rosturi însemnate ale economiei naționale , **străini, indiferent de origine.** [-----]

) Avem de a face cu un adevărat **mimetism al naționalității și cetățeniei** , care poate însă deveni , în anumite cazuri, **un camuflaj al naționalității** , în paguba statutului român. [-----**exemple** -----]

Dl. Iorga denunța ieri, în Senat , **traficul misterios și rușinos** care se face cu **permisele de ședere în țară a elementelor străine.**

G.Brătianu / 10 mart.'34

▣ Românii de peste hotare

În schimb, **ce greutăți întâmpină cererile de intrare în țară a elementului românesc din Macedonia !** Victor Papacostea l-a povestit multe asemenea cazuri .

Ex.: unui negustor bogat aromân din Salonic i s-a refuzat vreme îndelungată permisiunea de a veni în țară pentru o operație medicală la București !

Deși **d.lorga a atins problema la Senat** , dorește și el să stăruiască asupra **elementului românesc din Macedonia**, asupra rolului pe care l-ar putea juca în țară .

În Iugoslavia, aceste elemente **au format burghezia** (care lipsea) .

Burghezia de astăzi din Iugoslavia este , în mare parte, de origine română.

Acum un secol, **monarhia habsburgică avea o mai justă concepție a rostului acestui element de viață ,)decât o are astăzi statul român.**

Monarhia habsburgică **favoriza imigrarea acestui element** pe teritoriul său,

Ea recunoștea rostul orașelor , rostul util al burgheziei românești

în aceste orașe, **români proveniți din Peninsula Balcanică.**

"Și atunci , iarăși , **un contrast tragic** de relevat în sensul acesta :

înțelegerea foștilor stăpânitori ai dublei monarhii față de această problemă și

neînțelegerea statului românesc , care **lasă acest element să se piardă** ,

în folosul altor națiuni , în folosul altor stăpâniri, care **știu mai bine să-l prețuiască "**

(**aplauze PNL-georgist**)

Gh.Brătianu / 10 dec.'34

▣ Soluția întăririi elementului românesc

"Îngăduiți - mi să **ajung la soluție**, întrucât **este foarte frumos de aruncat aici lozinci răsunătoare** , dar aceasta trebuie **să cuprindă într-însele și soluțiunea practică a problemei**

" Pe lângă proporționalitatea despre care s-a vorbit atât în administrație și întreprinderi,

proporționalitate care să dea, în sfârșit, elementului românesc întâietate în țara sa,

pe lângă asigurarea punctelor de comandă , administrative și economice și

-insist asupra acestei laturi - militare în mâna românilor . (**aplauze la PNL -georgist**)

" Pe lângă aceste chestiuni , socot că se impune , pe primul plan al preocupărilor noastre , o

politică de colonizare internă , care trebuie să fie, în primul rând, o politică de colonizare urbană , nu numai de fruntarii , unde s-a risipit atâta energie.

Aici, în această viață orășenească , apare în întregime rostul acestui element românesc de peste hotare , pe care , noi, din nenorocire, l-am tratat așa de vitreg . (**protestări la PNL, zgomot**)

Gh.Brătianu / 10 dec.'34

▣ Minorități

"În sfârșit, pe lângă **o politică de colonizare internă**,

se impune în preocupările noastre o politică a minorităților ,

care să nu fie numai o politică de supralicitare electorală, între guvern și partidele de opoziție,

ci **o politică de stat** , care **să ne permită acea deosebire** , pe care o socotim necesară ,
între acele **elemente utile și adaptabile** vieții de stat și intereselor naționale
și acele **elemente pe care trebuie să le îngrădim**, care sunt **fără legătură cu țara**,
elemente dușmănoase , câteodată **de-a-dreptul periculoase** acestui stat și acestei națiuni "
(**aplauze la PNL-g**)
GH.Brătianu / 10 dec.'34

16.) **Victor Iamandi (subsecretar Interne) , răspuns la interpelări, 10 mart.'34**

//**protecția muncii naționale**//

O.Goga : pericolul străin // naționalism integral //

ACCuza : pericolul evreesc // xenofobie antisemită //

Gh.Brătianu (PNL-g) : pericolul străinilor // naționalism moderat //

("Universul " , an 51, nr.69, 12 mart.'34 ;

DAD, MO 21, șed. din 10 mart.'34, p. 710- 718)

[**LD** : subiect de prim -ordin în dezbaterile din sesiune ;

în discursurile la Mesaj , care au atins problema : **Cuza, Goga, Iunian** , ș.a.

în interpelările lui **Octavian Goga** (Cameră, 3 mart.) și **Nicolae Iorga** (Senat , 9 dec.) ;

în interpelările lui **ACCuza** și **Gh.Brătianu** (Cameră, 10 dec.')

Tratase pe larg problema **Ion Nistor** , în discursul -concluzie la Mesaj

Iamandi ține un discurs remarcabil. Exceptând pe Gh.Brătianu (căruia nu-i acordă nici un semn de aprobare sau respingere) el demontează și respinge toate ideile naționaliste emise de Goga, ACCuza, Manoilescu, și naționaliștii extremiști.

Discursul : mostră de argumentare a tuturor problemelor prin prisma **doctrinei naționale , democratice și liberale a PNL**]

// interpelările / ACCuza : LANC ; rasismul ; antisemitismul ; /

// O.Goga : legea administr.'25 ; Constituția '23 ; politica școlară ; statisticile ; minoritățile ; satele și orașele ardelenene ; naționalism integral versus toleranță și legalitate //

// Curente naționalist extremiste // **Vezi text integral la fișier PNL**

Vict Iamandi / 10 mart.'34

▣ **Interpelările**

" Dle președinte , d-lor deputați, **am ascultat** cu foarte multă atenție **interpelările** , care s-au rostit **asupra chestiunii naționale** , și în sâmbăta trecută [**Goga**] și astăzi.

Le-am ascultat cu foarte multă atenție , fiindcă **vroiam să descifrez sensul exact** al acestor interpelări. Îmi dau seama de **importanța problemelor** aduse în discuțiune și de **oportunitatea acestei desbateri** asupra unei chestiuni pe care

noi, ca partid de guvenământ serios,

n-am considerat-o nici o dată ca **ieșită din preocupările clasei noastre conducătoare** .

Am ascultat aceste interpelări , și acum, la sfârșitul lor, dați-mi voie

să împart pe **interpelatori în două categorii** :

prima categorie este aceea pe care o reprezintă d-l profesor **Alexandru Cuza** ,

iar **a doua categorie** este aceea pe care o reprezintă **cele două grupări** ,

care **merg aproape pe aceeași linie** și al căror **prim exponent a fost d-l Goga** , iar cel de-al doilea , **antecesorul meu** de la această tribună "

[**LD** : **nu rostește numele lui Gh.Brătianu !**] [-----]

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ **ACCuza , LANC**

[**LD** : **remarc și la Iamandi aceeași îngăduință (ca la Titeanu) față de bătrânul lor dascăl în ale naționalismului. Enunțarea unui dezacord nu mi se pare suficientă. Am mai spus-o . Cu atât mai mult cu cât, ca singur curent antisemit în parlament, lansează și teoretizează ideea eliminării evreilor , luând ca model pe Hitler. Nu trebuia să contraargumenteze ?]**

"Prima categorie de interpelatori - aceea pe care o înfățișează d-l **prof.Cuza** - are incontestabil **meritul unei statornice consecvențe** , a unei **doctrine** și a unui **program** , care , **decenii de-a rândul**, au rămas pe linia vieții publice românești, **aceleași**.

"Evident, **nu împărtășim metodele preconizate de d-l Cuza** și **nici exclusivismul doctrinei sale**,

pentru că **răspunderea conducerii în stat impune toate rezervele și reclamă toată circumspecția** , atunci când este vorba de apărut problemele care se confundă cu însăși existența statului.

Dar cel puțin **d-sa înfățișează** , cum de altfel **a demonstrat timp de 2 ore** la această tribună, **partea originală a politicii naționaliste** în această țară, cu toate **exagerările** și cu toate **defectele** ." [-----]

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ **Goga Constituția din 1923**

Goga a mers mai departe, și **a pus în discuție Constituția din 1923** , considerând-o **izvor al tuturor neajunsurilor și anomaliilor** , pe care le-a semnalat cu lux de argumente și date , etichetând-o ca **având un caracter " federativ "**

" Eu știu că la 1920-1921 , **Partidul Țărănesc** , pe atunci **nefuzionat cu P.N.din Ardeal**, publica **o broșură asupra proiectului de Constituție** , și , un cuvânt introductiv al **prof.Stere** , în care , evident, cu destule citate și cu impresionante și ample explicații teoretice, **se preconiza pentru România** , necesitatea unui **stat federativ**, ținând socoteală **de valoarea unității provinciale a tuturor ținuturilor care , prin actul Unirii , ajunseseră ale României Mari.**

"Dar , prin **Constituția noastră de la 1923, Statul Român** este considerat **stat național unitar , înlăturându-se pentru totdeauna orice posibilitate de federealizare** [-----]

Dacă ne ducem cu mintea în trecutul mai îndepărtat , anterior războiului, **în Ardeal au fost fruntași politici** - Aurel Popovici - care preconizau Stale Unite ale Austriei .Nu știe dacă Goga a împărtășit această formulă .

"În orice caz, dacă a fost vorba cândva **despre federealism nu a fost în Vechiul Regat** , unde și experiența clasei conducătoare , și omogenitatea neamului care se găsea aici, și toate celelate considerațiuni, **pedeau în mod hotărât în favoarea statutului național unitar** , așa cum **Ion Brătianu l-a înscris în Constituția din 1923 "** (**apluze la PNL**)

Constituția a mers mai departe , și în afară de consacrarea celor două mari reforme - votul universal și exproprierea - a prevăzut într-un art. **naționalizarea subsolului** , avându-se în vedere tocmai interesul național, **ca statul român să devină stăpân pe tot teritoriul său.**

[-----]

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ **Politica școlară**

În 1928, când PNL a terminat cele două guvernări ale sale, **exisata o politică școlară** , care - fără a cădea în exclusivism sau în tendințe de dominație a minorităților - **afirmase pretutindeni primatul național.**

" Să mă ierte onorații reprezentanți ai PNT , dacă reamintesc că **în unele din provinciile alipite** , cel puțin **această politică școlară** , dacă nu a fost părăsită complet , **a fost neglijată în așa fel** , încât astăzi ne găsim în **Bucovina cu un însemnat număr de școli ucrainene și cu o tendință centrifugă a unei minorități etnice** , care e pe cale de a deveni majoritară în una din **cele mai românești provincii**. Același lucru l-am putea cita și în alte regiuni ale țării."

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ **Goga : statistici "căutate"**

Pentru a impresiona și a dovedi adevărurile sale, Goga a venit cu statistici . El nu contestă adevărul acelor statistici ,) **dar ele ... nu spun nimic !**

Statisticile **nu sunt generale**, pe țară, ci date **luate după un anumit plan**, care se referă la Ardeal, Basarabia sau Bucovina, **la anumite orașe**, la anumite zone, **pe felii**, pentru a impresiona galeria. Unele se referă la funcționari, altele la anume industrii, altele la consilii comunale, altele la orașe. Va da și el câteva cifre, de la Ministerul muncii, febr.'34 :

/ Întreprinderi industriale și comerciale

Din **1804 întreprinderi** - 1.305 industriale, 499 comerciale - sunt **234.294 salariați**, dintre care **229.322 sunt cetățeni români** și **4.972 străini.....**

-ACCuza :) **cetățeni români, nu înseamnă Români !**

-lamandi :) Noi avem, în ceea ce privește "cetățeanul român" noțiunea pe care trebuie s-o avem. **Pe noi ne interesează cetățeanul român, să știți !** (aplauze PNL)

Vă garantez că, dacă ați fi în locul nostru, ați proceda la fel.

-ACCuza : **N-aș sta nici trei minute** pe banca ministerială, dacă ar trebui să stau să vorbesc ca dta.

-lamandi : De aceea n-ați ajuns niciodată acolo !

Prin urmare, vedeți, sub raportul datelor statistice, **noi vă prezentăm adevăratele realități de la noi din țară**. Desigur, **acolo unde nu avem specialiști**, cetățeni de-ai noștri, **acolo procentul străinilor este mai mare**. **Așa s-a întâmplat cu toate industriile începătoare**

În Anglia, au venit flamanzii să-i învețe pe englezi ;

la curtea lui Frederic cel Mare au venit francezii ;

Victor lamandi / 10 mart.'34

▣ Majoritari - minoritari

▣ Antisemitismul

Noi suntem un stat național. Dar să nu uităm că, **din cele 18 milioane și ceva de locuitori, peste 4 milioane sunt minoritari**. **Nu-mi voi permite să fac nici un fel de împărțire a acestor minoritari**. [-----] **Aceste 4 milioane de minoritari nu constituie o entitate abstractă, pe care o poți trece oricând peste graniță și să poți face dintrânsa ceva inexistent, sunt 4 milioane de oameni, care dețin o situație economică, și culturală, și politică, în viața acestui stat și peste dânsii nu se poate trece.**

-ACCuza : Aceasta o spui d-ta !

-lamandi : Dle Cuza, ați luat ca exemplu ce se întâmplă în Germania .

Probabil că nu mai sunteți la curent, și acolo s-a mai revenit asupra integralismului rasist de început .

-ACCuza : Nu ! Nu! Aceasta o spun jidanii !

-lamandi : S-a mai revenit dle Cuza și, desigur, că dvs care sunteți așa fin înțelegător al situațiilor, care iubiți paradoxul [-----] **dvs știți care este cauza așa zisului rasism din Germania, și știți f.bine** că atunci când se vor reintegra definitiv lucrurile, **nu va mai fi vorba de rasism în Germania**, nu va mai fi vorba de politica forței exclusive care s-a întrebuițat acolo .

-Cuza : Aceasta o anticipezi dta ! [**continuă acest ping-pong verbal o vreme ...**]

-lamandi : " Evident **se fac peste graniță experiențe foarte edificatoare**, poate cu rezultate bune în unele direcții. Deocamdată, **această activitate este în mers, și nu se știe care va fi rezultatul ei final**. Eu aici mă despart fundamental de dvs și socot că **ceea ce s-a întâmplat nu este ceva definitiv** [-----] În orice caz, dle Cuza, **eu cred încă cu toată tăria că regimul democratic are destulă forță** întrînsul pentru ca **treptat, treptat, să elimine toate experiențele și să fixeze definitiv calea dezvoltării firești "**

(aplauze la PNL)

Victor lamandi / 10 mart.'34

▣ Orășenii ardeleni

▣ Țărănimea ardeleană

Ce reprezintă minoritățile în Ardeal ? "

" Dvs cunoașteți problema și nu este nevoie să insist asupra ei.

Dvs știți că **în Ardeal elementul național care a rezistat** în mod permanent **a fost țărănimea . Noi acolo am pierdut clasa dominantă.**

Așa zisa noastră **nobilime** , pe care am avut-o **în Ardeal, s-a pierdut .**

Noi am creat din nou o clasă conducătoare , deoarece știut este că **atunci când un teritoriu se găsește sub stăpânire străină** , cea dintâi **clasa conducătoare se desnaționalizează** , fiindcă ea nu vrea să renunțe la privilegii. Aici este țaria cea mai mare a poporului nostru ; **am avut o clasă țărănească viguroasă** , care s-a ținut departe de orice posibilități de influență străină și **a păstrat astfel neatins patrimoniul nostru național. (aplauze la PNL)**

" În schimb, **în orașele din Ardeal, noi n-am fost niciodată stăpâni** , pentru că atunci când elementul românesc intrase în Ardeal, nu exista încă stat românesc constituit.

Dvs cunoașteți **vicisitudinile istorice** prin care am trecut , pentru a nu fi nevoiți să vi le amintesc.

Noi, în Ardeal, n-am avut orașe . Orașele au fost ale națiunii dominante .

Națiunea dominantă , după cum știți, a avut totdeauna **privilegii politice, și privilegii culturale, și privilegii sociale, și privilegii economice.**

"**Țărănimea noastră și-a păstrat naționalitatea** , dar a rămas în urmă atât sub raport intelectual cât și sub cel economic ; iar sub raport social, a fost nevoită să îndure întregul regim absolutist, pe care l-a reprezentat Ungaria.

" De aceea , **noi nu trebuie să privim lucrurile sub prisma unor realizări imediate .**

Noi nu suntem și nu putem fi partizanii naționalizării cu furca.

Noi înțelegem să respectăm drepturile tuturor acelor care se găsesc pe acest teritoriu al statului român , însă , prin munca, prin activitatea și prin felul cum vom ști să ne comportăm ca națiune dominantă , să facem ca superioritățile reale ale națiunii noastre să se afirme din ce în ce mai mult, și prin ele să împlânzim pacea care se uită cu ochi străini la noi, și să facem din ei colaboratori, elemente de muncă și de creație în statul nostru " (aplauze la PNL)

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▫ Goga : naționalism integral

▫ **Obligația morală a României : toleranța**

" **DIGoga a venit cu tablouri sumbre și a spus : Țara este în primejdie ; instituțiile fundamentale se prăbușesc ; suntem încăpuți pe mâna străinilor .**

" **Dar care este soluțiunea ? Ce vrea d-sa să facem în Ardeal ?**

D-sa , ca unul care a trăit sub scutul monarhiei Habsburgice ,

știe foarte bine **cari au fost cauzele cari au dus la dărâmarea monarhiei Habsburgice...**

De sigur că **cea dintâi cauză a fost pierderea războiului.** Dar acei dintre dvs cari cunoașteți și cred că mulți cunoașteți cum a evoluat chestiunea monarhiei Austro-Ungare, trebuie să vă aduceți aminte că erau **mulți dintre partizanii Antantei** cari, în 1917-1918 ,

nu credeau în dispariția Austro-Ungariei . O considerau mulți ca o necesitate europeană

și parodiau vechile vorbe ale lui Palagy , care spunea că , chiar dacă nu ar fi existat,

Austria ar fi trebuit să fie inventată. **Din ce cauză s-a prăbușit Austro-Ungaria ?**

Pentru că a pierdut războiul . **Dar s-a prăbușit înainte** ca oștile lui Carol al IV-lea să fi depus armele , **din cauza anachronismului interior** pe care îl constituia.

Era un putregai administrativ și politic, care nu a mai putut să reziste și , la cele dintâi semne de descompunere, **s-a prăbușit** spre stupefacția multora și spre mâhnirea a destui.

"**Ce voia dl Goga ? Voia ca și după Unire să întrebuițăm metodele** - măcar așa , pe departe -care au fost întrebuițate în timpul dominației habsburgice ?

Noi nu putem face acest lucru , mai întâi pentru că **nu este în firea noastră** - acesta ar fi fost totuși un argument slab , dacă în joc ar fi fost interese de stat - **dar nu o putem face** ,

pentru că **noi am ajuns să fim ceea ce suntem astăzi** , firește , **în urma războiului victorios,**

în urma sacrificiilor imense lăsate pe diferite câmpuri de luptă , **în urma înțelepciunii**

conducătorilor cari au știut cum să ne îndrumeze țara în timpul războiului.

Dar să nu uităm că dacă am ajuns să fim ceea ce suntem astăzi,

este **și în baza tratatelor internaționale** .

Pentru că oricât am căuta să ne izolăm și să ne sustragem de la această **interdependență socială, economică și politică**,) **împotriva căreia atâția se ridică și o persiflează** , oricum ar fi, chiar dacă noi trăim , desigur, prin forța noastră internă,

suntem totuși în permanență în funcțiune și de cei ce ne-au ajutat

să clădim ceea ce avem astăzi și să putem păstra ceea ce avem "(**aplauze la PNL**)

" **În baza tratatelor în vigoare** , noi am trebuit să **inaugurăm în Ardeal** **acea politică de toleranță , care ne face onoare.**

Dar politica de stat , politica națională , pe care trebuia să o ducem acolo, chiar dacă s-a întâmplat să fie uneori neglijată, **nu a fost niciodată în carență completă de interesele superioare ale țării** , pe care **toate guvernele de la război încoace** , cu unele lipsuri și variații , **au știut să le apere.**" [-----]

DI Goga a vorbit , în timpul dezvoltării interpelării , **de " străini "** . Însă niciodată **nu a precizat** despre ce este vorba : **străini de sânge, cetățeni români** sau **străini necetățeni ?**

" **S-a ferit s-o facă . Este o abilitate ușoară** . Firește , trecerea d-sale prin câteva guverne , de la război încoace , i-au dat **unele abilități de om politic** ; dar opoziția îndelungată, se pare , că-l face **să piardă și aceste deprinderi** ce a avut , și să se transforme în ceea ce am văzut aici în Cameră,

într-un agitator menit să otrăvească conștiința unui tineret

găsit prins de spasmul unei psihoze inexplicabile și pentru d-sa ,

și astfel, la capătul acestei acțiuni , să nu fie nimic altceva decât **un imens semn de întrebare** .

[-----]

Victor Iamandi / 10 mart.'34

▣ **ACCuza : naționalism rasist** ,

DI Goga a vorbit , în timpul dezvoltării interpelării , **de " străini "** . Însă niciodată **nu a precizat** despre ce este vorba : **străini de sânge, cetățeni români** sau **străini necetățeni** ? [-----]

DI prof.Cuza , cel puțin **sincer ca totdeauna**, sincer numai în politică ...

-**ACCuza** : Dar unde vrei să mai fiu ?

-**Iamandi** : Cred că în celelalte manifestări sentimentale ale dvs nu ați fost prea sincer...

-**ACCuza** : M-ai compromis pentru tot restul vieții mele(**mare ilaritate**)

-**Iamandi** : ... **dl prof Cuza a pus integral teoria rasismului**. D-lor , să-mi dați voie , cu toată modestia , să resping "**de plano** " **teoria aceasta rasistă** , în care sunt convins că **nici chiar Hitler nu crede** .

-**ACCuza** : De sigur, **de aceea o aplică** ...

-**Iamandi** : Dle profesor, dvs **să nu confundați metodele** pe care i le poate impune **unui dictator** o anume situațiune , **cu credințele sale intime** .

Dvs mai **credeți în teoria lui Gobineau ?**

-**ACCuza** : **De sigur . da! aa!**

-**Iamandi** : Atunci, dați-mi voie să spun că, sub acest raport , cu toate că adineauri făceați proces de intențiune d-lui ministru al Instrucțiunii publice, pentru limită de vârstă , [**forțarea pensionării lui Cuza**]) , **ați renunțat de a vă mai pune la curent** cu toate **teoriile asupra rasei** și cu toată evoluțiunea **antropologiei** .

-**ACCuza** : **Ce-mi pasă mie** de evoluțiunea antropologică ? **Eu știu adevărul !**

Părerile care vin contrarii adevărului, nu dovedesc nimic.

-**Iamandi** : **Adevărul ?** Fiecare dintre noi **avem pretenția că spunem adevărul**.

Realitatea - sau un colț de natură trecut prin prisma unui temperament - spune , mi se pare, Zolla - este opera de artă , **așa putem spune noi în politică- este adevăr**.

Dar nu știu , dacă am căuta să ne analizăm sângele, fiecare dintre noi, nu știu ce am putea găsi la origine .

"**Teoria** aceasta a lui **Gobineau** era foarte **interesantă acum 50 de ani** .

Dar **Gobineau** era un **diletant în știință** , a fost un **diplomat**, a făcut **călătorii** în toată lumea și, **impresionat** de ceea ce a văzut într-o parte și într-alta, a făcut **acea teorie** .

pe care **au îmbrățișat-o numai nemții** , după ce **i-au dat interpretări false** ,

teoria în care rasa germană a găsit că este **cea mai superioară dintre toate rasele** .

De pe urma acestei așa-zise teorii , **umanitatea a avut foarte mult de suferit** ,
Pentru că **agitatorii nemților** au luat-o în sensul unei realități , și au căutat ,
cu această idee, ridicată la paroxism , să stăpânească lumea.
Dvs știți acest lucru foarte bine . Mi se pare că este o strânsă corelațiune
între **supraomul lui Nietzsche** și această **teorie a lui Gobineau .**
Dar rasă pură este foarte greu să găsim.

Arianismul , pe care îl preconizați dvs ca o deviză permanentă a orientării noastre naționale , lasă că nu se poate realiza în practică, dar **nu există nicăeri.**
Problema , prin urmare , este așa de **confuză** și așa de **discutată** astăzi,
și cred că multă vreme nu se va putea ieși din **domeniul ipotezelor** ,
încât nu putem noi veni acum să spunem : < eu sunt rasist și tot ce nu e cu mine sau
din sângele meu , peste graniță ! **Eu am politica mea de eliminare ! >**
Și așa mai departe . **Eliminare ?** Dar **eliminarea nu se poate face** și dvs știți foarte bine ,
cunoașteți destul de bine legile de dezvoltare a națiunilor și popoarelor ,
că eliminarea unei categorii sociale, care îndeplinește o anume funcțiune, nu se poate face .

-**ACCuza** : O poți înlocui.

-**lamandi** : Da , se poate înlocui, dar a înlocui nu este una cu a elimina !

-**ACCuza** : Este tot una .

-**lamandi** : Eliminarea preconizată de dvs , nu credeți că suferă de o anume abilitate ?

A elimina înseamnă a scoate și a da deoparte . Aceasta nu se poate.

Eliminarea nu este posibilă , înlocuirea prin muncă, da.

Și pentru că faceți procesul evreilor ...

-**ACCuza** : Vă rog, vă rog, **nu a evreilor, a jidanilor ! (ilaritate)**

-**lamandi** : Bine, a jidanilor, căci , în definitiv, ei nu se supără dacă îi facem jidani .

Dle Cuza, este foarte adevărat că , într-o bună parte a țării noastre,
populațiunea aceasta evreească este în număr mare și că ocupă ,

îndeplinește , o funcțiune economică și socială.

Dar, d-lor deputați, nu sunt de vină dânșii.

Ei au venit și au ocupat locuri pe care le-au găsit libere, și cred că din ocuparea acestor locuri
libere , se cuvine să recunoaștem că, în bună măsură,

noi am mers înainte sub raportul economic și datorită ajutorului lor.

Dați-mi voie, totuși, să **proclam acest adevăr istoric că, dacă noi ne găsim astăzi sub**
raportul evoluțiunii clasei noastre burgheze , cu toată criza economică și cu această mizerie
economică și financiară, **am ajuns la crearea unui început de capital național** ,
acest lucru **se datorește tuturor factorilor** care au muncit în această țară.

Este foarte adevărat că **la începutul creării burgheziei noastre ,**

evreii reprezentau capitalul de camătă și de comerț ;

Dar încetul cu încetul , după ce am ieșit din faza mercantilă și am ajuns la crearea

Băncii Naționale , în 1881 , și după aceea la crearea industriei noastre naționale ,

care a evoluat în cursul celor 60 de ani , până la 1923, în condițiuni destul de apreciabile -
s-a creat , paralel, și un capital financiar și bancar .

O bună parte din acest capital, care avea la început pecetea străină,

a devenit capital românesc, național .

-**ACCuza** : **Cum capital național ?!**

-**lamandi** : Singura instituție care avea **capital străin** la noi în țară era **Banca Blank** ,
care nu vă este dragă deloc:Dar în ultima vreme, și Banca Blank **avea destul de mult**
capital românesc. [**Goga a făcut parte din consiliul de administrație al acestei bănci**]

[-----]

V.lamandi / 10 dec.'34

▣ **Constituția 1923 : intervenționismul de stat**

▣ **Armonizarea claselor sociale**

▣ **Includerea minorităților enice**

[LD : deosebit de important pentru **caracterul neoliberal al Constituției, al politicii PNL**]

Constituția, pactul fundamental din care izvorăsc toate directivele și toate principiile, transformate în legi de reorganizare a statului, este un mare progres și în domeniul vieții sociale și în domeniul vieții naționale.

" **Pactul acesta fundamental**, pe care **Ion Brătianu**, în discursul pe care l-a ținut în 1923, înainte de a se vota Constituția, îl considera valabil cel puțin un pătrar de veac [LD : 1950 !], pactul acesta fundamental prevedea, între altele, ca punct luminos de directivă, **puterea intervenției statului în toate direcțiile vieții economice și sociale**.

Era un câștig imens, pentru că **statutul, ca reprezentant și ca exponent al politicii naționale**, în toate împrejurările, **oricând s-ar fi ivit nevoia**, ar fi fost în măsură să recurgă la mijloacele cele mai serioase, în acord cu aceste principii.

Și, în același timp, **însăși drepturile individuale, libertățile cetățenești, au fost transformate în adevărate funcțiuni sociale.**"

Recunoaște că s-au făcut unele erori, care explică situația prezentă.

" Dar, în orice caz, PNL a făcut tot timpul, în cadrul acestei concepții naționale a politicii sale de stat, o politică de armonizare a tuturor categoriilor sociale și a tuturor claselor sociale " (aplauze la PNL) De la Unire încoace, a căutat ca această concepție de armonizare a claselor și categoriilor sociale, să o întindă și asupra minorităților etnice.

Ele trebuie să devină **factori de producție și progres**,

recunoscând în mod hotărât și direct, **suveranitatea statutului românesc**

și conlucrând, **în cea mai desăvârșită libertate**,

la perfectarea vieții acestui stat, îndrumându-l cu noi toți, **pe drumul progresului "**

Prin urmare, din acest p.d.v, **PNL nu se găsește într-o stare de inferioritate față de trecut .**

[-----]

Vict.Iamandi / 10 mart.'34

---

17) Frământări la Sibiu // consiliul municipal // , 10 mart.'34

// Al Lapedatu aplică măsuri cf.cartelului cu sașii //

("Dimineața", 12 mart.'34)

La Sibiu, până la alegeri, fusese numită o comisie interimară (români) a municipiului Sibiu.

După alegeri, s-a instalat o nouă comisie, compusă din 4 români și 5 sași.

Președinte a fost numit I.Piso (șeful PNL -Sibiu)

Fiind și deputat, conducerea efectivă o avea dr. Grundisch, ceea ce a satisfăcut pe sași și a nemulțumit pe români.

Pentru a evita frământările, **Al. Lapedatu** (care încheiase cartelul cu sașii), a luat o hotărâre

disciplinară senzațională : a exclus pe Piso din partid, pentru că acesta, în loc să-l informeze pe el, l-a informat pe Dinu Brătianu !

Opinia publică românească crede că măsura a fost cerută de sași !

Sașii din Sibiu / 10 mart.'34

18.)Sedința comitetelor de sect. din Capitală ale Uniunii Generale a Romilor, 10 mart.'34

Președ. G.A. Lăzurică

("Dimineața", 12 mart.'34) **Vezi text integral la fișier Minoritățile ...**

Comitetele de sectoare ale **Uniunii generale a romilor din România,**

întrunite în **sedință extraordinară**, în sediul provizoriu din str. Fetitelor nr 2,

după ce a luat cunoștință de **procesele verbale ale adunării romilor din jud.**

Făgăraș, Sibiu, Târnava Mică, Prahova și Ilfov, și a decis organizarea altor adunări

în județele **Olt, Târnava Mare, Ialomița, Brăila, Muscel și Buzău,**

a hotărât ținerea unor dese întruniri în cartierele Capitalei.[-----]

-G.A. Lăzurică, președ Uniunii, spune că **Romii din România**

nu-au fost prezenți până în prezent la congresele internaționale ale romilor.

La **Congresul de la Nancy** (Franța), ce se va ține în acest an, **Uniunea își va trimite delegați**. El dă citire **Raportului** ce va fi depus la **Secretariatul Congresului**, **despre situația romilor din România.**

De asemenea, citește și adresa către "**The Gypsies Loore Society**" din Londra, pentru **informații despre romii din România.**

El informează adunarea că **s-a înaintat ministrului Muncii un Memoriu**, și **dacă** nici de data aceasta nu vor fi rezolvate dezideratele expuse, **romii vor avea dreptul să se considere cetățenii cei mai disprețuiți și lăsați pradă desnădejdi** "

Uniunea generală a Romilor / 10 mart.'34

19.a) Modificarea legii Organizarea administrației locale (1929) , 14 mart.'34

I.Inculeț (ministru Interne) **Text integral -fișier Legislație**

D.luca (subsecretar Interne) **Vârvoreanu , Gh.Vântu** (în loc de) (raportor)
(DAD, MO 24, 14 mart.'34., p. 815, -819)

Vântu /

▣ Legislația liberală

" Dacă am face **o scurtă incursiune**, sub raportul acestei instabilități a vieții noastre administrative, am putea constata două fapte de nediscutat .

În primul rând, am putea constata că, în ce privește **guvernarea partidului nostru, ea a fost preocupată** în totdeauna de **organizarea unei unități politice în viața statului**; și, în al doilea rând, am constata **preocuparea garantării unui regim de descentralizare administrativă**. Această caracterizare este foarte importantă și precizează, în același timp, **punctul de vedere deosebit**, pe care l-au avut în tot cursul guvernărilor noastre, **față de punctul de vedere politic manifestat de guvernare național-țărănistă.**

" Atât prin **legile anterioare** Constituției de la 1923, cât, mai ales, prin **Constituția din 1923, și legea de unificare administrativă din 1925, guvernul PNL** a fost preocupat, în prim rând, de **realizarea cât mai grabnică a unei unități politice a statutului românesc** .

(**aplauze la PNL**) **Soluțiunile** pe care le-am dat noi la 1925, erau nu numai **formal**, și am pretențiunea să susțin că **și în fond**, constituiau un **aport foarte important** pentru **realizarea unității politice a statutului românesc**, care trebuia să aducă și **unificarea sufletească** de care aveam atâta nevoie " (**aplauze la PNL**)

Vântu / 14 mart.'34

▣ Legea administrativă PNT / 1929

▣ Mentalitate regionalistă

"**S-a schimbat regimul și a venit la cârmă PNT.**

Eu nu am să vă vorbesc de această mentalitate care s-a strecurat și, din nenorocire, s-a consacrat în textele legilor votate de parlamentele național-țărăniste .

Nu am să critic aceste legi, nici în fondul, nici în principiile lor, deoarece cu această ocaziune a modificării unor texte de legi, **nu vreau să mă ocup de economia legilor anterioare** .

Țin însă să fac **o remarcă**, dacă îmi este îngăduit, **pentru a preciza mentalitatea**

în care s-a legiferat în acea epocă **și a demasca** - iertați-mă că folosesc această expresie - care a fost **adevăratul joc al acestor legiuiri administrative** votate de parlamentele național-țărăniste .

" **Onorată Cameră, scopul unic** care a justificat întocmirea acestor volume mari de legi administrative în regimul național-țărănist, **nu a fost decât acela de a menține în fiecare provincie o mentalitate regionalistă** (**aplauze PNL**), pentru a da posibilitatea, în acest mod, unor **fracțiuni politice să exercite un fel de șantaj asupra voinței generale a țării** .

" Atunci când s-a discutat [1929] această lege în Parlament, noi am arătat că ea nu poate constitui un aport serios la realizarea unității politice a Țării Românești , că **dacă** anumite interese particulare se pot supralicita , atunci când este vorba de interesul țării , care este unul singur, el nu poate fi pus la licitație și nimeni nu are dreptul să zdruncine mersul evolutiv al unificării sufletești de care avem nevoie . (aplauze la PNL)

" Nu s-a ținut seama de aceste observații ale noastre și legea de la 1929 a înființat , sub o formă deghizată , **regiunile cu caracter particularist** , menținând astfel în decursul istoriei **o autonomie cu caracter special** care trebuia să fie **nefastă** , în mod evident , pentru viața politică și administrativă.

"Dar , tot în 1929 , ca o precizare a acestei **mentalități regionaliste** , s-a revenit asupra economiei legii din 1925, care nu voia ca vechile frontiere **ce despărțeau provinciile surori să fie menținute** , ci reprezentau simple demarcațiuni necesare pentru regățeni, spre a identifica provinciile cotoropite de dușman. (aplauze la PNL)

De ex., dacă veți lua dvs Prutul, acest râu **niciodată nu a fost o frontieră** între Moldova și Basarabia , iar **Basarabia niciodată nu a existat ca atare** . Basarabia a făcut corp cu trupul Moldovei. I s-a dat această denumire de Basarabia numai ca să fie identificată în sufletul regățenilor , pentru ca aceștia să știe , în lupta politică ce desfășurau, **pentru ce scop și ce ideal trebuie să realizeze**.

"Or , d-lor, la 1929 , legea pentru administrație locală , a revenit pur și simplu **la aceste despărțăminte artificiale** , într-un **interes pur politic** , pentru a menține **o mentalitate regionalistă** și pentru ca , în acest mod, **d-l Maniu să reprezinte sufletul Ardealului** ,) iar d-l Stere să poată face jocul de șantaj , **pentru a ține în echivoc politica țării** . (aplauze la PNL) [-----]

În toate statele se marchează **necesitatea menținerii unei unități politice** indiscutabile în viața statutului, pentru ca dezvoltarea națională să capete **ritmul ei specific** și pentru ca **poporul întreg, deopotrivă, să poată fi dus la un progres armonicos** . "

Gh.Vântu / 14 mart.'34

▫ Legea administrativă 1934

[LD : vezi poate te dumirești cum este cu acest **principiu descentralizator**, și dacă, pe fond, există deosebiri , la acest capitol, între **PNL și PNȚ**]

Legea se justifică din motivele arătate. PNL are ca principii **descentralizarea și simplificarea, autoritatea și legalitatea** . Proiectul prezintă următoarele caracteristici :

1.) **Caracterul descentralizator** .

În discuțiunile duse, unii oameni politici , se pare , au devenit susținătorii unei **centralizări excesive** , vizând păstrarea unității naționale .

Argetoianu (altădată susținător vehement al descentralizării), acum invers ;

Goga (care , în interpelare , acuza PNL de mentalitatea democratică a descentralizării)

" Dlor , este o profundă eroare .

Centralizarea administrativă **nu este totuna cu centralizarea politică**.

Ceea ce susține PNL este o centralizare politică ,

adică **menținerea unei unități politice a statutului românesc** (aplauze la PNL)

Dar noi, ca partid democratic , **nu putem să admitem arbitrariul puterii centrale** ,

imixtiunea acestei puteri în activitatea locală , care poate să fie **nefericită** din p.d.v. practic, fiindcă este imposibil puterii centrale să cunoască toate detaliile vieții locale ,

și este imposibil și nepractic , și din p.d.v. politic, pentru că **provoacă fricțiuni și conflicte** , între **interesele specifice locale** și **interesele reprezentate prin guvern**.

Or, noi trebuie să ne ferim de acest lucru .

Statutul român trebuie să dea protecție unităților locale ,

să nu intre niciodată în conflict cu ele, pentru că

nu trebuie ca o problemă administrativă să se ridice la rang de problemă politică . "

Din acest p.d.v., noi suntem fericiți că mai **reprezentăm o concepție clasică și serioasă**,

[-----]

Gh.Vântu / 14 mart.'34

▫ **Consilierii comunali : electivi și de drept.**

" **Actuala lege realizează o fericită colaborare între elementul electiv și elementul de competență.**

La 1925, în baza Constituției , **legea pentru unificarea administrativă** prevedea **o categorie de consilieri de drept** , cari funcționau **alături de cei aleși.**

Prin ce mijloace și pe ce considerațiuni , nu știm , **acești consilieri de drept**

au fost suprimați , s-au reînființat , după aceea , într-o mică măsură ,

de legile posteroare celei din 1929, dar , în orice caz ,

situația lor juridică era așa de neclară și atribuțiunile lor așa de obscure ,

încât nu se poate ști exact care este aportul consilierilor de drept

în activitatea administrației locale. [-----]

Gh.Vântu / 14 mart.'34

Consilierii de drept și minoritarii

Naționalism constructiv.

[LD : atenție la argumentare! Ex.de "**naționalism**" subtil ,constructiv ,
în **doctrina și politica liberală**. Deosebire față de **Goga ,Cuza ș.a** , cu naționalismul lor
agresiv, demagogic (interpelarea cu protejarea elementului românesc) ...]

[**instituția consilierilor de drept**] "**Ea este utilă** , din p.d.v. politic, pentru că

acest corp al consilierilor de drept cu vot deliberativ **reprezintă** , în orașele în care

populația românească este redusă ca număr, față de **populația minoritară** ,

un mijloc precis, legal, natural și necesar,

pentru **ca pătura dominantă** din viața statutului român ,

să-și poată afirma cuvântul , în celula locală.

Este în același timp **necesară** pentru că , în acest mod , **se contrabalansează**

intenția centrifugală a minorităților din țară , care reprezintă **majoritatea locală** ,

și care , desigur , **nu urmăresc** în desfășurarea administrativă de conducere ,

decât realizarea , în special , a **intereselor lor cu caracter minoritar.**

" S-a văzut în unele orașe din Ardeal că toate **bugetele comunale** sau mare parte

din ele ,**se limitau la subvenții acordate** într-o largă măsură

instituțiilor cu caracter cultural sau de asistență , **specific minorității** aceleia etnice ,

care reprezentau o majoritate locală.

" Încât , din acest p.d.v. , **dăm satisfacțiune și spiritului general al țării**

și intereselor ei de viitor , **iar noi, ca partid liberal,**

suntem consecvenți atitudinii noastre politice, care , întotdeauna,

s-au dezvoltat și hotărât , evident ,) **nu un naționalism agresiv,**

ci un naționalism constructiv , dar care a existat întotdeauna

[-----]

Gh.Vântu / 14 mart.'34

▫ **Naționalism românesc - problema evreească**

-**V.T.Prelipceanu** (cuzist) : **Dle raportor, ce credeți dvs despre compunerea unei Comisiuni** ,
în felul acesteia pe care vă voi arăta îndată :

într-un județ românesc , cum este Baia [Focșani] 3 consilieri români , 3 jidani.[!!!!]

Este aceasta în conformitate cu spiritul pe care îl enunțați dvs aici ?

-**Gh.Vântu** : Este într-adevăr o problemă pe care dvs o ridicați , în mod neîntrerupt ,
împreună cu colegii dvs...

Socotesc , însă , că **problema pusă în acest fel , nu este fericit inspirată ...**

-**VTPrelipceanu** : Dar este comisie interimară ... Vă rog să mă credeți, vă pot aduce date ...

-**Gh.Vântu** : ... **problema nu se poate pune și din alt punct de vedere** , pentru că ,

în ce privește minoritățile , noi le-am precizat : sunt minorități cari , în decursul istoriei , au demonstrat , în parte , un spirit de asimilare cu masa poporului românesc , și sunt altele care, din nenorocire, nu se pot asimila.
Desigur că problema pe care o ridicați dvs. , este o problemă care va trebui soluționată , dar nu în sensul de a privi aceste minorități - care nu vă sunt dragi dvs - sub forma unor entități de minorități , ci prin prisma activității individuale a fiecărui membru al acestei minorități , pentru ca , sub această formă, să se poată vedea cum și în ce măsură acești oameni colaborează sau împiedică activitatea administrativă.
-VTPrelipceanu : Ați dat un răspuns diplomatic...
Lgea administrației locale / 14 mart.'34

19.b) Problemele Apărării Naționale , anchetă parlamentară , martie 1934
(Rev."Parlamentul Românesc " , an V , nr. 136 -140)

g-ral Șt.Panaiteșcu /

▣ Minoritățile în caz de război.

Înainte de primul război, proporția minorităților de altă origine era atât de redusă , încât nu s-a pus problema unor măsuri .
Cetățenii de altă etnie erau împărțiți în toate regimentele , contopiți în masa românească.
Războiul a dovedit că , chiar această mică proporție n-ar fi trebuit neglijată .
Armata a avut unele neajunsuri cu ei.
Uneori, în luptă, cei ce dădeau semnalul de predare, erau străinii. Răul nu a fost numeric, ci moral : încetarea focului, batista la armă, ridicarea brațelor sus , sau fuga și dezertarea în retragerea din Muntenia, străinii au rămas sub ocupație.
Trecuți la dușmani, s-au pus în serviciul lui, au devenit spioni, au făcut propagandă contra noastră.
Și în Austro-ungaria, predarea în masă a cehilor, sârbilor, slovenilor, românilor , s-a produs cu grave consecințe pentru armata imperială.
Este un instinct lăuntric firesc, ce nici nu poate fi condamnat în sine.
În România întregită, în 1922-23, când a trebuit întărită frontiera de vest și de est , comandanții au vrut să scape de minoritari.
Este o problemă îngrijorătoare dar și f.delicată, spinoasă, datorită tratatelor de pace și legislației noastre :
1.Prin tratate, minoritarii u drepturi ce trebuie repectate ; au școli, conștiință națională, partide, revendicări specifice ;
2.Minoritarii sunt puternici - prin stare economică, cultură, și solidaritate .
3. Au legături cu țările de origine : germanii din Basarabia - cu Germania ; ungurii - cu Ungaria
Acestea sunt problemele care ar trebui să ne preocupe.
S-au emis niște soluții :
1.Minoritarii să fie scutiți de armată , în schimbul unei taxe ;
2. Să fie supuși aceluiași obligații ca și românii ;
3.Să fie împrăștiați pe teritoriu , în toată armata, la diverse unități .
4. Să fie recrutați și încorporați în timp de pace, dar să nu fie chemați la război
aceasta este practica prezentă .
Dar ... pregătim cu mânuirea armelor , pe viitorii inamici !)
[LD : câtă dreptate a avut , în 1940 ....]
Oricare din soluții are avantaje și dezavantaje.
gral Panaiteșcu

20.) Legea apărării statutului , Senat, Cameră , 2 - 5 apr.'34

Victor Antonescu (ministr.Justiției) ; raportori : **Toni Iliescu** (Senat) ,
Aurelian Benteiu (Camera) [Vezi doc.integrale la fișierele de partid și fișier Legislație](#)

a) **Victor Antonescu** (ministr.Justiției)

("Lupta " , 3 apr.'34)

[**Stenogramă integrală** , subtitluri, sublinieri, comentarii - LD :doc.integral -**fișierPNL VII**
/ Curențe subversive- legislație represivă /
/ Ipostaza etică - răspunderea guvernului / Curențe extremiste : STÂNGA - DREAPTA /
/ Misticile noi : Rusia, America, Germania, Italia //
/ Ordinea în stat - limitele libertății / Apărarea ordinii - legislație comparativă : Elveția /
/ Statutul României Mari // Demnitatea : IICBrătianu / Conf.de la Versailles - minoritățile /
/ Apărări fundamentale : ordinea, siguranța, unitatea națională /
/ Legea apărării ordinii în Stat /

Victor Antonescu / 2 apr.'34

▣ **Mistici noi**

[LD : atenție la **reflecțiile lui Antonescu despre America !** Nu le-am mai întâlnit, până la el .]

"**Vedeți ce se petrece în toată lumea.**

Este încă o fericire că, **grație așezării noastre agricole și caracterului pașnic** al poporului nostru , **suntem în starea de ordine în care suntem**, căci în alte părți nu este așa.

" Nu vedeți că **se plăsmuesc mistici noi** , **se cârmuiesc societăți**

pe baza altor idei, decât ideile care au dăinuit atâta vreme ?

Aveți mistică **bolșevismului în Rusia** , mistică **fascismului în Italia**,
mistică **hitlerismului în Germania**, și aveți **guvernarea prin decrete și legi** ,
pentru suprimarea libertăților economice , **în America**.

Aveți curențe formidabile, care se bazează pe **două idei mari** , în toată lumea :

aveți **căutarea unui ideal economic** , pentru popoarele care **se ocupă de bogăție**,

ca ultim final al civilizației , și anume , **în Rusia și America** ,

și aveți **o axă politică** a unor societăți ,

care caută **o nouă orientare politică** prin **fascism și hitlerism**.

Stă lumea întreagă în **vâltoarea acestor mari idei**, care **revoluționează mintea**,

și **dvs vreți să stăm impasibili ?** " [-----]

Victor Antonescu / 2 apr.'34

▣ **Ordinea în stat**

▣ **Limitele libertății**

"Iertați-mă, nu sunt din firea mea un revoluționar, și **nu aș fi primit niciodată** ca eu,

omul care **mi-am făcut din blândete regulamentul vieții mele**,

să vă prezint o asemenea lege , **dacă** ea n-ar fi fost necesară.

Dar ce **vorbiți dvs de libertate ?**

Libertatea individuală trebuie **să nu atace fundamentul societății**.

Libertatea individului nu poate **să meargă contra statului** .

Eu știu că viața este o luptă continuă, dar **o luptă pe căi legale**.

Nu o luptă , însă, prin **sdruncinarea violentă a ordinii în stat** .

O societate care nu este capabilă să reacționeze și să se apere , **nu merită să trăiască** .

[-----]

" **Așa încât** , vedeți, nu se poate spune) **că guvernul scapă pulsul adevărat al momentului** ,)

că guvernul caută, prin mijloace speciale, **să-și faurească un instrument de guvernare** ,

care **să-l ajute să domine situațiuni**) **pe care este incapabil să le cârmuiască** . "

" **Dacă** avem un pic de **conștiință** dacă **iubirea de neam** o punem deasupra frazelor și deasupra

demagogiei ; **dacă** **preocupările și interesele fundamentale** ale țării ne stăpânesc ;

dacă avem dorința de a **păzi un drept propriu** al ei,

drept pe care nu noi, ci alții îl compromit.

atunci datoria noastră este să facem ceea ce facem astăzi.

"Și atunci eu socotesc că pentru niște oameni maturi ca noi, care am trăit vremurile pe care le-am trăit , - **o datorie de veghe se impune.**"

Victor Antonescu / 2 apr.'34

▣ Statutul României Mari

▣ Demnitatea și datoria Țării

"Personal , să-mi dați voie să vă amintesc o scenă care m-a impresionat adânc și pe care sunt dator s-o reproduc aici , înaintea dvs.

Eram ministru la Paris și **asistam pe Ion Brătianu la conferința păcii .**

N-am nevoie să vă spun că **curajul, rezistența și bărbăția lui I.C-Brătianu ,**

în fața atacurilor celor mai mari, a stârnit admirația tuturor.

Afară de el, **nici unul din reprezentanții Statelor mici ,**

n-au îndrăznit să înfrunte furtuna.

" Și când s-a citit **pasajul relativ la minorități , pe care toți îl dezaprobau**

-nu vreau să citez nume , dar dvs știți cine erau **marile personalități**

care reprezentau statele mici la conferința păcii - toți vorbeau cu mânie,

dar **nici unul n-a îndrăznit să înfrunte pe Clemanceau .**

Singurul care a îndrăznit să ridice glasul , în contra clopotului de trei ori amenințător

al lui Clemanceau , a fost Ion Brătianu ,

care a protestat contra tutelei care se întinde asupra statelor mici ,

căci zicea el : **< Dacă este vorba de protecția minorităților,**

acest drept trebuie să se întindă și asupra statelor mari >

Și , d-lor, știți dvs - nu știu dacă este dat în protocoale - care a fost

una din întreruperile vehemente ale lui Clemanceau la adresa lui Ion I.Brătianu ?

< Să fi respectat întâi tratatul de la Berlin ! >

[-----]

Victor Antonescu / 2 apr.'34

▣ Apărarea ordinii de drept.

▣ Apărarea siguranței naționale

▣ Apărarea unității naționale.

"Ia băgați de seamă : **am clădit România Mare , cum vă spuneam adineauri.**

Această țară aparține nu celor de mâine , cât celor de azi, care au clădit-o.

Și Ion Brătianu este dintre aceia care au clădit-o !

Dvs sunteți oamenii maturi ai acestei țări.

Noi avem un statut pe care am clădit România Mare ;

și acest statut să dea Dumnezeu să-l putem păzi ,

contra revizionismului care ne pândește .

Și cei care sapă ordinea în stat , o sapă cu un gând, nu ca să răstoarne

guvernul național-liberal sau eventual guvernul național -țărănesc,

ci o sapă ca să dărâme fundamentul acestei țări.

Aplauze unanime , îndelung repetate)

"Dar dacă **unii sunt naivi, alții vinovați, mai vinovați am fi noi**

dacă vom lăsa ca să se sape siguranța acestei țări.

O Constituție o poți modifica , **statutul de bază al țării este deasupra Constituției.**

Și noi nu putem , într-o țară abia clădită în granițele ei naturale, care și-a atins visul ei secular,

să dăm vrăjmașilor posibilitatea ca, în fața unei lumi civilizate ,

prin învrăjbire, să dărâme ceea ce am clădit cu atâtea jerfe.

" Noi înțelegem naționalism. Partidul Liberal a fost persecutat cu o înverșunare

de neclintit , înăuntru și în afară, pentru **atitudinea lui extrem de naționalistă.**
Nimeni nu are dreptul să ne conteste naționalismul ; I-am practicat și-l practicăm !
Însă nu naționalism habotnic și de ură .
Dacă punem ura la fundamentul acestei țări, țara se dărâmă ,
și unitatea națională se pune în joc. Cei ce propagă ura în această țară,
nu-și dau seama că **ajută contra acestui Stat , revizionismul.**
Noi acest lucru trebuie să-l oprim.
Noi trebuie să asigurăm liniștea și ordinea în acest Stat .
Să asigurăm **ordinea constituțională, monarhia și parlamentarismul,**
și mai mult, **să asigurăm unitatea națională a acetei țări. "**
(**aplauze unanime,îndelung prelungite și repetate**)
Victor Antonescu / 2 apr.'32

-----

b) CCGiurăscu * (PNL-geogist) , la Legea pentru apărarea Statului, 5 apr.'34

(DAD, MO 39, șed. de joi, 5 apr.'34 , p. 1693- 1694)

[LD :era " joia mare " , din săptămâna patimilor ; cu o zi înainte, vorbise Titulescu ,
despre politica externă ; la Consiliul de război... ultimele zile ale procesului Gărzii de Fier.
Deși legea era îndreptată explicit, împotriva Gărzii de Fier,

CCGiurăscu nu spune absolut nimic despre **G de F** ,
evocată , aluziv, sub expresia ... "**neliniști și frământări**"]

[LD: sublinierile, subtitlurile problematice , comentariile îmi aparțin :

// PNL geogist : conceptul de **ordine organică, profundă, reală** //

// Neliniști și frământări naționale : **Învățământ ; Administrație ; Presă ; Politică externă /**

// Legea Antonescu = lege represivă /

[-----]

CCGiurescu / 5 apr.'34

▣ Nu legea apărării ordinii ...

▣ Legi de vindecare a relelor ...

"D-lor, **este o stare de neliniște** în societatea românească este **o stare de frământare**

în această societate și, evident, **neliniștea , frământarea** se exteriorizează ,

își caută căi de manifestare .

Dvs încercați să combați aceste manifestări exterioare ,

exprimarea **stării de neliniște , de nesiguranță , de greutate ,**

în care se află societatea românească contemporană.Vă preocupă manifestările exterioare ale ei.

Cred că procedeul este greșit. [-----]

Este un procedeu , mi se pare - iertați-mi cuvântul - **simplist .**

Eu nu socotesc că dacă **acoperim printr-o lege de asigurarea ordinii în stat ,**

câteva manifestări exterioare , am rezolvat chestiunea , am vindecat boala adâncă ,

grea, de care suferă societatea românească în momentul de față.

Nu legi de apărarea ordinii în stat , ci legi pentru curmarea situațiilor primejdioase ,

dăunătoare , **în care se găsește elementul etnic în statutul românesc ,**

legi pentru îndreptarea relelor de care suferă - și suferă adânc și de multă vreme ,

de ani de zile, această societate- ne trebuie." [-----]

CCGiurescu / 5 apr.'34

▣ Dezechilibrul demografic

▣ Ideea națională

▣ Colonizarea românească

[LD : aceasta era o consecvență preocupare laudabilă a PNL -georgist,
Neglijențele statutului român s-au plătit scump, la acest capitol]

"Una din cauzele care contribuie la neliniștea de astăzi a populației , a societății românești,
este **problema demografică , complexul de probleme demografice**
în legătură cu **poporul românesc**.

Ideea națională care se manifestă în ultimul timp, formele de manifestare pe care le ia, pe care
dvs le considerați îngrijorătoare , nu sunt **decât reacțiuni ale unei mase etnice care se**
simte , în anumite părți ale teritoriului național, **primejduită**.

Toate lucrurile se leagă și vă închipuiți dvs că se poate face o discriminare
între acest element de apărare a masei etnice și între conceptul de ordine ?

Este iluzoriu . Am în fața mea pe dl **Bogdan-Duică** ,

care **știe foarte bine** la ce vreau să mă refer ,

știe cât de acute și cât de importante sunt aceste **probleme demografice**,

în ceea ce privește statutul român.

" Aș putea spune , d-lor deputați, că ele constituiesc **prima problemă**

care se impune atenției conducătorilor noștri în momentul de față,

fiindcă **massa etnică constituie elementul cel dintâi , bunul primar al oricărui stat** .

Îndată ce această massă etnică se simte amenințată , o serie de manifestări vor decurge de aici.

[-----] **Eu afirm aici , pe bază de documente** , că , de decenii ,

se produce o operațiune de dislocare a elementului românesc în anumite regiuni și că

statul românesc n-a făcut în 16 ani de la unire nimic

ca să împiedice acest fenomen de dislocare ;

a asistat impasibil la continuarea procesului

care își are rădăcinile în epoca de dominație austro-ungară .

Dacă populația alogenă de acolo ar fi existat din timpuri străvechi ,

n-am avea nimic de obiectat ; această dislocare , însă , se face în timpul nostru.

Sunt rezultatele unei acțiuni de stat concertate

și **statul român n-a făcut nimic să împiedice dezvoltarea acestui proces**.

Mai mult , când s-a încercat o remediere a acestei situațiuni primejdioase de la graniță,

printr-o colonizare a elementelor românești din afara hotarelor ,

s-au pus în ultimul timp tot felul de piedici acestui proces.

Se ajunsese , în timpul guvernării național-țărăniste ,

că putea să intre în România oricare dintre străinii de peste hotare ,

dar nu puteau să intre frații noștri din Macedonia ; aceia parcă ar fi fost ciumați.

Este o politică națională . Să fi vrut dușmanii noștri să ne facă atâta rău

și n-ar fi izbutit mai bine." (**aplauze la PNL -georgist**)

În loc să dăm toată atenția acestor **probleme demografice**, cu care **se leagă ordinea în stat** ,

noi ne-am ocupat de cu totul alte probleme , și **am lăsat-o pe aceasta pe ultimul plan**.

CCGiurescu / 5 apr.'34

▣ **Dezechilibrul demografic**

▣ **Înstrăinarea orașelor.**

[LD : în principiu, CCG avea dreptate. Numai că , în context, **aceste exemple erau aduse**
pentru a legitima lozincile Gărzii , și , implicit , de a le scoate de sub incidența presiunii .
Nici aceasta nu ar fi fost grav, dacă ... le-ar fi susținut deschis.]

S-a arătat **situația din orașele noastre** .

"Dvs socotiți că **nu este nici o legătură** între **această situație maladivă** ,

în care **centrele nervoase ale unui stat , orașele** - fiindcă orașul este centrul motor , centrul

nervos - **au încăput pe mâna altora** ,și între situația de **neliniște a populației majoritare ?**

Credeți că această **așa -zisă dezordine** , care există astăzi în societatea românească,

nu are nici o legătură cu **problemele demografice** , privind granițele teritoriului nostru național și

problema foarte importantă **a orașelor noastre ?**

"D-lor , să nu ne oprim la suprafață, la aparențe, **să mergem în adânc , acolo unde este buba**.

Numai dacă vom aduce **o soluție, un leac**, acestor probleme, vom putea să avem **garanția unei ordine durabile** ; altfel totul este paliativ. (aplauze la PNL -georgist) [-----]
CCGiurescu / 5 apr.'34

▣ **Învățământul și cultura românească**

▣ **Înstrăinarea păturii intelectuale**

[LD : argumente pentru acordarea de circumstanțe atenuante pentru G e F]

Și această problemă este generatoare de dezordine , unul din motivele fundamentale ale **situației turbure de azi**.

"Vedeți dvs, este foarte simplu să ne mărgim la litera unui text de lege , dar **dincolo de această literă stau realitățile naționale**.

Ele sunt generatoare de ordine sau de dezordine.

Să nu ne mărginim să criticăm cuvântul dintr-o lege, să vedem ce se ascunde dedesubt.

Și în privința aceasta , a problemelor culturale, a **direcției care se dă generației tinere, este o permanentă primejdie pentru statul național românesc ;**

trebuie luate **măsuri imediate** pentru remedierea acestei situații ,

înainte ca ea să fie catastrofală pentru generațiile care urmează. "

S-au adus date din învățământul secundar și superior.

Chiar într-un text oficial s-au publicat date care ne umpliu de îngrijorare.

/ În broșura care însoțește **proiectul de lege** a prof.Angelescu , privind concentrarea **învățământul farmaceutic**, un domeniu în care **elementul național se vede dislocat .**

Cifrele care se dau aici , pe care nu le contestă nimeni, **socotiți că nu sunt elocvente**

în ce privește **cauza dezordinii ?** Aflăm că **suntem într-o infimă minoritate** , în această

ramură, când constatăm că **acei care posedă farmaciile** , acei care aplică , deci,

pe teren practic cele învățate la facultate, **aparțin altor elemente , elemente alogene,**

credeți că **aceasta nu creează în generațiile tinere un motiv de îngrijorare și de tulburare ?**

/ La Facultatea de științe din Cluj , în anul școlar 1931 -1932 : 317 români și 146 alogeni ;

În anul școlar 1932-1933 : 364 români , 211 alogeni ;

în anul 1933-1934 : 221români, 233 alogeni.

-Bogdan -Duică : Din cauza anulării burselor .

-CCGiurăscu : Aveți dreptate, dar este un motiv al dezordinii .

/ Într-un studiu al prof.univ. Gabrea, se spune că **proporțional cu populația,**

în învățământul superior sunt de **5 ori mai numeroase procente la populația alogenă,** decât la elementul românesc.

/Se poate astfel presupune ca , treptat,

intelectualitatea va aparține tot mai puțin elementului românesc.

CCGiurescu / 5 apr.'34

▣ **Instituțiile de stat**

▣ **Înstrăinarea funcțiilor administrative**

S-a arătat în Parlament , cu cifre precise, situația foarte îngrijorătoare a unor ramuri din administrație.La **CFR, la Poștă, Reșița** ... În posturile de conducere , elemente alogene.

Pamfil Șeicaru , în ziarul său, **dă o serie de date neliniștitoare** din domeniul **navigației maritime ---**

Au trecut 16 ani , și n-am reușit să realizăm **nici o joncțiune nouă cu calea ferată din Transilvania și Basarabia !**

-Bogdan - Duică : **S-a votat ieri !**

-CCGiurăscu : S-a votat ieri, dar cine știe când se va executa ...

-Justin Săvescu : **vă rog reveniți la proiectul de lege .**

Afirmațiuni din acestea se pot face la infinit

-CCGiurăscu : Constat că nu vă interesează decât litera legii ,

iar nu ceea ce trece dincolo de ea.

-dr.N.Hasnaș : Aceasta este **obstrucție**

-CCGiurăscu :Avem dreptul să ne spunem punctul de vedere. [---]

Vorbesc de lege , pentru cei ce înțeleg că o lege trebuie discutată **în legătură cu toate realitățile naționale pe care le implică.**

Este regretabil că atunci **când se cercetează cauzele adânci ale stării de neliniște**

a societății de astăzi, când trecem la **ceea ce mișcă masele,**

la ceea ce constituie **motiv organic de tulburare** în această țară,

nu se găsește în Cameră ecoul necesar .

lată, dv înșivă , **justificați o parte din neîncrederea cu care este privit**

regimul parlamentar . Legea este discutată numai în ceea ce privește paragrafele ei,

caracterul ei juridic, de fapt **trebuie mers până la realitatea cu care se leagă această lege**

[-----]

-Justin Stănescu Dle deputat Giurăscu, la orice lege se pot face considerații

de asemenea natură , dar ele **trebuie să fie în cadrul obiectului legii (Sgomot)**

-CCGiurăscu :Eu sunt în cadrul subiectului.

[-----]

CCGiurescu / 5 apr.'34

▣ **Presa de " stânga" și de "dreapta"**

▣ **Întreținerea atmosferei de tulburare**

[LD : **criticile lui sunt subordonate aceluiaș gând : de a stabili răspunerile**

pentru **atmosfera de neliniște și tulburare** - și , indirect , de a găsi **circumstanțe atenuante**

pentru G de F ..Numai că , în cazul presei, el este foarte sibilinic, vorbește cu subântelesuri ...

din care rezultă că este **contra presei care a "exagerat" comentariile privind asasinarea lui Duca.**

Exprimându-se ambiguu și aluziv, nu cred că greșesc dacă calific ca **principal atac**

atacul îndreptat contra presei de "stânga" , acelei pro-semite , și a celei liberale .

Și are , parțial , dreptate .

Îi întunecă , însă, judecata ... **propria ură și propria răspundere** a partidului georgist ,

întreținută **contra lui Duca** .Am citit , și eu, "**presa cealaltă** " , ca să vorbesc în stilul lui .]

"D-lor, constat că pe lângă aceste **cauze**, care au dus la **o stare de tulburare a opiniei publice,**

mai este o alta, în legătură cu) **felul cum se face difuzarea ideilor noi ,**

difuzarea principiilor ; mă refer la presă .

Știu că ating un domeniu foarte gingaș , despre care , de obicei ,

mulți se feresc să vorbească , dar aceasta **nu este pentru mine un motiv ,**

care **să mă oprească de a spune lămurit ceea ce cred** în această privință.

-Bogdan -Duică : Are multe **bătături**

-CCGiurăscu : Aveți dreptate, numai că eu **nu aș fi așa de indulgent** să le calific de **bătături ,**

ci aș întrebuița alt termen.

Situația de tulburare , de neliniște , în care se găsește societatea astăzi, se explică,

în parte, și **prin felul în care se face răspândirea știrilor,**

prin sensul care se dă acestor știri, **de o anume parte din presă.**

"Eu împart presa în **două categorii** : este **una** care pune pe primul plan **preocupările de ordin**

național , și o **alta** care insistă în special asupra **preocupărilor de ordin social ;**

există această diferență de preocupări.

În ce privește **probema națională** , se constată la **o anumită parte din presă ,**

un fel de jenă - să-i spunem așa , nu în altfel, de câte ori se pun în discuțiune probleme de ordin

național.**Sunt curioase aceste atitudini - și această presă are o parte de răspundere -**

în ce privește situația de astăzi a societății românești .Nu aveți decât să cercetați o colecție de

ziare , ca să vedeți **diferența de tonalitate.**

"S-a vorbit - și știți cum s-a vorbit - de **atentatul care s-a comis împotriva lui Ion Duca.**

Au mai fost atentate împotriva oamenilor de stat ai Țării Românești ,

dar am constatat **o diferență de limbaj curioasă ,**

în ce privește **calificarea și aprecierile.** [-----] care au **o salvare specială ,**

din care se poate vedea **diferența de atitudine și diferența de limbaj** ,
când este vorba de **anumite probleme naționale**.

A fost o **încercare de asasinat** împotriva fostului ministru național-țărănesc , dl Vaida .
Cercetați, vă rog , **limbajul de atunci** a unei **anumite părți din presă** ,
ca să vedeți **diferența de atitudine** .

Campania presei de stânga

Toată campania de ațâtare care s-a făcut înainte de a se comite atentatul ,
crea legătură cu dezordinile de la Lupeni.

Vă aduceți aminte **represiunea care s-a făcut atunci**, care a fost comentată timp de luni ,
într-**o parte din presă** , și care a determinat **articole care se terminau într-un chip ațâțător**.

Am aici o serie întregă de extrase , între altele **se afirmă că guvernul este dator**
să dea satisfacție opiniei publice în ce privește acele **masacre de la Lupeni**.

Se spunea apoi : **< A sosit ceasul ultim ! >** iar la urmă, în legătură cu tulburările
antisemite : **< Guvernul nu trebuie să nesocotească legile etice ,**
care dirijează sufletul mulțimii , altfel își sapă singur mormântul . >

La câteva zile după acest articol, se produce **atentatul împotriva d-lii Vaida -Voevod**.

Ei bine, **nu i-a trecut nimănui atunci prin gând să cheme în fața justiției**

și să închidă pe cei cari au iscălit articolele care au premers
atentatul împotriva d-lui Vaida -Voevod.

Acest articol , pe care l-am citat aici, este iscălit de **Scrutator [Blumenfeld]**

și a fost publicat în "**Adevărul**" .

Campania presei de dreapta ...

" Constatăm , deci , o anumită atitudine în ce privește tratamentul.

Ați văzut ce s-a întâmplat atunci [cazul "Adevărului"] și ce s-a întâmplat în alte împrejurări.

[**nu dă nici un exemplu , nu se referă la campania care a pefațat asasinarea lui Duca !**]

Eu nu vreau să insist prea mult asupra acestei probleme, dar constat

că există motive de îngrijorare permanentă în opinia publică.

Sânt racile adânci care rod acest popor, și ele nu se pot lecuî prin măsuri de suprafață,
cum este aceasta a apărării ordinei în stat . "

CCGiurescu / 5 apr.'34

▣ **Politica externă : Titulescu !**

▣ **Motive de neliniște și tulburare**

[**LD : atenție , cu o zi înainte, pe 4 aprilie, Titulescu își ținuse expozeul privind politica externă**
a României.Știut fiind rolul ce se atribuisse incitării făcute de Titulescu contra G de F , , și la
acest capitol , CCGiurăscu emite circumstanțe atenuante pentru curentul naționalist

Asta nu înseamnă că , pe fond, nu avea dreptate !

Greșește doar când confundă metodele de realizare a "naționalului" .

De fapt, asta a fost una din marile dileme ale generației interbelice .]

"O boală se vindecă combătând cauzele adânci, nu simptomele de suprafață .

[----] Ordine de stat, da , dar ordine creatoare ,) nu ordine de aceasta polițienească.

DI Titulescu , în cuvântarea de ieri, schița seria dezvoltării statelor :

de la **național**, prin **regional** , la **mondial** .

Evident aceasta este linia de dezvoltare pe care trebuie să o ia organisme etnice :
de la național, la regional și apoi la mondial ;

dar , pentru ca să se facă cu putință asemenea evoluție, trebuie întâi de toate ,
naționalul să fie o realitate puternică. (aplauze la PNL-georgist)

Până nu realizați naționalul, în toate manifestările lui,

până nu faceți ca acest național să-și capete o expresie în diferite domenii de activitate ,
până atunci nu poți să treci la treapta următoare , la regional, necum la mondial !

< Spiritualizarea granițelor > spunea d-l Titulescu .

Incontestabil, dar , înainte de toate, astăzi , apărarea granițelor , armarea națiunii

și mai ales realizarea acestei nații , în anumite domenii de activitate .

Trebuie să existe o concepție precisă în ce privește naționalul, să se caute realizarea acestui național în diferitele domenii de activitate, fiind că , în viața națiunilor, momente ca acelea prin care trecem noi azi, sunt rare. Sunt puține momentele în care o națiune are posibilitatea de a se manifesta deplin. Noi trecem astăzi printr-un atare moment. De îl vom lăsa să treacă, fără să realizăm conceptul de național în toate domeniile, se poate întâmpla ca să nu se mai întâlnească poporul românesc cu asemenea conjunctură istorică. "

CCGiurăscu / 5 apr.'34

c) Hermann Plattner (P.NG) , la legea apărării statului , 5 apr.'34

(DAD, MO 39, șed. din 5 apr.'34, p. 1692)

[LD : nu știu de ce nu vorbește H.Otto Roth ; Plattner este deosebit de corect , declarația conține asigurări de loialitate , dar ... nici o vorbă despre mișcarea hitleristă din sânul comunității germane . De altfel, nici legea nu pare a fi vizat-o , deși ....]

Supratitlurile, sublinierile , comentariile , îmi aparțin]

// Germanii din România : element de ordine , auoritate de stat //

// Germanii și legea apărării statului - legitimare //

// Problema tineretului // Răspunderea guvernării //

// Legea apărării statutului : condiții //

Plattner / 5 apr.'34

▣ Germanii din România

"D-le președinte , d-lor deputați, în toate părțile țării în care locuiesc **cetățeni de origine germană** , aceștia întotdeauna au fost **un element de ordine** , care **susține autoritatea ideii de stat** .

"Dacă binele statului se bazează pe **hărnicia și destoinicia** fiilor săi, pe **loialitatea și fidelitatea cetățenilor** săi, atunci putem constata că **statutul român nu are cetățeni mai buni ca Germanii din această țară**.

Căci toți au **aceeași țință superioară** : să trăiască ca **cetățeni liberi și egali** în toate drepturile în țară, și **să contribuie prin munca lor** ca binele obștesc al țării să crească . "

Plattner / 5 apr.'34

▣ Germanii și legea apărării statutului

"De aceea , noi, **Germanii din România** , în urma **ținutei noastre principiale față de ideea de stat** , **nu trebuie să ne temem de o lege**

care se îndreaptă în **contra elementelor tulburătoare și teroriste** ,

din cauză că **pozițiunea noastră** în viața politică a țării noastre ,

nu poate să fie niciodată alături de curenți și organizațiuni distructive .

" **Recunoaștem dreptul statului de a se apăra**

de tendințe și organizațiuni distructive și

să uzeze chiar de măsuri excepționale,

dacă astfel de tendințe își ridică capul în mod tendențios.

"Stăm însă pe punctul de vedere , în general, **drepturile și datoriile cetățenești** ,

sunt asigurate de Constituție, și că numai în cazuri extreme

se pot lua măsuri care trec **peste delimitările drepturilor constituționale**.

Plattner / 5 apr.'34

▣ Problema tineretului

▣ Răspunderea guvernului

" Știm foarte bine că **astăzi trăim**, nu numai în **împrejurări speciale economice și politice** , ci știm și aceea că **condițiile încurcate ale vieții postbelice** au dus și la o gravă criză sufletească pentru generația care trăește astăzi.

"Lăsăm la aprecierea și responsabilitatea guvernului și a partidului majoritar, să decidă dacă această criză sufletească face necesară crearea unor legi excepționale .

Dacă conducerea responsabilă a vieții noastre politice , consideră dată această necesitate , **nu intenționăm să refuzăm recunoașterea ei. "**

Plattner / 5 apr.'34

▫ **Legea apărării statului**

" **Dacă** conducerea responsabilă a vieții noastre politice , consideră dată această necesitate , [**a legii excepționale**] **nu intenționăm să refuzăm recunoașterea ei. "**

" Trebuie însă să **stăruim în îndeplinirea unei condițiuni** : **dispozițiile** trebuie să fie atât de **clare în sensul și textul lor**, **încât** să nu poată refuza **nici un fel de echivoc** la interpretarea lor, **nici un fel de abuz** în aplicarea lor.

" **Noi, membrii Partidului German**, suntem de părere că **prezentul proiect nu posedă această claritate în măsura necesară.**

Trebuie să constatăm că **formulările adoptate nu sunt redactate destul de clar** și că , înainte de toate , **noțiunea violenței nu este concretizată în mod absolut clar.** Trebuie să cerem formulări clare și precise , care , la interpretare, nu pot fi înțelese greșit, și care nu pot duce la abuz , în caz de aplicare .

"În ce privește **aplicarea legii** , așteptăm ca ea **să fie condusă de spiritul dragostei și al toleranței** , pe care înainte de toate trebuie să se sprijine politica statului față de toți cetățenii țării.

Precum astăzi politica statelor între ele, nu se mai bazează pe puterea tunurilor și a baionetelor [**LD !?!**] , așa nici **autoritatea statului să nu se bazeze pe baionetele jandarmilor** ; căci în viața internațională a statelor, ca și în viața națională a statului român, **dragostea și încrederea tuturor cetățenilor lui** ,

vor fi cel mai tare sprijin pentru binele statului " (**apaluze la PNG**)

Hermann Plattner / 5 apr.'34

21.) Episcopul dr.Glondys(bis.evangelică) , conferință radio - Berlin, ? - 5 apr.'34

("Universul " , 5 apr.'34)

" Față de unele **communicate apărute în presa noastră** în legătură cu **conferința** pe care **episcopul bisericii evanghelice din România, dr. Glondys** , a ținut-o la postul de radio-difuziune din Berlin, episcopul ne trimite **următoarea rectificare** :

< **La redactarea de către presa română a conferinței**

ce am ținut la postul de radio-difuziune din Berlin,

s-au strecurat mai multe neadevăruri grave , cari trebuiesc rectificate

S-a susținut anume în presa română că **ași fi declarat** că **"nedreptățile "**

statutului român față de sași ar continua,

cu toate repetatele intervenții ale parlamentarilor sași.

Față de acestea **trebuie să stabilesc** că n-am vorbit nici de intervenția parlamentarilor sași și **nici n-am pomenit cuvântul "nedreptate "**,

ci numai am arătat că guvernele române au declarat că "dat fiind situația extrem de precară a statului, nu vor mai putea fi plătite subvențiile "

De asemenea, **este o invenție faptul că m-aș fi plâns** , **că copiii sași sunt siliți la școală să învețe limba română și să uite pe cea săsească.**

De asemenea , **nu am spus că școlile și bisericile săsești nu primesc subvenții de la stat** , ci am remarcat numai insuficiența lor .

Este un neadevăr absolut , când se susține că **aș fi spus că sașii trebuie să plătească impozite deosebit de mari statutului român, fapt prin care s-ar explica falimentul firmelor și închiderea băncilor săsești .**

Dimpotrivă, am arătat că **sașii plătesc aceleași impozite ca și românii** dar , pe lângă aceasta , trebuie - pentru susținerea școlii săsești - să-și impună ei înșiși încăodată un nou impozit .

De altfel, **am subliniat credința cetățenească a germanilor față de statul român, respingând în mod categoric și public toate presupunerile** în ceea privește această **atitudine loială a minorității germane .** > (Rador)

Episcop Glondys / 5 apr.'34

22.) Parlamentul Românesc : marea dezbateră privind politica externă, 4 aprilie '34

a) **Iuliu Maniu** , interpelare : **Campania revizionistă**

b) **CIC Brătianu** , asociere la interpelare ; **Doc.integral fișier PNL**

c) **Nic. Titulescu**, expozeu : politica externă a României , **Doc.integral fișier Polit.externă**

foto : Maniu (la ieșirea din Cameră) **foto: Titulescu** (la ieșirea din Cameră)

[LD : nu uita ! fă legătura între episoade . Foarte încărcată agenda parlamentară .

Și nu uita că era săptămâna patimilor, cred că .... joia mare .

În aceeași zi, dimineața și a doua zi se discută și se adoptă **Legea apărării statutului** ,

În aceleași zile, la Curtea de război, se judecă și se va da **sentința în procesul G de F ;**

N. (Reporter parlamentar) / 4 apr.'34

▣ Atmosfera parlamentară

Camera a trăit o zi deosebită. Cu câteva ore înainte de deschiderea ședinței, personalul administrativ a fost absorbit cu **aranjarea în loji a mulțimei care venise să asculte interpelarea lui Maniu și expunerea de politică externă a lui Titulescu.**

Corpul diplomatic străin , cu excepția miniștrilor Italiei , Ungariei și Germaniei ,

dar **în frunte cu nuniul papal , se înghesuia în loja** prea neâncăpătoare ,

destinată corpului diplomatic. [-----]

Pentru că întrebarea sa nu a fost o simplă interpelare ,

ci **un adevărat expozeu de politică externă a partidului național-țărănesc ,**

care a venit să **completeze strălucitul expozeu al dlui Titulescu ,**

pentru ca , astfel, **să dea străinătății dovada acordului perfect în chestiunile externe**

a celor două mari partide de guvernământ, liberal și național-țărănist,

cu directivele și metodele d-lui Nicolae Titulescu . [-----]

22 a) **Iuliu Maniu** , interpelarea privind politica externă ,

(" Dimineața " , 6 aprilie + foto f.reușit la ieșirea din parlament)

[LD : lung expozeu privind viziunea sa privind politica externă a României .

Sublinierile, parantezele, semnele, supratitlurile, comentariile , îmi aparțin]

// Hotarele României -Tratatele de pace - Revizionismul //

// Curente revizioniste : particulare și de stat : Ungaria, Germania, Italia //

// Compoziția etnică a Transilvaniei // Maghiarizarea //

// Campania revizionistă // Protestul Transilvaniei și Banatului // Datoria guvernului //

// Autonomia Transilvaniei ? - Nu ! //

// Italia revizionistă //

// 1928-1929 : Criza economică - criza țărilor agrare //

// 1928 : Confederația sud-est europeană ; România -centrul de gravitate //

// 1929 : Confederația .... // Acțiunea gov.PNȚ // inițiativele lui Maniu //

// 1930 : Criza economică // Conferințele economice //

// 1931 : Confederația ...// Pericole : Germania (Anschluss) , Habzburgii , Ungaria //

// 1931 : Conferințele economice // Intenția lui Maniu de a atrage Italia //

// 1932 : Confederația ... Conf.economice ...

// 1934 . Confederația - concluzii // rezolvarea probl. Austriei și Ungariei //

// 1934 , 4 apr: întrebările lui Maniu (1-4 ce intenționează Mniu pentru a face Confederația ? //

Iuliu Maniu / 4 apr.'34 , retro 1919

▣ **Hotarele României.**

▣ **Tratatul de pace .**

▣ **Revizionismul**

" Domnule președinte , domnilor deputați , sunt aproape **15 ani de când s-a încheiat pacea** de la care speram **stabilirea hotarelor noastre** , în conformitate cu **tratatul încheiat de Vechiul Regat cu Puterile aliate**, hotare cari să cuprindă **toate teritoriile și întreg poporul românesc** din fosta monarhie Austro-Ungară.

Dar mai ales așteptam de la această pace să dea poporului românesc **siguranța hotarelor stabilite și liniștea sufletească**

trebuitoare pentru o muncă productivă și pentru pacificarea spiritelor , grav turburate în decursul celor aproape **2000 de ani** , prin **imigrarea atâtor popoare** nerăbdătoare în năzuința lor **de a exploata teritoriile românești și de a desnaționaliza poporul băștinaș.**

" Cu adâncă durere trebuie însă să constatăm că

aceste speranțe nu ni s-au realizat în măsura dorită

"Conferința de pace ne-a impus alte hotare decât acelea pe care le așteptam , hotare care exclud din țara noastră multe sute și zeci de mii de suflete și teritorii românești importante , scumpe sufletului nostru și necesare siguranței noastre naționale.

" **Iar acum , după ce am primit cu resemnare aceste hotare,**

nu numai că ele încep a fi reclamate de cei interesați,

dar încep a fi puse în discuție de factori internaționali de mare importanță ,

a căror interes evident ar fi de altfel **menținerea hotarelor stabilite prin tratatele de pace.**

" **Dacă, cu durere în suflet , ne-am împăcat cu starea creată prin impunerea acestor hotare,** am făcut-o **de dragul bunei conviețuiri** cu vecinii noștri și **mănați de un spirit de jertfă de a nu crea dificultăți marilor noștri Aliați și de a servi ideea păcii europene.**

" Mă simt îndemnat să fac aceste constatări în urma unor **expresii ce se copriră**

în discursul d-lui Mussolini , care pare a consfinți

repetate manifestațiuni ale oficialității ungare , privitoare la revizuirea Tratatului

de la Trianon , și prin urmare , la reclamarea unor părți a teritoriului

de sub suveranitatea statelor succesore. "

Iuliu Maniu / 4 apr.'34

▣ **Curentele revizioniste particulare**

▣ **Revizionismul de stat : maghiar , mussolinian**

[LD : **încearcă să înțelegi din aceste nuanțate aprecieri, spiritul lui Maniu.**

" Evident , este **peste putință a opri stări sufletești**

din opinia publică a popoarelor, **oricât ar fi ele de greșite .**

Am avut și avem deplină înțelegere pentru diferitele curente politice

ce s-au putut naște **la popoarele învecinate și, în conștiința dreptății noastre ,**

am avut destul calm pentru a le combate **cu argumente obiective,**

cari **nu pot fi desmințite** sau nesocotite nici de cel mai pasionat și exagerat patriotism.

Nu am fost nici nervoși, nici nerăbdători, în fața manifestațiunilor particulare

mănate **de un naționalism excesiv,** care adesea nu țin cont de adevăr și realități.

" **Se schimbă însă situația atunci când astfel de manifestațiuni ,**

încadrate într-un oarecare plan de acțiune ,

se produc din partea organelor oficiale de stat .

"Este firesc deci , dacă , ca unul care am luat parte de răspundere

la prefacerea istorică care a readus Ardealul și Banatul în corpul Statutului românesc, nu pot lăsa nerelevante manifestări care au de scop

diminuarea patrimoniului nostru național.

" În fața repetatelor **manifestațiuni ale unor cercuri oficiale ungare și**

a afirmațiunilor domnului Mussolini, șeful guvernului italian, care , de altfel,

a făcut atâtea servicii țării sale și a dat atâtea impulsuri nobile conștiinței noastre latine , trebuie să constat că , **prin tratatul de la Trianon,**

nu s-au atribuit din Ungaria, pentru România, teritorii maghiare și că prin acel tratat ,

Ungaria nu a fost spoliată , ci , prin el, s-a restabilit numai după minuțioase examinări

dreptatea istorică și etnică atât de mult așteptată " (**aplauze prelungite și unanime**)

Maniu / 4 apr.'34 , retro '

▣ **Compoziția etnică transilvăneană**

▣ **Maghiarizarea .**

[**LD : Atenție : orașele - evreești , munții - românești**]

" Nu găsec necesar să intru în cercetarea mai apropiată a acestui adevăr.

Totuși țin să amintesc că , **dacă în unele porțiuni geografice** , de altfel românești,

se găsec enclave neromânești , ele se datoresc acțiunii conștiente de colonizare anume,

înfăptuită pe vremuri , împotriva protestărilor noastre neîntrerupte , **de guvernele maghiare ,**

chiar **în scopul întreruperii continuității noastre geografice** , (**aplauze unanime**)

apoi se datoresc **acțiunii lor de maghiarizare forțată** și , în fine, faptului că ,

neputând maghiarii să dea conținut burghez suficient unor orașe,

au protejat și au forțat invadarea lor cu elementul evreesc ,

pe care **statisticile maghiare îl socotesc ca unguresc**, contrar realității notorii că

aceast element harnic și întreprinzător nu este nici maghiar , nici românesc ,

ci evreesc ,apartinând în fiecare țară națiunii care constituie statul.

"**Noi nu suntem vinovați** , precum nu este de vină nici însuși poporul maghiar ,

de altfel foarte vrednic și foarte patriot, **dacă înaintașii lor , ca popor de stepă ,**

s-au așezat pe șesurile Dunării și ale Tisei , și că în timp de o mie de ani ,

nu au putut să înstăpânească , nici social , nici etnograficește ,

văile și munții din apropiere , ale acestor șesuri.

"**Afirmația că el nu ar putea trăi , decât** cu greutate,

între hotarele sale naturale și etnice, nu este suficient motiv pentru a cere

mutilarea patrimoniului național al vecinilor săi. (**aplauze unanime**)

Tot așa cum n-ar putea cere Belgia , Danemarca sau Olanda - care , contrar Ungariei,

sunt suprapopulate - mutilarea Franței sau a Germaniei vecine "

Maniu / 4 apr .'34

▣ **Campania revizionistă**

▣ **Protestul Transilvaniei și Banatului**

▣ **Datoria guvernului român**

"Nu fac deci altceva decât **îmi împlinesc datoria** când, în numele **Transilvaniei și al**

Banatului , ca reprezentant , pe vremuri, **al acestor provincii** , și **ca transilvănean,**

îmi ridic cuvântul împotriva oricărei încercări de atingere a tratatului de la Trianon,

care a consfințit hotărârea de Unire națională pe vecie a poporului românesc ,

proclamată la Alba Iulia , pe baza dreptului de autodeterminare .

(**aplauze prelungite și unanime**)

Nu mă îndoiesc că guvernul țării își va face datoria de a preântâmpina pe viitor astfel de manifestațiuni oficiale , care împiedică consolidarea păcii și statornicirea liniștii sufletești a cetățenilor. "
Maniu / 4 apr.'34

▣ Autonomia Transilvaniei ?!

" Conte Ștefan Bethlen însuși , în conferințele sale din Anglia, a recunoscut că de realipirea Transilvanie la Ungaria nu poate fi vorba . Cere numai autonomia independentă a ei, o idee anacronică , imposibilă și contrazicătoare drepturilor noastre și realităților etnografice. Din ea ar rezulta crearea unei noi Austrii , un nou măr de ceartă avizat și din punct de vedere economic , la protecția altor state .

"Astfel , și cei mai tipici reprezentanți ai poporului maghiar , sunt nevoiți a renunța la revenirea Transilvaniei și a Banatului la Ungaria istorică , iar de Transilvania nu pot fi despărțite orașele Arad, Oradea, Careii și Satu Mare , care sunt noduri de comunicație și de schimb de mărfuri pentru văile celor trei Crișuri și a Someșului , care , cu abstracția coloniilor mai vechi sau mai noi, sunt românești. Aceste orașe , de altfel, conform ultimei statistici , abia după 15 ani de dominațiune română, nedeosebind pe evrei de maghiari, și-au pierdut majoritatea maghiară , drept urmare a adevărului confirmat în toate domeniile , că orice lucru artificial , între împrejurări normale , dispare curând " (apaluze unanime)
Iuliu Maniu / 4 apr.'34

▣ Italia revizionistă

"În astfel de împrejurări, când dreptatea cauzei noastre este atât de evidentă, nu putem înțelege pentru ce trebuie să fie opinia noastră publică mereu neliniștită de manifestări revizioniste , și , mai ales, de ce Italia , leagănul nostru, pe care atât de mult o iubim, cu interese absolut identice cu ale noastre, ridică spectrul revizionismului împotriva noastră, a surorii mai mici , care nu are altă vină decât că s-a năzuit să îndeplinească misiunea ce a primit de la Roma, atunci când a fost adusă aici , și a primit conștiința de drept și simțul de mândrie a ginteii latine ." (apaluze unanime ; aplauze și pe banca ministerială)

[-----]

Maniu / 4 apr.'34 , retro 1924

▣ Confederație sud-est europeană

▣ România - centrul de gravitate.

[LD : este greu să detectez "**vizionarismul** " lui Maniu ... în enunțarea aceastei utopii ; este cu atât mai greu să apreciez "**realismul**" lui Maniu ... în faptul că ,a doua zi după realizarea statelor naționale succesoriale , desprinse din imperiul austro-ungar, se gândea la acea **confederație.** Mai degrabă , îl integrez **curentului federalist antebelic** ; rolului asumat de el , în 1918, la Viena ; manierei în care a condus el Consiliul Dirigent ; răbufnirilor regionalist -provinciale pe care le-a imprimat PNR , până la fuziunea cu PTJ și ajungerea la guvernare , în 1928. Recunosc că aceste presupuneri sunt speculative . Dar nu mai puțin speculative sunt și detectarea , la Maniu , a unor **previziuni geniale , privind " europeanizarea "** acestor spații . **Sau dacă da - ca să vorbesc și eu cu acest "dacă " atât de frecvent în materie de previziuni - el s-a adevărit în varianta sa cea mai sumbră .]**

" **Cei care am contribuit la desființarea monarhiei Austro-Ungare , ne-am dat seama de la început că enormele pierderi de valori cauzate de război și desființarea unui teritoriu** care în bună parte se complecta în ce privește producțiunea și desfacerea bunurilor - **vor produce anumite stări de tranziție dificilă .**

" Dar împrejurarea aceasta nu putea să ne descurajeze în acțiunea noastră ,
atunci când se trata)desființarea unui conglomerat de popoare ,
cuib al nesfârșitelor fricțiuni și al unei intolerabile nedreptăți ,
și când era și este vorba de realizarea și de menținerea unor state naționale ,
înzestrate cu toate posibilitățile unei vieți prospere naționale, economice și sociale.

" A trebuit să se repete procesul evoluțiunii universale ,
a difernețierii energiilor din haos, după care urmează , în mod firesc,
integrarea lor pentru a se completa .

" De aceea, din primul moment , am fost de părere că
realizându-se înființarea statelor naționale sud-est europene,
ele vor trebui să înfăptuiască , în scurtă vreme ,
o puternică confederațiune sud-est europeană ,
cu scopul de a forma o forță comună de muncă, și de a crea un teritoriu economic unitar ,
păstrându-și fiecare stat suveranitatea sa, pentru a-și îndruma de comun acord și sistematic ,
munca productivă și a-și asigura desfacerea produselor lor în mod rațional .
(aplauze unanime)

"Mănat de convingerea acestei inexorable necesități , în primăvara anului 1924,
exact acum 10 ani, într-o conferință ținută la Institutul Social , am spus :
Cred din tot sufletul meu că **numai** întronând în țara noastră un sistem de legalitate
și de libertate pentru toți, ea va putea să dăinuiască.

Cred nestrămutat , că idealul național prin întregirea între hotarele de azi ,
nu este încă împlinit.

Vai de națiunea care nu este în stare să-și fixeze noi și noi ținte nobile,
idealuri mărețe , tot mai desăvârșite , demne de frământări , de lupte , de jertfe și de martiri .

Viitorul este al unităților mari sociale și economice ,fie că ele se numesc state,
confederațiuni în materie politică, cooperative sau tovărășii ,în materie economică.

Statul român , mai curând sau mai târziu,

va trebui să facă parte dintr-o astfel de unitate mare ,

și rolul lui , în această perspectivă, va depinde de modul cum a știut

să-și organizeze și să se conducă până la momentul acelei noi și mari prefaceri .

De la destoinicia sa de azi și de la măsura în care va putea să-și câștige autoritatea și

prestigiul, încrederea și respectul vecinilor săi și al lumii civilizate , în viitor, va depinde

dacă statul român va fi un obiect de târșială , ori un factor hotărâtor,

dacă va fi un centru al formațiunii grandioase ce va veni ,

ori își va târșia viața umilită - dacă o va mai avea - de pe o zi pe alta ,

din grația altora și servind pe alții " (**Vii și prelungite aplauze unanime**)

" Cred și trebuie să creadă întreg neamul românesc

în măreața chemare a poporului românesc ;

de a deveni în aceste părți ale lumii , de-a-lungul Dunării și la Marea Neagră ,

centrul de gravitațiune a unei formațiuni puternice , mondiale ,

compusă din state și popoare libere , în stare să-și asigure existența lor națională

și având forța de a contribui la progresul culturii , ordinei și propășirii

veșnic ascendente a civilizației omenești "

Iuliu Maniu / 4 apr.'34

▣ Rezolvarea situației Austriei, Ungariei .

▣ Îndepărtarea pericolului restaurației și revizionismului

[LD : citesc, încerc să-mi păstrez obiectivitatea, dar nu pot să-mi reprim sentimentul
că Maniu era mai mult avocatul Austriei , indirect al Ungariei ... și pe ocolite , a României.
Sau este prea înțelept, prea complicat , și nu-l pot eu înțelege.Mi se întâmplă rar !]

" Am crezut necesară această expunere pentru a învedera crediința mea că remedierea
situațiunii atât de dificilă a Austriei , nu trebuie căutată în măsuri unilaterale sau limitate

și că **situația Ungariei nu poate fi îmbunătățită** printr-o revizuire oarecare a hoaterlor sale.
"Soluția de a lăsa Austria singură, cu asigurarea independenței sale prin protecție internațională, și cu ajutorul economic și financiar al unui stat, oricare ar fi el, este absolut insuficientă și cu totul lipsită de prospectele dăinuirii.
Această situație n-ar putea-o suporta multă vreme starea sufletească a națiunii austriece, cu mari tradiții și cu mult simț de demnitate și de naționalism german, și nu ar putea rezista la neînțelegerea fricțiunii de gelozie și de influențe ale puterilor interesate.)
Nici realizarea unui simplu schimb de mărfuri, mai mult sau mai puțin forțat de considerațiuni politice, nu este suficientă.

"Trebuie formată o mare unitate economică, care nu numai să se completeze economicește, ci să formeze și un mare teritoriu de import pentru statele străine, vrednic din punctul lor de vedere, de concesiuni vamale importante.
"Astfel, soluția Anschluss-ului cu Germania fiind definitiv înlăturată de marile puteri, iar reînființarea Imperiului Habsburgic Austroungar, cu sau fără revenirea Habsburgilor, o nouă primejdie pentru pacea Europei Centrale și liniștea statelor învecinate - este vident că singura soluție poate fi numai **Confederația dunăreană**, în care Austria va avea un rol politic și economic de primă importanță și pe care ideea revizionistă, ireală și injustă, a Ungariei nu trebuie să o împiedice.
"Dimpotrivă, Ungaria trebuie să fie convinsă că este preferabil un rol și un prestigiu foarte important într-o **Confederație**, cu o situație socială și politică înfloritoare,) unei acțiuni de continuă neliniște și de turburări a bunelor raporturi cu statele vecine, **în serviciul unei idei irealizabile.**

" Dar pentru a convinge națiunea maghiară despre aceasta, este în primul rând necesar ca să nu fie încurajată de declarațiuni oficiale similare - care au avut darul să atingă atât de dureros poporul românesc, și să dea aripi unor speranțe maghiare care ușor pot produce stări sufletești și urmări politice iremediabile " (**apaluze prelungite și îndelung repetate**)

[-----]

Iuliu Maniu / 4 apr.'34

▣ " Întrebările d-lui Maniu "

[LD : În acest punct, Maniu repetă, parcă automat, declarațiile stereotipe .
Dar, întrebările merg la ținta urmărită de el : **Confederația statelor dunărene** .
Ori eu sunt într-un impas de receptare, ori parlamentarii nu au înțeles unde bate Maniu, ori ... aceasta era dorința lor ? Maniu este aplaudat cu simpatie, cu căldură, iar presa va vorbi de un "consens "]]

" În vederea celor expuse și ținând seama de faptul îmbucurător că d.ministru de externe reprezintă cu o consecvență de fier, **principiile de bază ale politicii externe**, care sunt adânc săpate în conștiința publică a țării noastre, și anume **menținerea tratatelor de pace, păstrarea cu fidelitate a alianțelor existente**, nutrirea și cultivarea a celor mai **bune raporturi cu foștii noștri aliați**, afirmarea unei **bune vecinătăți cu limitrofii țării noastre** și păstrarea și întărirea tot mai mult a **legăturilor noastre cu Polonia și Mica Antantă - mă mărginesc a adresa d-lui ministru de externe următoarele întrebări :**

- 1.) Ce crede d.ministru de externe privitor la **manifestările tot mai insistente referitoare la revizuirea tratatelor de pace** și privitor la ecourile pe care le-au trezit aceste manifestațiuni în **o parte a opiniei publice din unele țări, foste aliate cu noi**, în timpul războiului, **semnate ale tratatelor de pace** ?
2.) Pentru a putea păstra neatins hotarele noastre și pentru lunminarea opiniei publice față de manifestațiunile periculoase pentru pacea mondială, și prejudicioasă pentru opera de consolidare și pacificare internă a statelor iubitoare de pace și ordine, **înțelege dl ministru de externe să continue opera plănuită și începută [Confederația !] în această privință în timpul colaborării noastre la guvernarea țării ?**
- 3.) Ce crede dl ministru de externe că este de făcut după puternica consolidare a **Micii Înțelegeri** și după înțeleapta realizare a **Pactului dintre țările balcanice**,

pentru consolidarea **Statutului European stabilit prin tratatele de pace** și pentru prosperitatea economică a statelor din bazinul Dunării și sud-estul Europei ?

4.) **Ce acțiune diplomatică înțelege a duce pentru realizarea unei Confederații Sud-Est Europene** , sau cel puțin a **Confederațiunii statelor dunărene** , propusă de d.Tardieu în anul 1932, luna februarie , **ideea acceptată, la vremea sa , de Mica Înțelegere ?** " (**aplauze prelungite și îndelung repetate**)

lul.Maniu / 4 apr.'34

22.b) c) Nicolae Titulescu : răspunde la interpelare , 4 apr.'34

(DAD, MO 38, șed. din 4 apr.'34, p. 1611- 1616)

("Dimineața " , an 30, nr. 9797, 6 apr.'34 +

foto Titulescu și colaboratori , la ieșirea din Parlament)

Document integral la fișier Politică externă

[LD : supratitluri, sublinieri, comentarii, semne , cu roșu - îmi aparțin :

/ **Politica externă - funcție organică** a psihologiei și voinței interne /

/ **Lozinca României** peste hotare :de la **național** - prin **regional** - la **universal** /

/ **Revizionismele** : teoretic -italian ; agresiv- maghiar /

/ **Propaganda revizionistă maghiară** /

/ **Pavăzele României : de drept, morale, politice** /

/ Pavază de drept : **Tratatele de pace ; Pactul Societății Națiunilor ; Franța** /

/ Pavază morală : **Tratatutul de la Trianon** - lucru judecat !

/ Răspuns - concluzie lui Maniu - apărarea granițelor :

Alianțe politice antirevizioniste ;

Alianțe nepolitice economice - nu Confederație dunăreană !

Spiritualizarea frontierelor /

/ Locul României în lume , ca stat mic / **Misiunea istorică a României /**

Nic.Titulescu / 4 apr.'34

▣ **Bazele psihologiei interne.**

▣ **Politica externă - funcție organică**

" **Expunere d-lui Maniu** [-----]marele merit de **a pune în plină lumină bazele psihologiei interne** pe care **se întemeiază acțiunea internațională a României** .

Ele sunt două principiale .

" Mai întâi , **tratatul de la Trianon** apare tuturor românilor , și în deosebi a celor din Ardeal , ca **consfințirea unei ordine de drept** , mult mai redusă decât aceea pe care de veacuri de convețuire și suferințe comune au săpat-o în **conștiința istorică a neamului nostru** .

(**aplauze unaime**)

De aceea, în chip firesc, în opinia publică , **tratatutul de la Trianon** evocă mai curând

ideia unei continuități , decât ideea unei amputări . (**aplauze unaime**)

" Pe de altă parte , ori de câte ori unitatea noastră națională pare a fi amenințată ,

acea care dau semnalul de alarmă și sar cei dintâi pentru apărarea ei,

sunt **românii din noile provincii** . (**aplauze unaime**)

"Când **acestea sunt datele vieții noastre interne, politica extenă a României**

dacă știe să se conformeze lor, nu poate **decât să-și impună pretutindenii cerințele**.

În adevăr, astfel concepută, ea nu este o creație artificială,

ea este o simplă funcțiune organică .

Izvorând din **prorocile unității noastre naționale**, politica noastră externă

are ca **scop principal : păstrarea ei** , iar ca **metodă constantă de lucru** ,

coordonarea progresivă a acțiunii noastre cu aceia a statelor cu interes comun ,

până la **integrarea ei în grupuri internaționale** , din ce în ce mai mari .

De la național , prin regional, la universal, iată lozinca României peste graniță "

(aplauze)

Nic.Titulescu / 4 apr.'34

▣ **Revizionismele : italian, ungar .**

[LD : diagnostic frumos, nuanțat , diplomatic. Dar ...cu caracter teoretic, defensiv, anesteziic, prin unele părți ipocrit , și ...neândoielnic, "neprofetic" infirmat , etapă de etapă de ralități.

Valabil doar pentru acel moment]

"De sigur că **o asemenea politică externă** este menită să **întâmpine dificultăți din partea acelor pe care ordinea actuală a Europei îi nemulțumește .**

Departate de a vedea în aceste dificultăți obstacole care să ne descurajeze , eu văd în ele **hrana zilnică a ministrului de afaceri străine.**

Așa fiind, **când dl Maniu mă întreabă** ce cred privitor la manifestările tot mai insistente ale **guvernului ungar** , referitor la **revizuirea tratatelor de pace** și privitor la ecurile pe care ele le-au trezit în o parte a opiniei publice din unele țări, foste aliate cu noi în timpul războiului și semnatare ale acestor Tratatate , **răspund :**

"Din capul locului doresc să **fac o distincțiune între revizionismul italian și cel ungar .**

Voi vorbi de unul și de altul cu o sinceritate desăvârșită.

Primul revizionism [italian] pare a avea mai curând **un caracter principial** , bazat pe **crediința că Trataele** ,ca toate lucrurile omenești , **nu sunt eterne .**

Al doilea, cel ungar, are un **caracter practic, pozitiv**, și este bazat pe **dorința fățiș exprimată de a mutila statele vecine**, pentru a sporii **patrimoniul teritorial al Ungariei actuale.**

Primul revizionism , cel italian , **are un caracter generos**, căci la cunoștința mea cel puțin, Italia **nu a cerut până astăzi ceva pentru ea, ci a intervenit în folosul unui stat slab**, pe care îl socotește **nedreptățit .**

Al doilea revizionism, cel ungar, **are un caracter net egoist**,

și este expresiunea modernă a unor **tendențe seculare și ireductibile .**

Dacă fac această deosebire , **nu am să scuzez primul revizionism , în dauna celui de-al doilea.) Le consider pe amândouă inacceptabile și dăunătoare .**

(aplauze unanime și îndelug repetate)

Dar nu e fără interes să pot afirma că **dacă revizionismul italian este pentru România o concepție greșită , revizionismul unguresc** este pentru noi **o concepție vinovată .**

(aplauze furtunoase , prelungite și îndelug repetate)

"De aceea, **oricât de dureroase ar fi** pentru noi manifestațiunile italiene , în favoarea revizuirii , **ele nu pot schimba cu nimic [!?] legăturile de afecțiune dintre România și Italia** , nici să ne facă să pierdem speranța că **va veni și ceasul** când concordanța de interese va impune ca legăturile noastre să-și poată găsi o trainică expresiune politică.

Pentru aceasta , **România trebuie să aștepte cu calm și cu încredere** ceasul oportun , iar **Italia trebuie să înceteze** de a considera ca îndreptate împotiva ei orice act făcut pentru salvagardarea securității românești . (vii aplauze)

" De aceea, de asemenea, **oricât de natural am considera revizionismul ungar** , căci oameni suntem, și poetul roman ne-a învățat că nimic din ce este omenesc nu trebuie să fie străin de inima noastră,

nu putem să tratăm acest revizionism , cu metodele și manifestațiunile sale , **decât ca un pericol** și, cu toată dorința de prietenie cu Ungaria,

să-i fixăm limite peste care să nu-i îngăduim să treacă . (aplauze furtunoase)

De aceea, **nu mă voi ocupa aici decât de revizionismul unguresc. "**

Nic.Titulescu / 4 apr.'34

▣ **Propaganda revizionistă ungară .**

" Noi am spus în repetate rânduri Ungariei , și i-o spunem din nou și azi :

o înțelegere între noi este și în interesul celor două țări .

Dar o înțelegere devine imposibilă , dacă cu prilejul ei se ridică chestiunea schimbării hotarelor țării (Aplauze unanime, mult prelungite , strigăte de "bravo ")

Ungaria știe tot așa de bine ca și o mine că , prin propaganda la care se dedă , **nu va putea clinti**

hotarele noastre nici un metru pătrat "(Aplauze unanime, mult prelungite, "bravo")

Atunci de ce o face ? Explicația este simplă . Scopul manifestațiilor revizioniste este demoralizarea țărilor vizate și ținerea trează în opinia publică ungară a unei speranțe nelămurite în vremuri mai bune.

Cu alte cuvinte, aceste manifestații constituiesc o armă de luptă în războiul juridic, care, din nefericire , se confundă astăzi cu starea de pace . "

Nic.Titulescu / 4 apr.'34

▣ Pavăza juridică, morală și politică a hotarelor

" **Dacă** este așa, nimic nu ar servi mai mult jocul adversarilor unității noastre naționale, **decât** a ne lăsa intimidată de asemenea manifestații.Nu o vom face .

Și nu o vom face conștient , pentru că granițele noastre sunt apărate împotriva revizuirii de o întreită pavăză : juridică, morală și politică. Le voi examina pe rând.

[-----]

Nic.Titulescu / 4 apr.'34

▣ Pavăza de drept .

▣ Pactul Societății Națiunilor

" Înainte de toate , țin să precizez că revizuirea cu care suntem mereu amenințați , este o instituție internațională , bine caracterizată , distinctă de război.

Pe acesta [războiul] , regula jocului cere ca toată lumea să declare că nu-l vrea.

În realitate , pe acesta nu-l pot evita decât în măsura în care ești în stare să-l suporti.

De aceea, pacifist convins, am considerat întotdeauna că asigurarea țării cu o forță militară compatibilă cu interesul securității naționale este cel mai bun mijloc de a păstra pacea.

(Aplauze prelungite , îndelung repetate)

Dacă războiul este sinonim cu schimbarea granițelor prin forță - revizuirea este, după părerea interesaiților , sinonimă cu schimbarea granițelor prin mijloace pacifice . Acesta este punctul de plecare al întregii noastre construcții .

Și eroarea începe chiar de aici.

" În Pactul Societății Națiunilor există un articol 19 , faimos prin specula ce s-a făcut în jurul lui, care dispune că Adunarea poate , din timp în timp , să invite pe membrii Societății

de a proceda la un nou examen al Tratatelor devenite inaplicabile ,

precum și al situațiilor internaționale a căror menținere ar putea pune în pericol pacea lumii .

În ce privește tratatele , revizuirea nu este prevăzută deci , **decât** pentru tratatele inaplicabile , adică pentru care se constată că aplicațiunea nu este posibilă.

" Or, clauzele teritoriale sunt deja aplicate .

Revizuirea lor este , deci , juridic , imposibilă . (Aplauze prelungite și îndelung repetate)

Și cum ar putea fi altfel ? Granițele tratatelor care au încheiat marele război , sunt trasate cu sânge și sunt fructul unor suferințe fără pereche.

Cum ar fi acceptat puterile învingătoare să obție teritorii cu obligația ca, într-un chip sau altul, să le restituie mai târziu ?

Dovadă că lucrurile stau astfel, este art. 10 din același Pact al Societății Națiunilor ,

care obligă pe fiecare membru al Societății

să respecte integritatea teritorială și independența politică prezentă a tuturor membrilor Societății. Or, ar fi inadmisibilă ca, în virtutea aceluiaș tratat ,

să ai și obligația să respecti o frontieră și să ai și dreptul să-i ceri schimbarea !

Și totuși , revizuirea granițelor , pe baza art. 19 , constituie pentru unii o posibilitate .

Greșala este , totuși, fără consecințe.

În adevăr, nu e nimeni din cei care cred că revizuirea teritorială este posibilă în baza art.19, care să susțină că ea se poate face altfel **decât cu consimțământul statului interesat** .

Și este logic să fie așa. Nu se poate desface cel mai modest contract dintre doi particulari fără consimțământul lor particular . **Cum ar fi posibil ca un contract solemn** ,

cum este un tratat de pace , **să poată fi desfăcut prin voință unilaterală ?**

Cu alte cuvinte , după părerea unanimă, **soarta revizuirii este în mâna noastră :**
ea nu este posibilă decât atunci când o voim noi. (**Aplauze prelungite și repetate**)
" Or, la cererea de revizuire a Ungariei , România, ca și celelate state ale Micii Înțelegeri ,
au răspuns categoric : Nu, nu, niciodată !
Nu este forță pe lume care să ne facă să ne schimbăm răspunsul.
Și nu este autoritate internațională care să dispună de teritoriile noastre ,
fără voia noastră, căci teritoriile oricărei țări depind exclusiv
de Constituția și Parlamentul ei național." (Aplauze prelungite și repetate)
Nicolae Titulescu / 4 apr.'34

▣ Pavăza de drept .

▣ Revizuirea Pactului Societății Națiunilor ?

[LD : aceeași credință fanatică în construcția , parcă eternă, a Pactului Ligii Națiunilor,
și în Franța ... îl face pe Titulescu să insufle opiniei publice și politice românești ,
o siguranță nelimitată în invulnerabilitatea granițelor naționale.

Ca ridicare a moralului unei națiuni, această credință putea fi reconfortantă.

Din p.d.v. al realităților ... am îndoiești . Dar cum să te atingi de " mitul Titulescu " ,
atât de supradimensionat de istoriografia românească ?]

" Atât este aceasta de adevărat , încât **paralel cu propaganda revizionistă zgomotoasă**
ce cunoaștem , **s-a dus o acțiune mai discretă , dar mai periculoasă** , dacă ar fi reușit .
Necesitatea unanimității votului , cerută de Pactul Societății Națiunilor,
făcând revizuirea problematică, s-a spus : **statutul Societății Națiunilor trebuie schimbat**
sau **Societatea Națiunilor trebuie să dispară !**

Și , într-adevăr , un fapt care nu poate să izbească este acela că
statele care sunt partizane ale revizuirii ,

în loc să fie cei mai aprigi susținători ai Societății Națiunilor,
singurul organ internațional în măsură s-o realizeze,

sunt cei mai aprigi critici ai institutului de la Geneva , și , sau **amenință că o părăsesc,**
sau **propun reforma ei**, fățișă sau indirectă , **pentru a înlătura obstacolul unanimității.**

Ce garanții are România că regula actuală de drept , în materie de revizuire ,
nu va fi schimbată niciodată în dauna ei ? Ea are două.

Prima o deține din însăși **litera Pactului Socoetății Națiunilor**, care cere , pentru o schimbare a
lui, **ratificarea unanimității Membrilor Consiliului Societății Națiunilor**
și **ratificarea majorității Membrilor Adunării .**

A doua garanție , România o deține **de la un stat** , membru permanent al Consiliului Societății
Națiunilor , care , **prin veto** ,ce s-a angajat să opună în caz de nevoie ,
a dat caracterul de definitivat regulei actuale de drept în materie de revizuire.

Prin gestul ce a făcut acest stat , prin **sporirea sentimentului de securitate** ce ne-a dat ,
el a adâncit și mai mult **dăra de recunoștință** existentă din primul ceas de când
sufletul românesc a luat cunoștință de el însuși. **Am numit Franța .**

[-----]

Nic.Titulescu / 4 apr.'34, retro ' 20-'21

▣ Pavăza morală

▣ Documentația Delegației ungare

▣ Tratatul de la Trianon

[LD : coroborează cu doc. din **fișierul I** privind tratatele]

" **Propaganda maghiară** lasă să se pretindă , prin toate mijloacele ei de acțiune,
că **chestiunea fruntariilor Ungariei n-a fost niciodată desbătută în mod serios,**
că **Ungaria a fost pusă în fața unui fapt împlinit,**
că **Tratatul de la Trianon este pur și simplu o poruncă, un dictat .**

În consecință , de aici înainte urmează să fie **desbătut procesul care n-a fost judecat la Conferința Păcii . "**

" O atare prezentare a lucrurilor merită , drept cel mai blând calificativ , pe acel că este întemeiat pe **o totală lipsă de memorie** .

Ca semnatar al Tratatului de la Trianon , să-mi fie îngăduit să **o reamprospătez** acolo unde este nevoie . **Afirm că Ungaria** s-a prezentat la Conferința Păcii , cu **un material documentar fără de pereche** și de așa natură , încât cercetarea lui nu poate produce decât **admirația pentru patriotismul celor care l-au adunat** . **Afirm** , fără teamă de a fi desmințit , că **nu este un singur argument** , că nu este un singur considerent **întrebuințat de propaganda actuală** , care **să nu fie cuprins în materialul prezentat Conferinței Păcii** .

Documentația maghiară ...

Acest material se găsește în publicarea oficială făcută de Ministerul Ungar al Afacerilor Străine , sub titlul "**Negociațiunile păcii ungare** .

Darea de seamă a Delegațiunii Ungariei de la la Neully sur Seine , din ianuarie -martie 1920 . Este vorba de 4 volume groase , format mare , tipărite pe 2 coloane ; primul are 6661 pagini , al doilea 585 , al treilea 418 și al patrulea cuprinde hărți în număr mare .

În prefață , se aduce , cu drept cuvânt , **laude muncii Delegației ungare la Conferința de pace și se spune** : < **Această** lucrare este un **tezaur unic al științei ungare** .

Niciodată nu a apărut o lucrare similară . Ar fi imposibil să se facă una la fel în viitor .

Este o lucrare standard , izvor constant pentru istoricii viitorului . >

În serviciul acestui material , cu adevărat monumental , s-a trimis , sub președinția contelui A. Appony , **o delegație strălucită , compusă din : 7 comisari generali** , printre care și contele Bethlen , contele Paul Telecky .

8 comisari , printre care miniștrii Walko , Karoly , etc .

38 de experți , aleși printre cei mai competenți , printre care specialiștii pentru chestiunile românești , pentru Transilvania , pentru chestiunile croate .

6 consilieri politici , aparținând diverselor partide .

14 secretari , 1 secretar general , 2 secretari ajutori .

Argumentele maghiare ...

" Cum au tras profit acești delegați excepționali din acest material excepțional ?

Este interesant de reamintit . Fără să aștepte primirea condițiilor de Pace , pregătite de Puterile aliate și asociate , la 14 ianuarie 1920 , odată cu prezentarea plinelor puteri , **Delegația ungară** a remis Conferinței Păcii **două note** .

Prin cea dintâiu , ea cerea retragerea trupelor românești .

Prin a doua , ea expunea **considerațiunile politice , geografice , etnografice și istorice** , pentru care cerea **să dea prilej poporului ungar și diferitelor naționalități** stabilite pe pământul unguresc , **de a decide ele** , după un schimb de idei și o înțelegere reciprocă , **cadru vietii și rațiunile lor viitoare** .

"**Toate argumentele întrebunțate de contele Bethlen** , în conferințele sale din Anglia , **se găsesc în această notă** . **Plebiscitul era cerut de Ungaria** , înainte chiar de ai se fi remis proiectul de tractat , adică la **14 ianuarie 1920** .

" **Condițiunile de pace** , elaborate de Marile Puteri , i-au fost remise în adevăr , la **15 ianuarie** iar a doua zi , la **16 ianuarie** , contele **Appony a fost chemat în fața Consiliului Suprem** , pentru a expune oral conținutul notelor scrise .

El a conchis din nou **cerând plebiscituri , pentru ca populațiunile , iar nu guvernul maghiar , să decidă de soarta lor , conform principiilor wilsoniene** ."

Notele delegației maghiare

"La **12 februarie 1920** , ca răspuns la condițiunile de Pace ,

Delegația ungară a prezentat 38 de note foarte dezvoltate , pe toate chestiunile care făceau obiectul tratatului . **Notele privind chestiunea teritorială și , în special , Transilvania și**

România sunt cele mai numeroase. Este întrebătoare de reaminti titlul unora din ele , pentru a se vedea în ce mod strâns și detaliat au fost conduse negociațiunile :

- Memoriu asupra **autenticității datelor din recensământul unghuresc.**
- Memoriu asupra **dezvoltării populației din Ungaria** , de la încetarea dominației turce .
- Memoriu asupra situației agricole a Ungariei , în cazul când ar pierde teritoriile cerute de naționalități .
- Chestiunea Transilvaniei .**
- Combaterea românilor cu privire la statistica naționalităților .**
- Observațiunile referitoare la **harta României .**
- Poate să subziste dominația română în Transilvania ?**
- Falsitatea spirațiunilor istorice ale românilor** , în lumina vechii istorii a Transilvaniei .
- Cum a trecut imperiul în mâinile românilor în 1918.**
- Caracterul deosebit al **instituțiunilor din Transilvania și cele din România .**
- Tabloul sinoptic al drepturilor naționalităților din Ungaria pe vremuri și azi** , potrivit **adeziunilor Adunării de la Alba Iulia** , potrivit situațiunilor reale și potrivit exofgențelor înțelegerii .
- Ordonanțele privitoare la drepturile naționalităților din Constituția Transilvaniei** , în vigoare de la **1541 la 1867** .etc etc etc

Tratamentul țărilor succesore...

"**Marile Puteri** : Franța ,Anglia, Italia și Statele Unite ,
au studiat aceste note voluminoase ,prin comisiunile și experții lor.
 Demn de observat este faptul că **din aceste comisiuni de studiu nu a făcut parte nici un reprezentant al țărilor interesate : România, Serbia și Cehoslovacia.**
Țările Micii Înțelegeri au fost tratate la Conferința Păcii **ca justițiabile . (exclamări)**
Să nu uităm că Ioni.C. Brătianu , mare prin **patriotismul său, mare prin capacitatea lui,**
 dar și mare prin simțul de mândrie națională,
a considerat că aspirațiunile noastre nu au căpătat satisfacțiune integrală și a părăsit Conferința de Pace . (aplauze prelungite și îndelung repetate la PNL)
"Așa fiind , în procesul dintre Mica Înțelegere și Ungaria,
fruntariile noastre au fost arbitrate de Marile Puteri ,
iar în stabilirea hotarelor românești
au jucat un rol covârșitor experții englezi și americani .
" Timp de două luni , conferința a studiat documentația ungară .
La 6 mai, ea a remis Delegațiunii maghiare un complet de trei acte ,
 compus dintr-**o scrisoare de trimitere** , din **răspunsul Conferinței** la toate notele Ungariei și din **textul definitiv al Tratatului de pace .**
 Citirea acestor documente dovedește cu **câtă scrupulozitate și conștiință**
au fost examinate toate cererile , toate observațiunile și toate obiecțiunile Ungariei.

Scrisoarea lui Millerand ...

Dar scrisoarea de trimitere , semnată de președintele **Millerand** , trebuie să ne rețină o clipă atenția. Pentru că ea **conține un pasagiu** care **dă drept Comisiunilor de Delimitare** , acolo unde aplicarea pe teren ar constata o nedreptate, **să o rectifice** - drept perimat , deoarece Comisiile de Delimitare n-au găsit cu cale să uzeze de el - **se vorbește mereu de făgăduielile făcute Ungariei prin scrisoarea președintelui Millerand !**
 " Și aici este foarte instructiv să **împrosopătăm memoria celor interesați** , dând citire câtorva **pasagii din această scrisoare istorică :**
< O stare de lucruri , chiar milenară , nu merită să dăinuiască când ea este recunoscută contrarie justiției. > (aplauze prelungite, strigăte de bravo)
< Delegația ungară trage argument din faptul că condițiunile păcii n-au prevăzut nicăeri plebiscitul. Dacă Puterile Aliate și Asociate au considerat inutil de a recurge la o consultare populară de acest fel, ele nu au făcut-o decât după ce au dobândit certitudinea că această consultație , dacă ar fi înconjurată de garanții complete de sinceritate ,

n-ar da rezultate simțitor deosebite de cele la care le-a condus un studiu minuțios al condițiilor etnografice ale Europei Centrale și ale aspirațiilor naționale . >
< Voința popoarelor s-a exprimat în zilele de octombrie și noiembrie 1918 , când Dubla Monarhie s-a năruit și când populațiunile s-au unit cu frații lor italieni , români, iugoslavi sau cehoslovaci. > (apaluze prelungite)

< Evenimentele care s-au produs de la această epocă constituie tot atâtea mărturii noi despre sentimentele naționalităților pe vremuri subjugate sub Coroana Sfântului Ștefan . >

< Dispozițiile tardive luate de guvernul ungar , pentru a da satisfacțiune trebuințelor de autonomie a naționalităților, nu pot face iluziuni ; ele nu schimbă cu nimic adevărul istoric esențial și anume că lungi ani în șir, toate eforturile politicii maghiare au tins să înăbușe vocea minorităților etnice. > (apaluze prelungite)

Titulescu / concluzii

" Frontierele actuale ale Europei Centrale

sunt rezultatul evoluției de secole a unei idei de justiție.

Chestiunea frontierelor Europei Centrale constituie un proces sfârșit , iar nu un proces care trebuie să înceapă .

La orice tentativă de actualizare a lui, noi vom răspunde : lucru judecat .

(apaluze unanime și prelungite)

Expunerea de azi a d-lui Maniu , plină de grijă pentru definitivă consolidare a operei săvârșită de tractate, este cel mai strălucit plebiscit al Transilvaniei , pentru opinia publică

internațională (apaluze unanime și prelungite) , căci , prin glasul celui care a prezidat la actul Unirii , noua provincie își exprimă ferma voință de a rămâne

de-a pururi alipită la Patria Mamă , nu într-un moment de entuziasm ,

ci după experiența a 16 ani de viață în comun . (apaluze unanime și prelungite)

lată de ce m-am considerat îndrituit a spune că granițele noastre au , în consemnul unanim al națiunii , o protecție de o valoare morală neprețuită . "

[-----]

N.Titulescu / 4 apr.'34

▫ Răspuns lui Maniu

▫ Confederația dunăreană ?

[LD : Partidă de dialog cu ipoteze și echivocuri ... pentru că și unul și altul au vorbit astfel ; pentru că și unul și altul încercau să-și depășească statutul de exponenți ai unei țări mici, dependentă de marile puteri , visând la un statut mai important pentru țara lor ; pentru că , într-un fel sau altul, și unul și altul , ocolesc sau nu cunosc profund atât intențiile Germaniei și Italiei cât și a "marilor aliați" față de ele .

În orice caz, într-o formă " diplomatică" destul de delicată , argumentele lui Titulescu ar fi trebuit să spulbere himera " Confederației" lui Maniu ...]

" Rămâne a treia chestiune : ce trebuie făcut pentru prosperitatea economică

a statelor din bazinul Dunării ? Și ce acțiune diplomatică înțelegem a duce

pentru realizarea unei confederațiuni sud-est europene sau cel puțin

a confederațiunii statelor dunărene , propusă de dl.Tardieu în 1932 ?

Această întrebare a d-lui Maniu ridică chestiunea Europei Centrale în întregul ei .

Voi răspunde , fără să ocolesc nici una din asperitățile ei . "

" Situația actuală a Europei Centrale inspiră îngrijorări serioase și

dacă nu se recurge repede la o soluție acceptabilă pentru toți interesații,

consecințe grave se pot produce pentru întreaga Europă.

Austria ...

Punctul nevralgic îl constituie situațiunea Austriei , dar nu atât din cauza ei, cât din cauza rivalității de interese ale Marilor Puteri.

Soluția Anschluss-ului

nu este acceptată nici de Italia , nici de Franța nici de Mica Înțelegere .

Soluțiunea unirii Austriei cu Ungaria ,

nu este acceptată nici de Germania , nici de Mica Înțelegere .

Unirea Austriei , Ungariei și a Micii înțelegeri ,
ridică **opozitia Germaniei și a Italiei** , deoarece ,
pentru prima , această soluție **ar face Anschluss-ul irealizabil** ,
iar pentru a doua , această soluție reprezintă
o formă de reînviere inacceptabilă a vechii monarhii austro-ungare .
Când franc vorbind , aceasta este situația , **ieșirea pentru moment din impas ,**
nu poate fi decât menținerea statului quo ,
dorit de Italia, Franța, Anglia și Mica Înțelegere .

Dar , pentru aceasta , este necesar **să se dea Germaniei garanții serioase**
că Austria nu va fi înglobată într-un sistem politic sau economic îndreptat împotriva ei.
Mica Înțelegere este de părere că **raporturile dintre Austria și Germania**
sunt destinate să se îmbunătățească și că
a insera Austria într-un sistem anti german
ar fi **o încercare care n-ar avea nici o șansă de durată .**

Menținerea independenței Austriei
nu se poate menține **decât cu această condițiune**
și cu garantarea ei politică din partea tuturor statelor interesate .

Colaborare economică ...

" Paralel cu aceasta , **o colaborare economică ,**
ca aceea pe care o preconizează dl Maniu , strânsă , între statele Europei Centrale ,
este unica soluțiune , pentru a îmbunătăți situațiunea bazinului dunărean și a readuce
prosperitatea în limitele posibilului .

Suntem gata să facem acțiunea necesară în acest sens , în orice moment "

(**Aplauze unanime , prelungite**)

Trebuie să ne ferim , însă , **cu orice chip , de soluțiuni artificiale**

și în special **de împărțire a Europei Centrale în blocuri rivale .**

În acest scop , **acordurile economice** cu privire la Europa Centrală **trebuie să respecte ,**
deopotrivă , interesele legitime ale Italiei , Germaniei , Franței și ale Micii Înțelegeri.

(**Aplauze unanime , prelungite**)

[-----]

N.Titulescu / - concluzii - 4 apr.'34

▣ **Alianțe politice antirevizioniste**

▣ **Acorduri economice nepolitice**

▣ **Spiritualizarea fruntariilor .**

" **Dacă juxtapunem Mica Înțelegere** , ca organism internațional distinct , așa cum o prezintă noul
ei statut , și **Înțelegerea Balcanică** - constatăm că **de la Praga la fruntariile Persiei** ,
s-a organizat **un lanț de state cu acțiune politică coordonată , bazată pe nerevizuire ,**
și care **încearcă să-și coordone** , pe cât le stă în putință , **activitățile lor nepolitice.**

(**Aplauze unanime , prelungite**) **Planul Tardieu ...**

Nimic nu poate accelera mai mult acest ritm decât **acordurile economice .**

De aceea , **România a susținut cu toată convingerea Planul Tardieu .**

Nerealizarea lui momentană trebuie să ne oblige să găsim o soluție echivalentă . "

Acordurile economice pot reduce mult din dificultățile politice .

Aplicate pe o scară întinsă , ele pot aduce devalorizarea fruntariilor și ,

practicate cu bună credință , ele pot aduce completa lor spiritualizare .

În această direcție , acceptăm să mergem.

În cealaltă , adică în direcția revizuirii de fruntarii ,

pentru a cădea în sistemul suveranității închise , niciodată

căci aceasta este drumul la război. "

N.Titulescu / 4 aprilie

▫ România = stat nou .

▫ Misiunea istorică a României .

[LD : în atmosfera de **criticism , pesimism și disperare** , care cuprinsese societatea **Titulescu are un discurs optimist , pozitiv și constructiv.**

Nu cred că , din acest p.d.v. , **doctrina avansată de el** putea deveni **o doctrină consensuală , asumată de toate forțele politice interne.**

În această neconcordanță trebuie căutate cauzele care au dus la evoluțiile ulterioare .

Tot așa de adevărat este că , de la "înălțimea" în care s-a plasat , el nu a reușit să priceapă această "temperatură " politică internă , iar atunci când s-a amestecat ... nu totdeauna a făcut-o cu înțelepciune .]

" Voința Românie este fermă. Nimic nu o poate clinti .

Este vorba despre **lupta pentru progres** , în care **întreaga noastră existență este în joc.**

În această luptă **se ciocnesc astăzi în lume state vechi ,**

pe care le respectăm pentru tradiția de civilizație și competență ce reprezintă , și **state noi** , care sunt abia **la originea activității lor internaționale .**

România este printre acestea din urmă.

În lipsurile ce ea înfățișează , departe de a vedea slăbiciuni congenitale , care ar împiedica ca eforturile ei să fie încununat de succes , eu văd , dimpotrivă , în sens invers ,

tot progresul pe care ea este chemată să-l facă ,

și pe care **vârsta fragedă a organizării noastre de stat nu ne-a îngăduit să-l realizăm încă.**

" **Și departe de a fi descurajat , ideea misiunii viitoare a țării mă susține în orice clipă.**

Ideea misiunii istorice a României , este atât de tare la oamenii noștri politici ,

încât ea singură poate explica **puterea lor de rezistență în mijlocul greutăților și amărăciunilor care întovărășesc sarcina lor.** (**Aplauze unanime , prelungite**)

" **Îți înduri soarta și lupti ! Pentru ce ?**

Pentru că simți că **dacă tu ai să ispășești anume lipsuri ,**

tot tu ai și misiunea de a micșora diferența de nivel

dintre țara ta și altele privilegiate , pe vremuri când a ta trăia în asuprire.

Străinătatea nu cunoaște puterea pe care o dă Românilor

credința că ei nu și-au spus încă cuvântul în evoluția internațională .

(**Aplauze furtunoase , prelungite , îndelung repetate , strigăte de " bravo")**

" **Revizuirea nu este , pentru România , numai amputarea moșiei strămoșești.**

Revizuirea este amputarea atribuțiilor istorice ale neamului nostru ,

tocmai în clipa în care el și-a desăvârșit unitatea.

Din nedreptățile istorice suferite de poporul nostru , **unii cari au fost feriți de ele , voiesc să deducă privilegii pentru țara lor.**

Noi , nu revendicăm ranguri aristocratice în viața internațională ;

în schimb , nu vom renunța niciodată la egalitatea cu ceilalți , așa de greu câștigată.

Și celor care ne vorbesc astăzi

de întoarcerea la trecut pe calea revizuirii , le răspundem :

trecutul a fost al vostru , prezentul nu este al nimănui , iar viitorul nu vi-l dăm , căci este cel mai scump bun din câte avem "

(**Aplauze furtunoase , prelungite , îndelung repetate , strigăte de " bravo" ; întreaga Adunare , în picioare , ovaționează**)

(**Titulescu este felicitat călduros de către membrii guvernului**)

N.Titulescu / 4 apr.'34

Finis dezbaterii de politică externă / 4 aprilie 1934

23.) Legea conversiunii datoriilor rurale și urbane , 2-5 apr.'34

V.Sassu (ministru) A.Bentoiu (raportor) Doc.integrale fișiere partide.

a) Leon Scridon (PNA) b)

---

a) Leon Scridon (PNA)

(DAD, MO 36,șed. din 2 apr.'34, p. 1516- 1519)

[LD: de pe pozițiile **naționalismului integral** , asumat de PNA, este **contra protejării creditorilor străini și apără interesele băncilor românești din Ardeal**]
Sublinieri și semne, îmi aparțin.

Leon Scridon / 2 apr.'34

▣ Legile conversiunii

▣ Creditorii străini

" **Deși aveți pretenția de a soluționa o problemă de ordin național, mențineți un tratament de preferință** - moștenit de la celelate legi - **împotriva căruia partidul nostru a protestat în comisiuni și protestează și aici , cu toată hotărârea.**

Vorbesc de **tratamentul în favoarea creditorilor străini** , pe care nu-l găsesc **cu nimic justificat** ,

căci **dacă se admite reducerea creanței** în materie de **concordat preventiv [falimentul]** - **fără ca creditorul străin să aibă dreptul să protesteze** -

nu înțelegem de ce nu i s-ar aplica același tratament , când este vorba de **un interes superior de ordin național.**

" **Propunerea noastră de a se suprima această excepție** , **susținută** chiar și de o bună parte din **majoritate** , și având și **asentimentul d-lui ministru Sassu** , **datorită unor anumite intervenții , a fost respinsă** , **consfințându-se și pe mai departe această excepție în favoarea creditorilor străini.**

Mentținerea acestei excepții , este o gravitate excepțională pentru Ardeal.

Acolo s-au înființat , după război, o serie de **societăți < românești >** , românești în **sensul că sunt înregistrate la tribunal și sunt supuse dispozițiilor codului comercial român , dar capitalul este străin.**

Îndeletnicirea acestor societăți , este cumpărarea și vânzarea de unelte și mașini agricole , în special mașini de treierat .

Ex. "**Soc .Română pentru comerțul cu mașini agricole Cluj, S.A.** "

- **Bentoiu** : Sunt organizate în țară și au sediul principal aici ?

- **Scridon** : Aceste societăți **au vândut țăranilor unelte agricole** , aceștia au dat polițe în valută forte , au plătit dobânzi uzuare , rămânând datori cu un rest de plată .

În urma crizei, acești **țărani au fost dați în judecată** , urmăriți, iar când au opus creditorilor beneficiul asanării, **creditorii urmăritori veneau cu un contract, în numele unor societăți străine** (fabrica de unelte Budapesta sau Viena) , și bieții țărani au pierdut procesul .

Prin urmare, **prin consfințirea acestor excepții în favoarea creditorilor străini, dvs. excludeți de la beneficiul legii o bună parte a țăranilor din Ardeal .**

Leon Scridon / 2 apr.'34 , retro '

▣ Băncile românești din Ardeal

▣ PNȚ nu sprijină creditul român

▣ PNL nu sprijină creditul agricol

[LD : prin el , am confirmarea că **ardelenii din PNȚ lipsesc la dezbaterile acestei legi** ,

aşa explicându-se absența lor , ca opinie .Această **boicotare ardelenescă** ,
trebuie neapărat să o surprind undeva , **dincolo de orice explicație** .
Fără , însă , a- mi însuși accentul anti- PNR , promovat de goghiști , care face parte dintr-un alt
capitol. Tot prin această discurs, capătă consistență **caracterul naționalismului integral** ,
asumat de PNA-Goga.]

S-a vorbit despre înviorarea creditului.

DI.Ghelmegeanu , ca **reprezentant al PNT** , a vorbit despre **situația financiară din Ardeal**.

" **Îmi pare rău** că nu mai este aici , că aş vrea să-i spun că **cel mai puțin calificat partid** ,
care să vorbească despre situația băncilor românești din Ardeal , ar fi fost PNT .

Îmi pare rău că **nu sunt aici reprezentanții din Ardeal al PNT** , să le spun că ,

pe lângă alte împrejurări , **diminuarea popularității PNT în Ardeal** ,

se datorește tocmai **lipsei complete de solitudine a PNT** ,

față de băncile românești din Ardeal.

" Cunosc foarte bine situația din Ardeal , și am pretenția că o cunosc mai bine decât
dl Ghelmegeanu. Ei bine , **discutând situația băncilor românești** , amărăți în sufletul lor ,
spun că mai bine le-au apărât interesele lor domnul Argetoianu , decât dl Iuliu Maniu "

" De la această tribună , **președintele PNA , dl Octavian Goga** , având la îndemână datele
statistice culese din Monitorul Oficial , după publicațiile din 1932 , **a arătat situația de vădită**
inferioritate a instituțiilor financiare românești din Ardeal , față de instituțiile minoritare .

[LD : vezi discursul lui Goga din 3 mart.'34 , fișier PNA-II]

Aceste bănci românești , care înregistrează **o existență de peste 50 de ani** ,

nu au fost **nicicând bănci de exploatare**. Au fost instituții **create cu capital curat românesc** ,

conduse de români - **spre deosebire** de multe instituții similare din Bucovina și Basarabia ,

unde deseori **capitalul era mixt iar conducerea nu era curat românească** .

Aceste bănci , au promovat și alimentat creditul agricol -

spre deosebire de filialele marilor instituții de credit din București , înființate în Ardeal , după
război , **care au sprijinit mai mult industria și comerțul** ,

ramuri de activitate care sunt 90 % străine .

Aceste bănci au contribuit la emanciparea țaranului român , făcând să treacă din latifundiile
grofilor și baronilor , **sute de mii de jugăre , în stăpânirea țaranului român**.

În 1899 , ziarul "**Erdély Gazda**" [**gospodarul**] , scria că **băncile românești**
adună posesiunile maghiare ca să le folosească pentru întărirea națiunii lor ...

În 900 , ziarul "**Magyar Gazda**" vorbea de **instituțiile "valahe"** , de intelectualii români ,
care , din desconsiderați cum erau , au ajuns departe ...

În 1912 , **contele Bethlen** - fost prim -ministru , actual revizionist înverșunat -

la o adunare a Consil. județean Mureș , spunea despre **băncile românești din Ardeal** ,

< Ardealul este în primejdie . Pericolul îl reprezintă Valachii și politica lor de realități ,

conștientă și sistematică pe care o fac băncile lor .

Ardealul este în pericol de a ajunge cu totul în mâinile Valachilor [-----]

Românii au cumpărat de la unguri , **în 10 județe** , unde ungurii sunt amestecați

cu românii , **96 de mii de jugăre pământ arabil , 70 jugăre păduri** ,

în valoare de **70 milioane coroane aur**. Dacă această pustiire a moșiilor ungurești

continuă , **datorită băncilor românești** , va continua și în viitor , în curs de 30 de ani ,

jumătate din moșiile maghiare din Ardeal , vor fi pierdute . >

Aceste bănci din Ardeal au realizat și o mare activitate filantropică .

În cursul anilor , **băncile românești din Ardeal** au dăruit 208.266.000 lei pentru scopuri culturale

Ex. "**Banca Crișana**" din Brad , jud.Hunedoara , a contribuit cu o mare sumă

la construirea apoi **a susținut cu 60 % bugetul** Liceul român din Brad ,

timp de 28 de ani .

Așa cum spunea și Victor Slăvescu în studiul său , **băncile românești din Ardeal și Banat**

au contribuit la o intensă acțiune culturală. [**dă un larg citat**]

[-----]

-**Scridon** : Face apel la toți deputații ardeleni , indiferent de partid , să sprijine aceste bănci , nu
din regionalism , ci din interes național.

Leon Scridon / 2 apr.'34

Vacanța parlamentară

---

24) Dizolvarea organizațiilor hitleriste săsești , ? iun.'34

(" Lupta " , an XIII, nr. 3807, 6 iun.'34)

[LD : este un comentariu.Nu am decretul. Culeg informațiile și meditez ...
care a fost **percepția contemporanilor** despre nazism, hitlerism ...ce **confuzie** era ...]
Doc. integral la **fișier Germani**

Guvernul **român a dispus dizolvarea organizațiilor hitleriste săsești** .
Când s-a instalat Hitler la cârma Reich-ului , s-au înghebat imediat și la noi organizațiuni hitleriste , **cu concursul fățiș al guvernului german** , care a trimis **emisari autorizați** ,iar la festivități, asista însuși **ministrul Germaniei la București**.
Mai mult decât atât : conducătorii hitleriștilor noștri deveniseră de la început îndrăzneți și agresivi așa că a fost nevoie ca opinia publică să reacționeze , ca să se astâmpere .
Ar fi fost deci de mirare ca , după ce **fracțiuni naționale cu caracter hitlerist** , cum este Garda de Fier, **au fost dizolvate**,
să se tolereze formațiuni similare la minoritari.

Și ar fi fost uimitor ca, după ce **însăși Hitler desființează nazismul** , [!?!]
prin contrarevoluție sau masacrare [noaptea cuțitelor lungi !Roehm ! noaptea de cristal !]
toleranța și democratismul nostru să meargă așa de departe încât
să îngăduim minorității germane să organizeze pe pământul țării noastre , **organizațiuni** care , pe lângă că sunt **iredentiste** ,
apoi **seamănă ura între cetățenii aceleași țări**.

O singură obiecție se poate aduce **guvernului** : **că ea a întârziat** , că, întru câtva e chiar tardivă . , **căci nazismul este în declin** , merge spre lichidare [!?!]
și, cu certitudine , că înainte de a dispărea din Germania,

vor dispărea caricaturile naziste din celelalte țări .[-----]

Hitlerismul a încercat să pătrundă în multe țări și pe căi nepermise.

A încercat să cucerească Austria prin teroare .

Oriunde se afla un german, hitlerismul încerca să înfigă și drapelul cu zvastică și să se agite.

Marea majoritate a statelor europene, nu mai vorbim de America,

au reacționat și **au respins orice acțiune hitleristă** , **fățișă sau clandestină**,

- astfel că Fuhrer -ul s-a încredințat că **se ridică pretutindeni bariere** contra hitlerismului , **așa**

cum s-a procedat contra bolșevismului,

când la începutul instaurării sale în Rusia ,

s-a pornit ofensiva bolșevică internațională .

[-----]

Dizolvarea hitlerismului săsesc / iun.'34

Guv.Tătărescu .Legislatura PNL.Sesiunea extraordinară . 14 iun '34 -

---

25.) **ing. N.Todorescu** (ministr. Industr. și comerț) , **Eug.Titeanu** (raportor) , 2-3 iul.'34

Legea Utilizarea elementului românesc în întreprinderi,

(DAD, MO 9, 10, șed din 2,3 iul.'34)

a) **ing. N.Teodorescu** : Expunerea de motive ;

b) **ACCuza** (LANC) //antisemitism//

c) **dr.N.Hasnaș** (PNL)

d) **G.Deleanu** (PNL-g)

e) **N.Rizescu -Brănești** (PNL) / antiminorit /

f) **Flaviu Șuluțiu** (PNL) / antiminorit./

g) **Al.Alimănișteanu** (PNL)

h) **Șt.Mihăescu** (PNT)

i) **M.Plătăreanu** (PNL)

j) **Fritz Conert** (P:Germ)

k) **V.Serdici** (PNT- ex lupist)

l) **Adam Ionescu** (PȚ-fără Lupu)

m) **Petre Bejan** (PNL)

n) **Pamfil Șecaru** (" Curentul ")

o) **Romulus Seișanu** (Liga antireviz.)

p) **I.Răducanu** (PNT)

r) **Vlad Dimitriu** (PȚR)

s) **Eugen Tireanu** (Raportor)

[LD : la fel ca în cazul celorlalte legi, dezbaterile la această lege prilejuiesc paranteze deosebit de interesante despre : istoricul industriei românești ; evoluția legislației economice ; legile protecționiste ; doctrinele economice (" prin noi înșine !" ; " porți deschse") ; naționalismul economic ; capitalul străin ; xenofobia economică ; antisemitism ; ș.a.

Vezi la fișier Naționalism

Doc. integrale la ...fișierele partidelor respective ...

Aici rețin câteva , spre exemplu.]

-----

25 f) Flaviu Șuluțiu (PNL-liberal, ardelean , " Liga antirevizionistă ")

(DAD, MO 12 , 2 iul.'34 , p. 861)

[LD : cred că **Șuluțiu supraesimează efectul legii** și că este chiar **în eroare** privind **minoritarii, pe care el îi consideră " străini" ;**

în accepțiunea legii , minoritarii era considerați " cetățeni români" .

Nu a fost singurul care a căzut în această capcană, dar, fie și pentru câteva ore, mulți parlamentari români și-au slobozit gura .]

Șuluțiu /

▣ **Personalul românesc**

Țara a așteptat cu un deosebit interes **cuvântul guvernării liberale** ; acest cuvânt a venit **cu această lege. " Se curmă** prin aceasta **o veche nedreptate , o situație de inferioritate anacronică** în industrie și comerț, **care situație își avea , poate , pe vremuri , regretabila ei justificare , în lipsa personalului românesc suficient pregătit .**

Astăzi dispunem însă de elemente destoinice , care pot fi aplicate în toate ramurile industriei și ale comerțului, cu o pregătire profesională egală , sau de multe ori chiar superioară celor din străinătate , Politehnicele, Academiile comerciale, Școlile de arte și meserii , ne dau , prin absolvenții lor , un excedent chiar de valori utilizabile , a căror plasare trebuie să ne preocupe.

[-----]

Șuluțiu /

▣ **Legea Teodorescu**

Declar că **voi vota această lege** pe care **înțelepciunea și patriotismul d-lui ministru**

îl prezintă Parlamentului . **Efectele ei vor depăși , de sigur,**

înlocuirea simplă a unui oarecare număr de străini din întreprinderi.

" **Se va curma** , în sfârșit - și aici găsesc marea importanță a legii -

acel boicot sistematic al românilor ,

în industriile conduse de străini sau minoritari

care , în anumite cazuri , **au dat rezultate revoltătoare . "**

Șuluțiu /

▣ **Industriașii străini și minoritari**

▣ **Elementul românesc.**

Un industriș german , venit din Bavaria în țară la noi, **nu va angaja** nici măcar din greșeală , **vreun român** , ci va angaja **numai germani sau sași** .

Tot astfel , **un ungur** venit de la Budapesta , ajuns să se instaleze în țară la noi, se va îngrădi, desigur, cu **garda lui de unguri și de secui**.

În această situație , **cum va putea să pătrundă românul nostru**

- în special în nordul Ardealului , al cărui reprezentant sunt -

cum va putea acest român să pătrundă **în industrie sau în comerț ?**

Nu mai vorbesc de cel de-al treilea caz , **[evreii]**

despre care a vorbit cu prisosință profesorul Cuza .

Am ajuns astfel ca, în **Nordul Ardealului** , în județele **Bihor, Sălaj, Satul-Mare și Maramureș**, cu o **populație românească de 70 %** ,

în **întreprinderile industriale și comerciale** , **românii - înțeleg românii de origine -**

să fie reprezentați deabia cu fracțiuni de procent !

Șuluțiu /

▣ **Pericolul minoritar , revizionist**

Acest fapt este foarte alarmant , fiindcă întreaga noastră **frontieră spre Ungaria** , cu mici excepții, **este împănată cu întreprinderi industriale și comerciale minoritare** , **cuib de rezitență minoritară** , **nucleu de ofensivă revizionistă**.

Nădăduim ca actualul proiect , cinstit și , mai ales, **îndârjit aplicat** ,

va pune odată pentru totdeauna la punct această situațiune insuportabilă

care a fost semnalată adesea ori, atât prin **moțiunile tuturor secțiunilor Ligii Antirevizioniste** din Ardeal, cât și prin cunoscutul **plebiscit românesc al ziarului " Curentul " [LD ?]**

Flaviu Șuluțiu / 2 iul . '34

25.j) Fritz Connert (P.German) (DAD, MO 12, 2 iul.'34, p. 869- 870)

Connert / 2 iul '34

▣ **Legea Teodorescu**

Proiectul s-a discutat în mod amănunțit în **Comisiunea specială a Camerei**.

A luat și el parte și și-a spus părerea .Se va referi la câteva observațiuni cu care nu a putut convinge pe ministrul Industriei .

În numele PG , recunoaște necesitatea legii de a încuraja și proteja munca națională, muncitorii indigeni . (aprobări la majoritari)

În timpul de astăzi, când toate **statele tind spre autarhie** , când avem șomaj, **avem datoria să sprijinim muncitorii noștri. "**

Connert / 2 iul '34

▣ **" Naționalismul" legii**

▣ **Fața ascunsă : antiminoritară**

[LD : Este adevărat că legea avea unele echivocuri, dedesubturi, care determinaseră și **confuziile** unor vorbitori anteriori , între străini , ca **"cetățeni"** sau ca **"etnie "** .]

Dar Proiectul are o latură pe care noi nu o putem accepta .

Nu contestăm **dreptul statutului de a supraveghea industriile** din această țară , precum și **întreprinderile** care stau în legătură cu **apărarea națională** .

Prin urmare, **admitem acest principiu.**

Dar , ni se pare nouă că **modul de aplicare** a acestui principiu , **depășește limitele** necesare și **constituie un amestec** al statului **în treburile economice private** .

Mi s-a reproșat în Comisie **că nu aș fi destul de patriot** ,
pentru **că nu accept toate dispozițiile acestei legi**.
Nu am pretenția să fiu mai patriot , decât fostul subsecretar de stat ,
Grigore Gafencu (PNT) , care **a vorbit la Senat** la acest proiect ,
sau de dl. **Corteanu** (ex-deputat, argetoianist) care **a scris la " Argus"**
despre lege...

"**D-lor deputați**, trebuie să **amintesc** un lucru : s-a vorbit astăzi aici despre aceste **măsuri**, dar despre care nu se spune totul , **căci sub ele se ascunde ceva** .
Acestea au două fețe : o față pe care o cunoaștem cu toții , din textul proiectului care **se referă la apărarea națională** , și **care este foarte bună** ;
dar este și un alt scop care se urmărește prin aceste măsuri :
un scop ascuns , un scop naționalist .

DI Hasnaș a vorbit deschis despre acest lucru :

acest scop este înlăturarea minoritarilor din industriile lor, prin alți cetățeni.

" **Mi se pare cam bizar** să se vină astăzi cu o lege pentru apărarea națională ,
deoarece **sunt alte legi care o asigură** ;

Apoi ... cum poate fi apreciată obiectiv, "valoarea morală a individului " , lealitatea sa față de statul român ?!

LD : Atenție ! Punere la punct riscantă ... punct lovit !

-Pamfil Șeicaru : **Există un climat al ideilor**, d-le Connert .

Nu vă supărați, dar **poporul român** , un **popor și un stat mai puțin evolute** ,
în deobște , **își îndreaptă privirile spre statele mai evolute**

și este firesc ca **radierea cugetării lui Hitler să se resimtă și în Tara Românească și atmosfera din Germania să radieze** oarecum și în legislația românească ."

(**aplauze**)

-Fr.Connert : DI Gafencu a spus că Germania nu a recurs la aceste măsuri...

-dr.Hasnaș : S-a cam înșelat dl Gafencu . [-----]

-Connert : " **Noi am făcut dovada** , de când trăim aici , că **ne dăm toate silințele să ne facem datoriile pe care le avem ca cetățeni ai acestei țări**.

Connert / 2 iul '34

▣ **Legea, art 4 : minoritarii ! limba !**

Dispoziție care trebuie să o combat cu toată tăria : prin care se ordonă ca **toate întreprinderile sunt obligate de a ține registrele în limba română !**

-Șeicaru :) **Aceasta este și excesiv și inutil !**

-Connert : DI Plătăreanu se mândrea cu această " inovație" .

Îmi pare rău că s-a făcut acest lucru și **îmi pare rău că Statul român merge în această direcție în capul lumii !**

-Octavian Furlugeanu (PNL, Banat) : Credeți dvs că **se mai poate admite ca românul să fie Wochenarbeiter și la industriile** acestea să scrie **Eintritt fur Hunde und Walahen verboten ?**

-Hans Otto Roth : Vă rog să arătați cazuri .

-Furlugeanu : Și la mine în **Banat** , în industrii , sunt **15% români și 85% minoritari** . În județul nostru sunt muncitori ; **acolo suferă poporul român**.

-Connert : **Sunt și minoritari care suferă și care șomează**.

Connert / 2 iul '34

▣ **Tratatul de pace**

▣ **Protecția minorităților**

Minoritarii au și ei dreptul să trăiască în această țară.

" **Există o dispoziție** care merge și mai departe , care **cere ca și corespondența relativă la operațiunile de contabilitate** , adresată în interiorul țării ,

să fie scrisă în I.română.

Cum puteți dvs să pretindeți ca germanul cu germanul să corespundeze în limba română ?
Puteți să ne obligați când ne adresăm unei autorități. Asta da !

Dar vă întreb mai departe : **vreți ca noi**, neștiind limba românească ,
să o batjocorim în corespondența noastră ?

Pentru combaterea acestui art 4 , **voi invoca o dispozițiune** din Tratatul de pace .
De 15 ani, de când **sunt deputat , nu am făcut nici o dată aluzie la acest Tratat .**

Acum trebuie s-o fac. Noi suntem răspunzători față de populația care ne-a trimis aici .
Iată ce este scris în Tratatul pentru ocrotirea minorităților , în art. 1 :

< România se obligă ca stipulațiunile cuprinse în art. 2-8 din prezentul capitol , să fie recunoscute ca legi fundamentale , astfel ca nici o lege , nici un regulament , și nici un act oficial , să nu fie în contrazicere sau în opoziție cu aceste populațiuni și ca nici o lege , nici un regulament și nici un act oficial , să nu aibă precădere față de ele. >

-ACCuza : Știți dvs care este concluzia ? **Să vă duceți la Liga Națiunilor .**

Vă convine ? Argumentul d-tale nu are nici o valoare pentru noi .

-Connert : Dle profesor, eu știu că nu iubiți Liga Națiunilor .

La art. 8 , alin.3, se spune următoarele :

< Nu se va impune nici o restricție contra liberei întrebuintări , pentru orice supus român , a unei limbi oricare , fie în relațiunile private sau de comerț . >

Am terminat ; nu vreau să citesc mai mult despre chestiunea aceasta .

-ACCuza : Mai bine nu începeai niciodată . Nu are nici o valoare .
Nu vrem să ne faceți aceste declarațiuni sub formă de amenințare .

-H.Otto Roth : Nu este nici o amenințare .

-Connert : " D-lor, v-aș ruga foarte mult să **renunțați la art. 4** ,
care puteți fi siguri că **nu are nici un sens și nu veți putea nici aplica** .

Aceste dispozițiuni **nu sunt nici aplicabile , nici raționale** , nu au nici un sens,
ci numai **înveninează relațiile dintre poporul român și poporul nostru."**

Fr.Connert / 2 iul.'34

25.1) Pamfil Șeicaru (" Curentul ") , 2 iul.'34

(DAD, MO 13, 2 iul.'34 , p. 873-874)

Șeicaru / 2 iul.'34

▣ Legea Teodorescu

Consideră legea de **oportunitate națională** , răspunzând unui interes capital,
marcând doar **un punct de plecare** al altei probleme .

Deocamdată, **legea fixează drepturile muncitorilor cetățeni români ....**

[-----] Va veni **o altă lege** să stabilească **proporția cu națiunile conlocuitoare .**

[-----] Eu socotesc această **lege introductivă ; va trebui să se stabilească și proporția naționalităților conlocuitoare .**

Șeicaru /

▣ Români = cetățeni români ?

▣ Minoritarii = români ?

[LD : cea mai bună dovadă de confuzia creată prin termenii legii]

-ACCuza : Dle Șeicaru, vă rog, **este vorba de români , nu de cetățeni români .**

-Șeicaru : Proporția între **cetățenii români și necetățenii ...**

-ACCuza : Dle Șeicaru, vă rog **nu schimbați caracterul legii**, este vorba de români,

și nicăeri **nu veți găsi cuvintele " cetățeni români "**

-I.Răducanu : Cetățeni, ca **noțiune juridică** .

-H.O.Roth : Adică **cetățeni români** .

-ACCuza : Aceasta este interpretarea d-tale, eu zic altfel.

-Șeicaru : Dlor, eu merg direct , fără să ascund nimic : **români în sensul juridic** al cuvântului.

Va veni **o altă lege** să stabilească **proporția cu națiunile conlocuitoare** .

-ACCuza : Dle d-ta strămuți discuția , vrei să introduci legi noi...

-Șeicaru : Eu socotesc această **lege introductivă** ; **va trebui să se stabilească și proporția naționalităților conlocuitoare** .

Se spune "**întreprindere românească**" .Dar ce se înțelege prin asta ?

Este românească numai pentru că se găsește pe teritoriul României ?

-Fritz Connert : Și la Banca Națională , și în administrație ?

-Șeicaru : **Trebuie stabilită și această proporție**, pentru că la fiecare pas se vede complezența aceasta, mai ales a Ministerului Muncii , în autorizațiile care se dau .

Șeicaru / 2 iul.'34

▣ **Limba registrelor - limba română ?**

[**LD** : **Are și nu are dreptate Șeicaru ! Excesiv de "intelectual"** , are în fond complexul naționalistului unei culturi mici ; **excesiv de "orgolios"** , crede că dă o lecție de bun simț minoritarilor ; **excesiv de "generos"** , dă apă la moră rezistenței la învățarea limbii române de către minoritari. Așa cred eu .

Discutând pe tărâm legislativ, ar fi putut să invoce ... reglementările respective în chiar țările invocate : **Anglia și Franța** .]

Legea are și unele excese. Art. 4 , privind limba folosită.

" O limbă se învață de către minoritățile naționale prin seducția ei , prin forța pe care o redresează din p.d.v. al **contribuției la cultura umană** .

Nu mă obligă nici o lege să învăț limba franceză ;

dar mă obligă Racine, Corneille, Moliere, Montaigne.

Nu mă obligă nici o lege din lume să învăț limba germană ;

dar mă obligă Goethe, Kant, mă obligă Schiller.

Limba românească veți fi constrânși s-o învățați în măsura în care creațiunea geniului românesc **se va impune prin forța ei de seducțiune** .

O limbă care se învață prin constrângeri de acestea legale, **este o limbă care nu vă face prieteni, ci dușmani**, iar graiul se socotește că este un bun al meu, este poate una din formele de creație a sufletului meu. **Prin limba** însăși se pune **certificatul istoric al formației nației mele**. O limbă are atâtea locuțiuni, atâtea cuvinte pe care le-a strâns în decursul veacurilor .
Și atunci, **acel bun, să ți-l dau d-tale cu sila ?**

De aceea eu cred că în **art. 4** , dacă există **o parte obligatorie** , **când te prezinți cu registrele în fața autorității românești** , aceste registre **să fie traduse într-o limbă românească pură, traducerea să fie legalizată** .[-----]

O limbă pe care o întrebuițezi în corespondența ta de interes , și nu o întrebuițezi corect, **este o limbă insultată** , și eu **nu accept ca limba nației mele să fie un prilej de insultă în corespondența particulară "**

Șeicaru / 2 iul.'34

25.r) Eug.Titeanu (raportor) (DAD, MO 13, 3 iul.'34, p. 987- 990)

Titeanu / 3 iul.'34

▣ **Întreprinderile legate de apărarea națională .**

▣ **Acțiunile de sabotaj și spionaj**

La acest capitol, **voi avea de dat două răspunsuri opoziției :**

un răspuns de la partid la partid,

dat reprezentantului minorității germane, d-lui Connerth .

[-----]

Titeanu / 3 iul.'34

▫ Minoritățile

▫ Supravegherea suspectilor.

[LD : atenție ce criteriu subiectiv ! Oare Titeanu este sincer, diplomat sau naiv ?]

" De aceea noi aducem un control justificat de toate aceste exemple , control care nu se adresează câtuși de puțin unei categorii de cetățeni - am spus-o în Raport -un control care se adresează exclusiv individului ca valoare morală, individ în care poți să ai încredere sau poți să nu ai încredere .

Depinde de sănătatea morală a categoriilor de cetățeni și de solidaritatea lor cu acest stat .

ca să aibă mai mulți sau mai puțini indivizi de aceștia în mijlocul lor . (aplauze la PNL)

"Când aceasta este realitatea, și când acesta este scopul legii, eu sunt foarte în largul meu ca să răspund onoratului deputat al Partidului German și tuturor minoritarilor. Îi voi aduce întâi omagiul meu pentru limba corectă în care s-a exprimat și în același timp pentru gândurile de loialitate pe care le-a mărturisit .

Un singur lucru însă a fost puțin supărător :

ați amintit aici de Tratatul minorităților.

"Vedeți dvs , pentru noi tratatele de pace reprezintă poate ceva mai mult .

Tratatul minorităților reprezintă pentru dvs , în această dezbatere, un registru de contabilitate ,dar pentru noi reprezintă integritatea statutului teritorial . (aplauze la PNL)

Socot că nu a fost politic din partea dvs să vă puneți pe această temă , cu atât mai mult cu cât în joc, nu era decât un registru fiscal și dreptul de a-l ține în limba dvs.

[LD : punere la punct magistrală, elevată, elegantă]

Cu această ocazie , îmi dați voie să vă amintesc , ca internaționalist, că dacă aceste tratate de pace sunt instrumente de drept, ele au la bază simetria juridică și dacă există drepturi , pentru dvs, există și obligații.

Și atunci , mi se pare că poate este ocazia de a vă spune că vorbiți prea des de drepturile dvs ,

pe când noi vă amintim prea rar de obligațiile dvs. (aplauze la PNL)

-Hans Otto Roth : Ne îndeplinim toate datoriile.

-Titeanu : Ce am spus eu ? Am spus că dvs vorbiți prea des , poate , de drepturile pe care le aveți , și că noi suntem vinovați , noi ne găsim în carentă , fiindcă vă amintim prea rar de obligațiile dvs.

Prin urmare , acuzarea nu o aduc dvs, ci nouă ! "

Intoleranța ...

[LD : retezarea aroganței germane !]

Am fost surprins atât la Comisiune, cât și în dezbatere , când ați spus că în alte țări nu există legislație similară .

Mai mult, mi s-a părut ciudat , când mi-ați pomenit de Germania .

Vedeți, nu ne aparține nouă să atacăm de la această tribună sau să formulăm o critică împotriva oricărui regim ar fi el ;

fiecare țară are dreptul să-și dea regimul interior pe care îl vrea.

Dar să veniți dvs și să vorbiți de intoleranță , atunci când în alte țări se face pedigree-ul genealogic al fiecărei familii , este cel puțin o imprudentă !

[LD : atenție ! punere la punct cu argumentele adversarului]

Iar în ce privește nostalgiile pe care le-am auzit formulate la Comisiune ,

cu privire la regimurile trecute , îmi voi permite să vă reamintesc un singur lucru :

Instrucțiunile de Statul Major , date la 1912 din Budapesta , către **Uzinele Reșița** .
Știți ce spuneau ? Glăsuiau așa :

< Personalul acestor secțiuni trebuie să fie compus numai din credincioșii statului , de preferință germani și maghiari , înlăturând, în deosebi, pe sârbi și pe români . >

Iată acest trecut , trecut pe care noi nu-l reînviem . **Și știți de ce nu-l reînviem ?**

Fiindcă suntem , în primul rând , **naționaliști.**

Noi știm că această monarhie s-a prăbușit prin intoleranță , și iată de ce nu voim să cădem și noi în propriile ei greșeli. "

[LD : Willer era prezent dar ... nu a luat cuvântul la lege]

-Iosif Willer (P.maghiar) : " **Multe prostii s-au comis** în fiecare armată, dar **ce suntem noi responsabili de ele ?** Ca reciprocitate, **generalul Domoșneanu** era **șef de secție la Ministerul de Război la Viena** , și nu era suspectat nici o dată. **Se bucura de foarte mare considerație.**

-Titeanu : " Eu îmi îngădui să subliniez că această **încadrare a personalului** din întreprinderile legate de apărarea națională, **acceptate cu oarecari rezerve de dvs**, nu a stârmit , totuși, acele proteste violente care se scontau : aceasta îmi dau dreptul să cred că **la loialitatea noastră și la buna noastră credință , veți răspunde și dvs cu loialitatea și buna dvs credință. "**

-H.Otto Roth : **Ca totdeauna .**

Eug.Titeanu / 3 iul.'34

26.)